كتاب التوحيد باللغة التركية

CİNLERİN VE İNSANLARIN YARATILIŞ GÂYESİ OLAN TEVHÎD

Yazan

Prof. Dr. Sâlih el-Fevzân

Çeviren

Muhammed Şahin

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

بسم الله الرحمن الرحيم

Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur.Salât ve selâm, Allah Teâlâ'nın elçisi, doğru sözlü ve emîn insan, Nebimiz Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e, O'nun âile halkına ve ashâbına olsun.

Tevhîd ile ilgili bu kitabın kolayca anlaşılmasına, kısa ve öz olmasına özen gösterdim.

Kitabı yazarken de birçok tanınmış âlimin, özellikle Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye, onun öğrencisi İbn-i Kayyim ve Muhammed b. Süleyman Temîmî ile onun mübârek dâvetinin öğrencileri olan âlimlerin kaleme aldıkları kitaplardan alıntı yaptım.

Şüphesiz İslâm akidesi, öğrenilip öğretilmesi ve kendisiyle amel edilmesi gereken en temel ilimdir. İşlenilen ameller, Allah katında onunla makbul olur ve bu amellerin onu işleyenlere faydası ancak onunla hâsıl olur. Özellikle inkârcılık, tasavvuf, ruhbanlık, kabirlerde yatan ölülere yalvarıp yakarmak ve Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetine aykırı her türlü bid'atların çoğalıp yayıldığı bir zamanda yaşamaktayız.

Müslüman, buna karşı Kur'an, sünnet ve ilk müslümanların sahip olduğu doğru akîde silahı ile silahlanmazsa, bu akımlar onun için çok tehlikeli olur. Zirâ bu sapık akımların onu sürüklemesi kaçınılmazdır. Bu sebeple müslümanların doğru inancı çocuklarına asıl kaynaklarından öğretmeleri zorunlu bir hâl almıştır.

Allah Teâlâ, Nebimiz Muhammed'e, O'nun âile halkına ve ashâbına salât ve selâm eylesin.

Prof. Dr. Sâlih el-Fevzân

1. BÖLÜM

İnsanlık tarihinde yaşanan sapmalar, küfür, inkâr, şirk ve nifak konularına tarihi bakış:

Bu bölüm aşağıdaki fasılları içermektedir:

1. Fasıl: İnsanlık tarihinde yaşanan sapmalar.

2. Fasıl: Şirkin tanımı ve çeşitleri.

3. Fasıl: Küfrün tanımı ve çeşitleri.

4. Fasıl: Nifâkın tanımı ve çeşitleri.

5.Fasıl:Câhiliye,Fısk,Dalâlet ve Riddet terimlerinin hakikatinin açıklanması, Riddetin kısımları ve hükümleri.

1. Fasıl: İnsanlık tarihinde yaşanan sapmalar:

Bütün varlıkları yalnızca kendisine ibâdet etsinler diye yaratan Allah Teâlâ, bu ibâdeti yerine getirirken de yardımcı olsun diye onlara rızıklar hazırlayıp bahşetmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ۝٥٦ مَآ أُرِيدُ مِنْهُم مِّن رِّزْقٍ وَمَآ أُرِيدُ أَن يُطْعِمُونِ ۝٥٧ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلرَّزَّاقُ ذُو ٱلْقُوَّةِ ٱلْمَتِينُ ۝٥٨ ﴾ [سورة الذّاريات الآيات: ٥٦-٥٨]

"Ben, cinleri ve insanları ancak bana ibâdet etsinler diye yarattım.Onlardan ne bir rızık,ne de beni doyurmalarını istiyorum. Şüphesiz (yarattıklarına) rızık veren, güç ve kuvvet sahibi (yalnızca) Allah'tır."[1]

İnsan, fıtrat üzere bırakıldığı takdirde Allah Teâlâ'nın yegâne ilâh olduğunu kabul edecek, O'na severek ibâdet edecek ve O'na hiçbir şeyi şirk koşmayacaktır. Ancak ondaki bu fıtratı bozan ve onu bu yoldan saptıran insan

---

[1] Zâriyât Sûresi: 56-58

ve cin şeytanları, ona bâtıl şeyleri güzel ve süslü göstererek onu aldatmak için birbirine yaldızlı sözler fısıldarlar.

Tevhîd inancı, insanın fıtratında yerleşik, şirk ise ârızî olup sonradan meydana gelmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًاۚ فِطْرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِي فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيْهَاۚ لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ ٱللَّهِۚ ... ﴾ [سورة الروم من الآية :٣٠]

"(Ey Nebi!) **Allah'ın insanları fıtrat üzere yarattığı dîne** (İslâm'a) **yüzünü hanîf olarak çevir. Allah'ın yarattığında hiçbir değişme yoktur** (bulamazsın)."[1]

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- de bu konuda şöyle buyurmuştur:

((كُلُّ مَوْلُودٍ يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ.))

[متفق عليه]

"**Her yeni doğan çocuk, fıtrat** (İslâm) **üzere doğar. Ancak anne ve babası, onu ya yahûdî, ya hıristiyan, ya da mecûsî yapar.**"[2]

Âdemoğlunda aslolan, tevhîd inancıdır.

Âdem -aleyhisselâm- ile ondan sonra asırlar boyu gelen nesillerin dîni, İslâm'dır.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ كَانَ ٱلنَّاسُ أُمَّةً وَٰحِدَةً فَبَعَثَ ٱللَّهُ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ... ﴾

[سورة البقرة من الآية: ٢١٣]

---

[1] Rûm Sûresi:30
[2] Buhârî ve Müslim

"**İnsanlar,** (tevhîd konusunda) **tek bir ümmet idiler.** (Sonra ayrılığa düştüler). **Bunun üzerine Allah müjdeleyici ve uyarıcı olsunlar diye nebiler gönderdi.**"[1]

Şirk, ilk defa Nûh -aleyhisselâm-'ın kavminde meydana gelmiş ve insanlar doğru inançtan sapmaya başlamışlardır. Bu sebeple, Allah Teâlâ'nın insanlara gönderdiği ilk elçi, Nûh -aleyhisselâm- olmuştur.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ كَمَآ أَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ نُوحٖ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ مِنۢ بَعۡدِهِۦۚ ... ﴾

[سورة النساء من الآية: ١٦٣]

"(Ey Nebi!) **Şüphesiz biz, Nûh'a ve ondan sonraki nebilere vahyettiğimiz gibi, sana da vahyettik.**"[2]

İbn-i Abbas -radıyallahu anhumâ- bu konuda şöyle demiştir:

"Âdem -aleyhisselâm- ile Nûh -aleyhisselâm-'ın arası on asır idi. Hepsi de İslâm üzere idiler."

İbn-i Kayyim -rahimehullah- bu konuda şöyle demiştir[3]:

"Bu görüş, tartışmasız doğru olan tek görüştür. Çünkü Ubeyy b. Ka'b'in Bakara Sûresi 213. âyetindeki şu kırâatı bu görüşü doğrulamaktadır:

((... فَاخْتَلَفُوا فَبَعَثَ اللهُ النَّبِيِّينَ...))

"(Onlar dînlerinde) ayrılığa düştüler. Bunun üzerine Allah nebiler gönderdi."

Yukarıdaki kırâatın anlamını pekiştiren başka bir delil ise, Allah Teâlâ'nın şu sözüdür:

---

[1] Bakara Sûresi:213
[2] Nisâ Sûresi:163
[3] İğâsetul-Lehfân, cilt:1, sayfa:102

﴿ وَمَا كَانَ ٱلنَّاسُ إِلَّآ أُمَّةً وَٰحِدَةً فَٱخْتَلَفُواْ ... ﴾ [سورة يونس من الآية: ١٩]

"İnsanlar, tek bir ümmet idiler. (Aynı dîn üzereydiler, o dîn de İslâm idi)**. Sonra ayrılığa düştüler."**[1]

İbn-i Kayyim -rahimehullah- yukarıdaki sözüyle elçilerin gönderiliş sebebinin, insanların üzerinde bulundukları doğru dîn hakkında ayrılığa düşmeleri olduğunu belirtmek istemiştir.

Nitekim Amr b. Luhay el-Huzâ'î, Arap yarımadasına, özellikle de Hicâz bölgesine put getirerek İbrahim -aleyhisselâm-'ın dînini değiştirip Allah Teâlâ-'dan başkasına ibâdet edilmesine ve bu kutsal belde ile diğer beldelerde şirkin yayılmasına sebep olmazdan önce Araplar, İbrahim -aleyhisselâm-'ın dîni üzereydiler. Nihâyet Allah Teâlâ'nın, nebilerin sonuncusu olan Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'i göndermesiyle bu durum sona ermiş, O -sallallahu aleyhi ve sellem- insanları tevhîd inancına ve İbrahim -aleyhisselâm-'ın dînine uymaya dâvet etmeye başlamıştır.

Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-, tevhîd inancı ve İbrahim -aleyhisselâm-'ın dîni Arap yarımadasına tekrar dönünceye, putlar yerle bir edilinceye, onunla Allah dînini kemâle erdirinceye ve âlemlere nimetini tamamlayıncaya kadar Allah yolunda hakkıyla mücâdele etmiştir.

Bu ümmetin en fazîletli üç döneminde yaşayan sahâbe, tâbiîn ve onlara en güzel bir şekilde uyanlar, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yolundan gittiler. Son asırlarda cehâlet yayılıp diğer dînlerden İslâm dînine başka şeyler sızmaya başlayınca, dalâlet dâvetçileri ve kabirlerin üzerine binâ yapılması sebebiyle ümmetin çoğuna şirk yeniden dönmüştür. Evliyâ ve sâlihleri yüceltmek, onlara sevgi ve muhabbet beslemek iddiâsı ile kabirlerin üzerine binâlar yapılmış, böylece kabirlerde yatanlara yalvarıp yakarmak, onlardan yardım istemek, türbelerinde kurbanlar kesmek ve onlara adaklar adamak gibi, yalnızca Allah'a yapılması gereken ibâdetler, O'ndan başkasına

---

[1] Yunus Sûresi: 19

yapılarak Allah ile birlikte ibadet edinilen putlar edinilmiş oldu. Bu kimseler, işledikleri bu şirkin adına da tevessül dediler. Güyâ bunu yapmakla onlara sevgilerini gösterdiklerini, onlara ibâdet etmediklerini ileri sürdüler. Oysa iddiâ ettikleri bu şeyin, İslâm'dan önceki müşriklerin söyledikleri sözün aynısı olduğunu unuttular.

Nitekim ilk müşrikler şöyle demişlerdi:

﴿ ... مَا نَعۡبُدُهُمۡ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَآ إِلَى ٱللَّهِ زُلۡفَىٰٓ ... ﴾ [سورة الزمر من الآية: ٣]

"Biz, onlara (putlara) **ancak bizi Allah'a iyice yaklaştırsınlar diye ibâdet ediyoruz."**[1]

Geçmişte ve günümüzde meydana gelen şirke rağmen insanlığın çoğu, Allah'ın yegâne yaratıcı olduğuna îmân etmekte, ancak ibâdette O'na ortak koşmaktadırlar.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ وَمَا يُؤۡمِنُ أَكۡثَرُهُم بِٱللَّهِ إِلَّا وَهُم مُّشۡرِكُونَ ١٠٦ ﴾ [سورة يوسف الآية:١٠٦]

"Onların çoğu, ancak Allah'a (ibâdette putları) **ortak koşarak îmân ederler."**[2]

Firavun ve günümüzdeki inkârcı ateist ve komünist kimseler gibi, pek az bir kesimin dışında, hiç kimse Allah'ın varlığını inkâr etmemiştir. Bu kimselerin inkârları da, büyüklük taslamaları ve kibirlenmelerinden dolayıdır. Yoksa onlar vicdanlarına ve kendi hallerine bırakmış olsalar, O'nun varlığını kabul etmek zorunda kalacaklardır.

Nitekim Allah Teâlâ onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

---

[1] Zümer Sûresi:3
[2] Yûsuf Sûresi:106

﴿ وَجَحَدُواْ بِهَا وَٱسۡتَيۡقَنَتۡهَآ أَنفُسُهُمۡ ظُلۡمٗا وَعُلُوّٗاۚ فَٱنظُرۡ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُفۡسِدِينَ ١٤ ﴾ [سورة النمل الآية: ١٤]

"Kendileri de bunlara kalpten inandıkları halde, zulûm ve kibirlerinden onları inkâr ettiler. (Ey Nebi! Allah'ın âyetlerini inkâr ederek yeryüzünde) **bozgunculuk yapanların sonlarının nice olduğuna bir bak!"**[1]

Yaratılan her şeyin bir yaratıcısı, kâinattaki her şeyi var eden birisinin olması gerektiğini onlar da bilmektedirler.Kâinatın ahenkli ve kusursuz düzenini idâre eden,hakîm, her şeye gücü yeten ve her şeyi hakkıyla bilen birinin olması gerekir. Bunu inkâr eden, ya aklını yitirmiş ya da kibrinden dolayı aklını iptal etmiş kendini bilmez bir kimsedir. Böyle kimseye de zaten itibar edilmez.

[1] Neml Sûresi:14

2. Fasıl: Şirkin tanımı ve çeşitleri:

Şirkin Tanımı:

Şirk: Rubûbiyet ve ulûhiyette Allah'a ortak koşmak demektir. Şirk, genel olarak ulûhiyette vukû bulur. Örneğin Allah ile birlikte başkasına yalvarıp yakarmak, O'ndan başkasına kurban kesmek ve adak adamak, O'ndan başkasından korkmak, ümit etmek ve O'ndan başkasını sevmek gibi ibâdet çeşitlerinden herhangi birini O'ndan başkasına yapmak şirktir.

Şirk, şu sebeplerden dolayı günahların en büyüğüdür:

1. Şirk; ulûhiyete has meselelerde yaratılanı yaratana benzetmektir. Her kim, birisini Allah'a ortak koşarsa, onu Allah'a benzetmiş olur ki, bu en büyük zulûmdür.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿...إِنَّ ٱلشِّرۡكَ لَظُلۡمٌ عَظِيمٞ ١٣﴾ [سورة لقمان من الآية: ١٣]

"Şüphesiz şirk, büyük bir zulûmdür."[1]

Zulûm, anlam olarak bir şeyi olması gereken yere koymamaktır. Kim, Allah'tan başkasına ibâdet ederse,ibâdeti yapılması gereken yere yapmamış ve hak etmeyen birine yapmış olur ki bu, en büyük zulûmdür.

2. Allah Teâlâ, şirkten tevbe etmeyeni asla bağışlamayacağını haber vermiştir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغۡفِرُ أَن يُشۡرَكَ بِهِۦ وَيَغۡفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُۚ وَمَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ فَقَدِ ٱفۡتَرَىٰٓ إِثۡمًا عَظِيمًا ٤٨﴾ [سورة النساء الآية: ٤٨]

[1] Lokman Sûresi:13

"Şüphesiz Allah, kendisine ortak koşulmasını (ve küfrü) asla bağışlamaz. Bunun dışındaki günahları dilediğine bağışlar.Kim, Allah'a ortak koşarsa, büyük bir günahla iftirâ etmiş olur."[1]

3. Allah Teâlâ, kendisine şirk koşana cenneti haram kılmıştır. Bu kimse ebedi olarak cehennemde kalacaktır.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿... إِنَّهُۥ مَن يُشْرِكْ بِٱللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ ٱلْجَنَّةَ وَمَأْوَىٰهُ ٱلنَّارُ ۖ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ ﴿٧٢﴾﴾ [سورة المائدة من الآية: ٧٢]

"Şüphesiz kim Allah'a ortak koşarsa, Allah ona cenneti haram kılmıştır. Onun barınağı ateştir. Zâlimler için (ateşten kurtaracak) yardımcılar yoktur."[2]

4. Şirk, bütün amelleri boşa çıkarır.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ ﴿٦٥﴾﴾ [سورة الزمر الآية: ٦٥]

"(Ey Nebi!) Şüphesiz sana ve senden önceki (elçi)lere şöyle vahyolundu: 'Şayet (Allah'a) ortak koşarsan, amelin boşa çıkar ve mutlaka hüsrana uğrayanlardan olursun."[3]

5. Allah Teâlâ'ya şirk koşanın kanı ve malı helâldir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿...فَٱقْتُلُوا۟ ٱلْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَٱحْصُرُوهُمْ وَٱقْعُدُوا۟ لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ ۚ ...﴾ [سورة التوبة من الآية: ٥]

---

[1] Nisâ Sûresi:48
[2] Mâide Sûresi: 72
[3] Zümer Sûresi:65

"Müşrikleri nerede bulursanız öldürün, (kaldıkları yerlerde) onları yakalayıp hapsedin ve her gözetleme yerinde onları bekleyin."[1]

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- de bu konuda şöyle buyurmuştur:

((أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا:لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ، فَإِذَا قَالُوهَا عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلاَّ بِحَقِّ الْإِسْلاَمِ.)) [متفق عليه]

"Lâ ilâhe illallah deyinceye kadar, insanlarla (müşriklerle) savaşmakla emrolundum. Bu sözü söylerlerse, kanlarını ve mallarını benden korumuş olurlar. İslâm'ın hakkı[2] ile olması gereken bundan müstesnâdır."[3]

6. Şirk, büyük günahların en büyüğüdür.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((أَلاَ أُخْبِرُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ؟ قُلْنَا: بَلَى يَا رَسُولَ اللهِ ! قَالَ: الْإِشْرَاكُ بِاللهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ.)) [متفق عليه]

"Büyük günahların en büyüğünü size haber vereyim mi?

(Sahâbe):

-Evet, ey Allah'ın elçisi, dedik.

Buyurdu ki:

-Allah'a ortak koşmak ve ana-babaya itaatsizlik etmektir."[4]

Büyük âlim İbn-i Kayyim -rahimehullah- şöyle demiştir:[5]

---

[1] Tevbe Sûresi: 5

[2] **İslâm'ın hakkı ile olması yani öldürülmesi gerekenler:** Zinâ eden evli erkek veya kadın recmedilerek, kasten adam öldüren kısas uygulanarak, dîninden dönen ise boynu vurularak öldürülür. (Çeviren)

[3] Buhârî ve Müslim

[4] Buhârî ve Müslim

[5] "el-Cevâbu'l-Kâfî", sayfa:109

"Allah Teâlâ, yaratmak ve emretmekten kastının; isim ve sıfatlarının bilinmesi, sadece kendisine ibâdet edilmesi, kendisine ortak koşulmaması ve insanların, göklerin ve yerin yaratılış sebebi olan adâleti kendi aralarında uygulamaları olduğunu haber vermektedir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ لَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا رُسُلَنَا بِٱلۡبَيِّنَٰتِ وَأَنزَلۡنَا مَعَهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ وَٱلۡمِيزَانَ لِيَقُومَ ٱلنَّاسُ بِٱلۡقِسۡطِۖ ... ﴾ [سورة الحديد من الآية: ٢٥]

"Şüphesiz biz, elçilerimizi apaçık delîllerle gönderdik ve insanlar adâleti ayakta tutsunlar diye onlarla (elçilerle) **birlikte Kitab'ı ve Mîzân'ı indirdik."**[1]

Allah Teâlâ, bu âyet-i kerîmede adâleti ayakta tutsunlar diye insanlara elçiler gönderip kitaplar indirdiğini haber vermektedir. Bu sebeple tevhîd en büyük adâlettir. Çünkü tevhîd, adâletin başı ve esası, şirk ise zulmûn tâ kendisidir. Nitekim şirk hakkında şöyle buyurmuştur:

﴿...إِنَّ ٱلشِّرۡكَ لَظُلۡمٌ عَظِيمٞ ١٣﴾ [سورة لقمان من الآية: ١٣]

"Şüphesiz şirk, büyük bir zulûmdür."[2]

Şirk; zulûmlerin, tevhîd ise adâletlerin en büyüğüdür. Bu sebeple şirk, bu amaca en aykırı olduğu için büyük günahların en büyüğü sayılmıştır."

İbn-i Kayyim -rahimehullah- devamla şöyle demiştir:

"Şirk, bu gâyeye bizzât aykırı olunca tartışmasız en büyük günah sayılmıştır. Bu sebeple Allah Teâla, ibâdette kendisine şirk koşanlara cenneti haram kılmış, canlarını, mallarını, âilelerini ve kendisine ibâdet etmeyi terk ettikleri için onları köleler edinmelerini tevhîd ehline helâl kılmıştır. Allah Teâlâ kendisine şirk koşanın amelini kabul etmekten, ona şefaat edecek olandan, âhirette duâsını kabul etmekten ve duâsının kabul edilmesi için ricâcı olandan

---

[1] Hadîd Sûresi:25
[2] Lokman Sûresi:13

yüz çevirmiştir. Çünkü yarattığı şeylerden birini Allah Teâlâ'ya eş ve benzer kıldığından dolayı müşrik kimse insanların câhilidir. Bu durum, zulüm olduğu gibi, cehâletin de en büyüğüdür. Hakikatte müşrik, Rabbine zulmetmemiş, aksine kendine zulmetmiştir."[1]

7. Şirk, bir noksanlık ve kusurdur. Allah Teâlâ ise kendisini bundan tenzîh etmiştir. Kim, Allah'a şirk koşarsa, Allah'ın kendisinden tenzîh ettiği şeyi, O'na isnat etmiş olur ki bu, Allah Teâlâ'ya yapılan en büyük düşmanlık, O'na başkaldırmak ve O'na en büyük karşı gelmedir.

Şirkin çeşitleri:

Şirk iki çeşittir:

1.Büyük şirk:

İnsanı dînden çıkaran, tevbe etmediği takdirde sahibinin ebedî olarak cehennemde kalmasına sebep olan şirktir. Allah'tan başkasına yalvarıp yakarmak, kabirlerde yatan ölülere veya cinlere ve şeytanlara yaklaşabilmek için onlara kurbanlar kesmek ve adaklar adamak gibi, (sadece Allah'a yapılması gereken) ibâdetleri O'ndan başkasına yapmak büyük şirktir. Ölüler, cinler ve şeytanların kendisine zarar vermesinden veya kendisini hasta etmesinden korkmak, ihtiyaç ve sıkıntıların giderilmesi için Allah'tan başkasının gücünün yetmediği şeyleri, O'ndan başkasından beklemek de şirktir. Günümüzde evliyâ ve sâlihlerin kabirlerinin üzerine yapılan türbelerin çevresinde bunların çoğu yapılmaktadır.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ وَيَعۡبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمۡ وَلَا يَنفَعُهُمۡ وَيَقُولُونَ هَٰٓؤُلَآءِ شُفَعَٰٓؤُنَا عِندَ ٱللَّهِۚ... ﴾ [سورة يونس من الآية: ١٨]

---

[1] İbn-i Kayyim'in sözü burada bitmektedir.

"Onlar (müşrikler),Allah'ı bırakıp kendilerine zarar ve fayda vermeyen şeylere ibâdet ediyor ve: 'Bunlar, bizim Allah katındaki şefaatçilerimizdir' diyorlar."[1]

2. Küçük şirk:

İnsanı dînden çıkarmayan, ancak tevhîdi noksanlaştıran şirktir ki, bu şirk, insanı büyük şirke götürebilir.

Küçük şirk iki kısma ayrılır:

Birincisi: Söz ve fiillerdeki açık şirktir.

Sözlü şirke örnek: Allah Teâlâ'dan başkası adına yemîn etmek gibi.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ.))

[رواه الترمذي وحسنه، وصححه الحاكم]

"Her kim, Allah'tan başkası adına yemîn ederse, kâfir veya müşrik olur."[2]

Şu söz de sözlü şirke örnektir:

"Allah ve sen diledin (de bu iş oldu)."

Bir adam Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e:

"Allah ve sen dilediniz (de bu iş oldu)" deyince, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ona:

"Beni Allah'a eş ve benzer mi kıldın? Sadece Allah diledi, de."[3] buyurmuştur.

---

[1] Yûnus Sûresi:18

[2] Tirmizî rivâyet etmiş ve "hadîs, hasendir" demiştir. Hâkim de hadîsin sahîh olduğunu belirtmiştir.

[3] Nesâî

"Allah ve filanca olmasaydı, (bu iş olmazdı)" gibi söz de sözlü şirke örnektir.

Doğrusu:

"Önce Allah, sonra da filanca diledi (de bu iş oldu)" veya "Önce Allah, sonra da filanca olmasaydı (bu iş olmazdı)" şeklinde söylenmesidir.

Çünkü (ثُــمَّ) "sonra" lafzı, Allah'ın irâdesi ile kulun irâdesinin aynı anda olmadığını, kulun irâdesinin, Allah'ın irâdesinden sonra geldiğini gösteren bir edâttır. Nitekim şu âyet de buna örnektir:

﴿ وَمَا تَشَآءُونَ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٢٩ ﴾ [سورة التكوير الآية: ٢٩]

"Âlemlerin Rabbi olan Allah dilemedikçe, siz (hiçbir şey) **dileyemezsiniz."**[1]

(وَ) "ve" bağlacı ise,Allah'ın irâdesi ile kulun irâdesinin birlikte olduğunu gösteren bir atıf edâtıdır.Bu edât, o fiilin sıra ile gelmesini veya sonra olmasını gerektirmez.

Şu iki söz de sözlerde yapılan şirke bir örnektir:

"Benim, Allah ve senden başka kimsem yoktur."

"Bu (nimet)**, Allah ve senin bereketindendir."**

Fiilî şirke örnek: Belâyı gidermek veya savmak için halka ve ip bağlamak gibi.

Nazar değmesinden korktuğu için muska takmak da bunun gibidir. Bu gibi şeylerin belâyı gideren veya savuşturan sebeplerden olduğuna inanmak, küçük şirktir. Çünkü Allah Teâlâ, bu gibi şeyleri sebep kılmamıştır. Bu sebeple belâyı gideren veya savuşturan şeyin bizzat muska olduğuna inanmak, büyük şirktir. Çünkü bu durum, Allah Teâlâ'dan başkasına bağlanmak demektir.

---

[1] Tekvîr Sûresi:29

Küçük şirkin ikinci kısmı: Gizli şirktir ki bu şirk, riyâ ve şöhret gibi, irâde ve niyetlerde olur. Buna örnek olarak şunları verebiliriz:

"İnsanlar kendisini övsünler diye Allah'a yakınlaşmak için bir işi yapmak, namazını güzelleştirerek kılmak, insanlar kendisini methetsinler diye sadaka vermek, sesli zikir çekmek veya insanlar işitsin de kendisini methetsinler diye sesini güzelleştirerek Kur'an okumak gibi."

Bir amele riyâ karıştığı zaman, riyâ o ameli boşa çıkarır ve onu geçersiz kılar.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ ... فَمَن كَانَ يَرْجُواْ لِقَآءَ رَبِّهِۦ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَٰلِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدًۢا ١١٠ ﴾ [سورة الكهف من الآية: ١١٠]

"Her kim, (azabından korkarak ve sevabını ümit ederek) **Rabbine kavuşmayı arzu ederse, sâlih amel işlesin ve ibâdette Rabbine hiç kimseyi ortak koşmasın."**[1]

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- de küçük şirk hakkında şöyle buyurmuştur:

((أَخْوَفُ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الشِّرْكَ الْأَصْغَرَ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ! وَمَا الشِّرْكُ الْأَصْغَرُ؟ قَالَ: الرِّيَاءُ.)) [رواه أحمد والطبراني والبغوي في شرح السنة]

"Sizin için en çok korktuğum şey, küçük şirktir.

(Sahâbe):

- Ey Allah'ın elçisi! Küçük şirk nedir? dediler.

Buyurdu ki:

-Riyâdır."[2]

---

[1] Kehf Sûresi:110

[2] İmam Ahmed Müsned'inde, Taberânî Mu'cem'inde, Beğavî de 'Şerhus-Sünne'de rivâyet etmişlerdir.

Yine, dünyalık menfaatler elde etmek için hac yapan, müezzinlik veya insanlara imamlık yapan, dînî ilim öğrenen veya mal elde etmek için cihâd eden kimselerin yaptıkları da küçük şirke örnektir.

Yine,-sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((تَعِسَ عَبْدُ الدِّينَارِ، تَعِسَ عَبْدُ الدِّرْهَمِ، تَعِسَ عَبْـدُ الْخَمِيصَـةِ ، تَعِـسَ عَبْـدُ الْخَمِيلَةِ إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ، وَإِنْ لَمْ يُعْطَ سَخِطَ.)) [رواه البخاري]

"Dînara köle olan helâk olsun. Dirheme köle olan helak olsun. İpek elbiseye köle olan helak olsun. Kadife elbiseye köle olan helak olsun. (Bu kimse) **kendisine istediği verildiğinde râzı olur, verilmediğinde ise öfkelenir."**[1]

İmam İbn-i Kayyim -rahimehullah- şöyle demiştir:

"İrâde ve niyetlerde olan şirke gelince, bu şirk sâhili olmayan okyanusa benzer ki, bundan çok az kimse kurtulur. Kim, ameliyle Allah'ın rızâsından başka bir şeyi ister, O'na yaklaşmanın yollarından başka bir şeye niyet eder ve karşılığını ondan isterse, hiç şüphe yok ki niyet ve irâdesinde Allah'a şirk koşmuş olur. İhlâs; davranış ve sözlerinde, irâde ve niyetinde, Allah Teâlâ için samimîyet göstermektir. Bu, Allah Teâlâ'nın bütün kullarına uymalarını emrettiği ve ondan başka bir dîni asla kabul etmeyeceği, İslâm dîninin hakîkati olan İbrahim -aleyhisselâm-'ın hanîf dînidir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ وَمَن يَبۡتَغِ غَيۡرَ ٱلۡإِسۡلَٰمِ دِينٗا فَلَن يُقۡبَلَ مِنۡهُ وَهُوَ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ٨٥ ﴾

[سورة آل عمران الآية: ٨٥]

"Her kim, İslâm'dan başka bir dîn ararsa, bilsin ki o dîn ondan aslâ kabul olunmayacak ve o âhirette hüsrâna uğrayanlardan olacaktır."[2]

---

[1] Buhârî

[2] Âl-i İmrân Sûresi:85

Âyette geçen İslâm, İbrahim -aleyhisselâm-'ın dînidir ki, o dînden ancak kendini bilmezler yüz çevirir."[1]

Büyük şirk ile küçük şirk arasındaki farkları şöyle özetlemek mümkündür:

1. Büyük şirk, insanı dînden çıkarır. Küçük şirk ise, dînden çıkarmaz.

2. Büyük şirk, sahibinin cehennemde ebedî olarak kalmasına sebep olur. Küçük şirk ise, sahibi cehenneme girse bile, ebedî olarak orada kalmasına sebep olmaz.

3.Büyük şirk, bütün salih amelleri boşa çıkarır. Küçük şirk ise, bütün amelleri boşa çıkarmaz. Riyâ, dünyalık bir menfaat için yapılan amele karışırsa, sadece o ameli boşa çıkarır.

4. Büyük şirk, kanı ve malı mübâh kılar. Küçük şirk ise, kanı ve malı mübâh kılmaz.

---

[1] İbn-i Kayyim: "el-Cevâbu'l-Kâfî", sayfa:115

Küfrün tanımı ve çeşitleri:

Küfrün Tanımı:

Küfür, sözlük olarak, örtmek ve gizlemek demektir.

Terim olarak ise, îmânın zıddıdır. Çünkü küfür, ister yalanlama ile olsun, isterse olmasın, Allah'a ve elçilerine îmân etmemek demektir. Aksine şek ve şüphe duymak, yüz çevirmek, kibirlenmek veya risâlete uyma konusunda alıkoyucu hevâya uymak da küfür sayılır.

Yine, elçilerin doğru olduklarına kalbiyle îmân ettiği halde hasedinden dolayı onları yalanlayan da aynıdır.[1]

Küfrün çeşitleri:

Küfür iki çeşittir.

1. Büyük küfür:

İnsanı dînden çıkaran küfürdür ki, bu küfür beş kısımdır:

Birincisi: Yalanlama (tekzîb etme) küfrüdür.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِٱلْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُۥٓ أَلَيْسَ فِى جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَٰفِرِينَ ﴿٦٨﴾ ﴾ [سورة العنكبوت الآية: ٦٨]

"Allah'a iftirâ eden ya da kendisine hak geldiğinde onu yalanlayandan daha zâlim kim olabilir? Cehennemde kâfirlere barınak mı yok!"[2]

İkincisi: Kaçınma ve büyüklük taslama küfrüdür.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

---

[1] İbn-i Teymiyye Külliyâtı, cilt: 12, sayfa: 335
[2] Ankebût Sûresi:68

﴿ وَإِذۡ قُلۡنَا لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ ٱسۡجُدُواْ لِأٓدَمَ فَسَجَدُوٓاْ إِلَّآ إِبۡلِيسَ أَبَىٰ وَٱسۡتَكۡبَرَ وَكَانَ مِنَ ٱلۡكَٰفِرِينَ ٣٤ ﴾ [سورة البقرة الآية: ٣٤]

"Hani biz meleklere; Âdem'e secde edin, dedik. İblis'in dışında bütün melekler hemen secde ettiler. O secde etmekten kaçındı ve büyüklük tasladı. Böylece kâfirlerden oldu."[1]

Üçüncüsü: Şüphe ve zannetme küfrüdür.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ وَدَخَلَ جَنَّتَهُۥ وَهُوَ ظَالِمٞ لِّنَفۡسِهِۦ قَالَ مَآ أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَٰذِهِۦٓ أَبَدٗا ٣٥ وَمَآ أَظُنُّ ٱلسَّاعَةَ قَآئِمَةٗ وَلَئِن رُّدِدتُّ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيۡرٗا مِّنۡهَا مُنقَلَبٗا ٣٦ قَالَ لَهُۥ صَاحِبُهُۥ وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ أَكَفَرۡتَ بِٱلَّذِي خَلَقَكَ مِن تُرَابٖ ثُمَّ مِن نُّطۡفَةٖ ثُمَّ سَوَّىٰكَ رَجُلٗا ٣٧ لَّٰكِنَّا۠ هُوَ ٱللَّهُ رَبِّي وَلَآ أُشۡرِكُ بِرَبِّيٓ أَحَدٗا ٣٨ ﴾ [سورة الكهف: ٣٥-٣٨]

"(Yeniden dirilişi inkâr ederek kıyâmetin kopacağından şüphe edip) kendine zulmetmiş olarak bağına girdi ve şöyle dedi: Bu bağın yok olacağını ebedîyyen zannetmem. Kıyâmetin kopacağını da zannetmem. (Senin iddiâ ettiğin gibi kıyâmetin kopacağı ve) Rabbime döndürüleceğim (farz olunsa bile), hiç şüphe yok ki onun yanında bundan daha hayırlı bir âkıbet bulurum. (Mü'min olan) arkadaşı ona şöyle dedi: Seni topraktan, sonra bir damla sudan (spermden) yaratan, daha sonra da seni düzgün bir adam biçimine sokan Allah'ı inkâr mı ettin? Fakat ben (derim ki) O Allah, Rabbimdir ve ben kimseyi Rabbime ortak koşmam."[2]

[1] Bakara Sûresi:34
[2] Kehf Sûresi: 35-38

Dördüncüsü: Yüz çevirme küfrüdür.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ ... وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ عَمَّآ أُنذِرُواْ مُعۡرِضُونَ ٣ ﴾[سورة الأحقاف الآية: ٣]

"İnkâr edenler, (Kur'an tarafından) uyarıldıkları şeylerden yüz çevirirler."[1]

Beşincisi: Nifâk (ikiyüzlülük) küfrüdür.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ ءَامَنُواْ ثُمَّ كَفَرُواْ فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ فَهُمۡ لَا يَفۡقَهُونَ ٣ ﴾

[سورة المنافقون الآية: ٣]

"Bu, şu sebeptendir: Onlar (görünüşte) îmân ettiler, sonra inkâr ettiler. Bu yüzden onların kalpleri mühürlenmiştir. Artık onlar anlamazlar."[2]

2. Küçük küfür:

İnsanı dînden çıkarmayan amelî küfürdür. Bu, Kur'an ve sünnette küfür diye adlandırılan günahlardır. Büyük küfür derecesine ulaşmaz. Bu küfür, şu âyette olduğu gibi, nimete nankörlük etmek anlamındadır.

﴿ وَضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلٗا قَرۡيَةٗ كَانَتۡ ءَامِنَةٗ مُّطۡمَئِنَّةٗ يَأۡتِيهَا رِزۡقُهَا رَغَدٗا مِّن كُلِّ مَكَانٖ فَكَفَرَتۡ بِأَنۡعُمِ ٱللَّهِ... ﴾ [سورة النحل من الآية: ١١]

"Allah bir beldeyi (Mekke'yi) örnek verdi: Burası huzur ve güven içerisindeydi. Ona her yerden bol bol rızık gelirdi. Derken onlar (Mekke halkı) Allah'ın nimetlerine nankörlük ettiler."[3]

Müslüman ile savaşmak küçük küfürdür.

[1] Ahkâf Sûresi:3
[2] Minâfikûn Sûresi:3
[3] Nahl Sûresi:112

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((سِبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ، وَقِتَالُهُ كُفْرٌ.)) [متفق عليه]

"Müslümana sövmek, fısk (Allah'a itâatten çıkmak)**, onunla savaşmak ise,** (amelî) **küfürdür."**[1]

((لاَ تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ.)) [متفق عليه]

"Benden sonra kâfirlerin yaptıkları gibi birbirinizin boynunu vurmayın."[2]

Allah'tan başkası adına yemîn etmek küçük küfürdür.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ.))

[رواه الترمذي وحسنه، وصححه الحاكم]

"Her kim, Allah'tan başkası adına yemîn ederse, kâfir veya müşrik olur."[3]

Nitekim Allah Teâlâ, büyük günah işleyeni mü'min sayarak şöyle buyurmuştur:

---

[1] Buhârî ve Müslim

[2] Buhârî ve Müslim

Not: Âlimler, hadisin anlamı hakkında 7 görüş belirtmişlerdir:

Birincisi: Haksız yere kan akıtmayı helal sayan kimse için bu küfürdür.

İkincisi: Hadisteki küfürden kasıt, nimete ve İslâm'ın hakkına nankörlük etmektir.

Üçüncüsü: Birbirinin boynunu vurmak, insanı küfre yaklaştırır ve küfre iletir.

Dördüncüsü: Birbirinin boynunu vurmak, kâfirlerin fiiline benzer.

Beşincisi: Buradan kastedilen küfrün gerçek anlamıdır.Anlamı, kâfir olmayın, aksine müslümanlar olarak kalmaya devam edin.

Altıncısı: Hattâbî'nin de dediği gibi, hadiste geçen kâfirlerden kasıt, silah kuşananlardır. Ezherî "Tehzîbu'l-Luğa" adlı eserinde şöyle der: 'Silah kuşanan kimseye kâfir denir.'

Yedincisi: Hattâbî yine şöyle der: 'Bunun anlamı, sizden kiminiz, kiminizi kâfir sayıp birbiriyle savaşmayı helal saymasın.' (Çeviren)

[3] Tirmizî rivâyet etmiş ve hadîs hasen'dir demiştir. Hâkim de "hadîs sahîhtir" demiştir.

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلۡقِصَاصُ فِي ٱلۡقَتۡلَىۖ... ﴾

[سورة البقرة من الآية: ١٧٨]

"Ey îmân edenler! Öldürülenler hakkında size kısâs (misilleme) **farz kılındı."**[1]

Allah Teâlâ, öldüren kimseyi, îmân edenlerin dışında tutmamış ve onu, öldürülenin kısâstaki velîsine kardeş saymıştır.

Nitekim âyetin devamında şöyle buyurmuştur:

﴿ ... فَمَنۡ عُفِيَ لَهُۥ مِنۡ أَخِيهِ شَيۡءٞ فَٱتِّبَاعُۢ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَأَدَآءٌ إِلَيۡهِ بِإِحۡسَٰنٖۗ ... ﴾

[سورة البقرة من الآية: ١٧٨]

"Ancak kimin cezâsı, kardeşi (öldürülenin velîsi) **tarafından affedilir** (ve diyet almakla yetinir)**se, her iki taraf da hakkaniyete uysun,** (öldüren) **de ona** (öldürülenin velîsine) **hakkını** (diyetini) **güzelce versin."**[2]

Âyette geçen kardeşlikten kastın, dîndeki kardeşlik olduğunda şüphe yoktur.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَإِن طَآئِفَتَانِ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ٱقۡتَتَلُواْ فَأَصۡلِحُواْ بَيۡنَهُمَاۖ فَإِنۢ بَغَتۡ إِحۡدَىٰهُمَا عَلَى ٱلۡأُخۡرَىٰ فَقَٰتِلُواْ ٱلَّتِي تَبۡغِي حَتَّىٰ تَفِيٓءَ إِلَىٰٓ أَمۡرِ ٱللَّهِۚ فَإِن فَآءَتۡ فَأَصۡلِحُواْ بَيۡنَهُمَا بِٱلۡعَدۡلِ وَأَقۡسِطُوٓاْۖ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُقۡسِطِينَ ۝٩ إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ إِخۡوَةٞ فَأَصۡلِحُواْ بَيۡنَ أَخَوَيۡكُمۡۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ ۝١٠ ﴾ [سورة الحجرات :٩ – ١٠]

---

[1] Bakara Sûresi:178
[2] Bakara Sûresi:178

"(Ey mü'minler!) **Şayet mü'minlerden iki grup birbiri ile çarpışırsa, aralarını düzeltin. İkisinden birisi** (bu dâvete uymayıp) **diğer gruba saldırırsa, Allah'ın hükmüne dönünceye kadar saldıran gruba karşı savaşın. Şayet dönerse, aralarını adâletle düzeltin ve** (verdiğiniz hükümde, Allah ve elçisinin hükmünü geçmeyecek şekilde) **adâletli davranın. Şüphesiz Allah,** (kulları arasında adâletle hüküm vererek) **adâletli davrananları sever. Ancak mü'minler** (dînde) **kardeştirler. Şu halde** (birbirleri ile savaştıkları zaman) **iki kardeşinizin arasını düzeltin ve** (her işinizde) **Allah'tan korkun ki merhamet olunasınız.**"[1]

Özetle büyük küfür ile küçük küfür arasındaki farklar:

1. Büyük küfür, insanı dînden çıkarıp amelleri boşa çıkarır. Küçük küfür ise, dînden çıkarmaz, amelleri de boşa çıkarmaz. Fakat miktarına göre amelleri eksiltir, sahibini Allah'ın azabına maruz bırakabilir.

2. Büyük küfür, sahibinin ebedî olarak cehennemde kalmasına sebep olur. Ancak küçük küfrün sahibi cehenneme girse bile ebedî olarak orada kalmaz. Ayrıca Allah onu bağışlayıp cehenneme hiç de koymayabilir.

3. Büyük küfür, kanı ve malı mübâh kılar. Küçük küfür ise, kanı ve malı mübâh kılmaz.

4. Büyük küfür, sahibi ile mü'minler arasında gerçek düşmanlığı gerektirir. Müslümanın en yakını bile olsa kâfiri sevmesi ve ona dostluk beslemesi câiz değildir. Küçük küfür ise, mutlak anlamda sahibine dostluk beslemeye engel teşkil etmez. Aksine îmânı oranınca sevilir ve ona dostluk beslenir, isyan ve günahı oranınca da ona buğzedilir ve düşmanlık beslenir.

---

[1] Hucurât Sûresi:9-10

Nifâkın tanımı ve çeşitleri:

Nifâkın Tanımı:

Nifâk, sözlük olarak (نَــافَقَ) "Nâfeka" kelimesinin mastarı olup (نَافِقَــاءُ) "Nâfikâ" kelimesinden gelmektedir. "Nâfikâ", çöl faresinin girip-çıktığı iki delikten birisine denir. Çünkü çöl faresi bir delikten yakalanmaya çalışıldığında diğer deliğe kaçar ve oradan dışarıya çıkar.

Nifâk, sözlük olarak (نَفَقٌ) "Nefâk" kelimesinden geldiği de söylenir ki bu kelime, gizli yol ve tünel anlamına gelmektedir.[1]

Nifâk, terim olarak müslüman olduğunu göstermek, küfrü ve şerri gizlemektir. Böyle adlandırılması; dînen bir kapıdan girip, diğer bir kapıdan çıkması sebebiyledir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿... إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ ٦٧﴾ [سورة التوبة من الآية: ٦٧]

"Şüphesiz münâfıklar, fâsıkların (dînden çıkanların) **ta kendileridir."**[2]

Allah Teâlâ, münâfıkları kâfirlerden daha şerli sayarak onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ فِي ٱلدَّرۡكِ ٱلۡأَسۡفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمۡ نَصِيرًا ١٤٥ ﴾

[سورة النساء الآية: ١٤٥]

"Şüphesiz münâfıklar, (kıyâmet günü) **cehennemin en alt tabakasında olacaklardır."**[3]

---

[1] İbnul-Esîr: "en-Nihâye", cilt:5. sayfa:98
[2] Tevbe Sûresi:67
[3] Nisâ Sûresi:145

Başka bir âyette şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَهُوَ خَٰدِعُهُمْ ... ﴾[سورة النساء من الآية: ١٤٢]

"**Şüphesiz münâfıklar,** (müslüman olduklarını gösterip kâfir olduklarını gizleyerek) **Allah'ı aldatmaya çalışırlar,oysa O, onların hilelerine hile ile karşılık verendir.**"[1]

Yine onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

﴿ يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ۝٩ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ ٱللَّهُ مَرَضًاۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمُۢ بِمَا كَانُواْ يَكْذِبُونَ ۝١٠ ﴾

[سورة البقرة الآيتان: ٩- ١٠]

"**Onlar** (müslüman olduklarını gösterip kâfir olduklarını gizleyerek) **Allah'ı ve îmân edenleri aldatmaya çalışırlar. Oysa onlar, sadece kendilerini aldatırlar da onlar bunun farkında bile olmazlar. Onların kalplerinde hastalık_vardır. Bu sebeple Allah da onların hastalığını arttırmıştır. Söylemekte oldukları yalanlar sebebiyle onlar için acıklı bir azap vardır.**"[2]

Nifâkın çeşitleri:

Nifâk iki çeşittir:

1.İtikâdî nifâk:

Bu, büyük nifâktır ki sahibi kendisini müslüman olarak gösterir, fakat kâfir olduğunu gizler. Bu nifâk, insanı dînden çıkarır. Sahibi cehennemin en alt tabakasında olacaktır. Allah Teâlâ, büyük nifâkın sahibini küfür, îmân etmemek, İslâm ve müslümanlarla alay ederek onlarla dalga geçmek ve İslâm dinine düşmanlık hususunda din düşmanlarına meyledip, bu konuda onlarla ortak davranmak gibi, bütün kötü sıfatlarla vasfetmiştir.

---

[1] Nisâ Sûresi:142
[2] Bakara Sûresi:9-10

Münâfıklar her zaman vardır.Özellikle İslâm'ın güçlü olduğu ve İslâm'a karşı açıktan koyamadıkları zamanda ortaya çıkarlar, gizli olarak İslâm'a ve müslümanlara zarar vermek, onlarla beraber yaşamak, kanları ve mallarından emîn olabilmek için İslâm'a girdiklerini gösterirler. Münâfık, Allah'a, O'nun meleklerine, kitaplarına, elçilerine ve âhiret gününe îmân ettiğini gösteren, fakat kalbi bütün bunlardan sıyrılıp bunları yalanlayan ve Allah'a îmân etmeyendir.

Nitekim Allah,izniyle insanları doğru yola iletmek ve çetin azabı ile uyarıp korkutmak için elçisine indirdiği kelâmı ile münâfıkları haber vermiştir. Allah, münâfıkların sır perdelerini ortadan kaldırıp onların gizli taraflarını ortaya çıkarmış, kullarının nifâk ve münâfıklara karşı dikkatli olmaları için onların hallerini mü'minlere açıklamıştır.

Allah Teâlâ, Bakara sûresinin başında üç grup insanı yâni mü'minleri, kâfirleri ve münâfıkları zikretmiş, müminlerde dört, kâfirlerde iki, münâfıklarda ise on üç haslet olduğunu belirtmiştir. Bu, münâfıkların çokluğu, genel olarak bütün belâların onlardan geldiği ve İslâm ve müslümanların üzerinde kurdukları fitnelerin çok çetin olması sebebiyledir. İslâma mensup olarak kabul edilip ona yardım ediyor ve onu seviyor görünmelerine rağmen gerçekte onlar İslâm'a düşmandırlar. Câhil birisi, münâfığı âlim ve ıslah edici zanneder, oysa münâfık en büyük câhil ve bozguncudur.[1]

Büyük nifâk altı çeşittir:[2]

1. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i yalanlamak.

2. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in getirdiklerinin bir kısmını yalanlamak.

3. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e buğzetmek, ona kin beslemek, ondan hoşlanmamak ve ondan nefret etmek.

---

[1] İbn-i Kayyim'in münâfıkların özellikleriyle ilgili olarak yazdığı risâleden alınmıştır.
[2] "Mecmûat'ut-Tevhîd en-Necdiyye", sayfa:9

4. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in getirdiklerinin bir kısmına buğzetmek, ondan hoşlanmamak ve ondan nefret etmek.

5. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in dînine uyanların azalmasına sevinmek ve bundan hoşnut olmak.

6. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in dîninin üstün gelmesini çirkin görmek ve bundan hoşnut olmamak.

2. Amelî nifâk:

Bu nifâk, kalpte îmânın varlığıyla birlikte münâfıkların amellerinden birisini işlemekle olur. Amelî nifâk insanı dînden çıkarmaz, fakat büyük nifâka götürebilir. Amelî nifâkın sahibinde îmân ile nifâk birlikte olabilir. Fakat bu ameller arttıkça, sahibi hâlis münâfık olur.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقاً خَالِصاً، وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدَعَهَا: إِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ، وَإِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ.)) [متفق عليه]

"Dört haslet kimde bulunursa, o kimse hâlis bir münâfık olur. Kimde de bu hasletlerden birisi bulunursa, onu terk edinceye kadar onda nifâk hasletlerinden birisi bulunmuş olur. (Bunlar: Kendisine bir şey) emânet edildiğinde emânete ihânet eder, konuştuğunda yalan söyler, söz verdiğinde sözünde durmaz, münakaşa ettiğinde haktan meyledip bâtıl ve yalan söyler, küfreder ve çirkin şeylerle suçlar."[1]

Kimde bu dört haslet bir araya gelirse, o kimsede şer toplanmış ve münâfıkların özellikleri tam olarak kendisinde gerçekleşmiş olur. Kimde de bunlardan birisi bulunursa, o kimse de münâfıkların hasletlerinden birisi gerçekleşmiş olur. Zirâ bir kulda hayır ve şer hasletleri, îmân ve küfür veya

[1] Buhârî ve Müslim

nifâk hasletleri bir arada bulunabilir. Kendisinde bu hasletler bulunan kimse, iyilik işlediği kadar sevap, şer işlediği kadar da günah kazanır. Cemaatle namaz kılmakta tembellik göstermek, münâfıkların hasletlerindendir. Bundan dolayı nifâk, kötü ve ciddî bir tehlikedir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbı -Allah onlardan râzı olsun- nifâka düşmekten çok korkarlardı.

Nitekim (tâbiînden) İbn-i Ebî Muleyke -Allah ona rahmet etsin- şöyle der:

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-**'in ashâbından otuz kişiye kavuştum** (aynı asırda yaşadım)**. Hepsi de nifâka düşmekten korkarlardı."**

Büyük nifâk ile küçük nifâk arasındaki farklar:

1.Büyük nifâk insanı dînden çıkarır.Küçük nifâk ise,insanı dînden çıkarmaz.

2. Büyük nifâk,itikat konusunda gizli hâlin,gözüken durumdan farklı olması demektir. Küçük nifâkta ise, gizli ve açık hâl sadece amellerdedir, itikatta değildir.

3. Büyük nifâk, mü'minden vukû bulmaz. Fakat küçük nifâk mü'minden vukû bulabilir.

4.Büyük nifâkın sahibi genel olarak tevbe etmez.Tevbe etse bile, hâkimin huzurunda tevbesinin kabulü konusunda âlimler arasında ihtilaf vardır. Fakat küçük nifâk öyle değildir.Sahibi tevbe edebilir, tevbe ettiği takdirde Allah Teâlâ tevbesini kabul edip onu bağışlayabilir.

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -rahimehullah- şöyle der:[1]

"Çoğu zaman nifâkın şubelerinden birisi mü'minin başına gelebilir. Allah Teâlâ sonra onu bağışlar. Mü'minin kalbine nifâkı gerektiren haller gelebilir. Fakat Allah Teâlâ bunu kulundan savabilir. Mü'min, şeytanın vesveseleri ve gönlünde olması halinde sıkıntı hissedeceği küfrün vesveseleriyle imtihan olunur.

---

[1] İbn-i Teymiyye: "Îmân Kitabı", sayfa:238

Nitekim sahâbe -radıyallahu anhum-:

-Ey Allah'ın elçisi! Bizden birisi, kendi içinde öyle (çirkin) şeyler hissetmektedir ki, ona gökten yere düşüp, çakılmak, bu içinden geçen (çirkin) şeyleri dili ile açığa vurmaktan daha sevimlidir.'

Dediklerinde, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-:

-İşte o, katıksız (gerçek) îmândır"[1] buyurdu.

Başka bir rivâyette sahâbe -radıyallahu anhum-:

"(Ey Allah'ın elçisi! Bizden birisi) o çirkin şeyi konuşmayı, büyük (günah) olarak görmektedir, deyince, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-:

-Şeytanın hîlesini, vesveseye çeviren Allah'a hamd olsun." buyurdu.

Yani bu büyük çirkinliğe rağmen bu vesvesenin olması ve bu vesvesenin kalpten kovulması, saf ve katıksız îmândandır.

Büyük nifâkın sahibine gelince, Allah Teâlâ onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

﴿ صُمٌّۢ بُكۡمٌ عُمۡيٞ فَهُمۡ لَا يَرۡجِعُونَ ١٨ ﴾ [سورة البقرة الآية: ١٨]

"**Onlar** (hakkı işitmekten) **sağır,** (onu konuşmaktan) **dilsiz ve** (hidâyet nûrunu görmekten) **kördürler. Bu sebeple onlar,** (İslâm'a) **geri dönemezler.**"[2]

Başka bir âyette ise şöyle buyurmuştur:

﴿ أَوَلَا يَرَوۡنَ أَنَّهُمۡ يُفۡتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٖ مَّرَّةً أَوۡ مَرَّتَيۡنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمۡ يَذَّكَّرُونَ ١٢٦ ﴾ [سورة التوبة الآية: ١٢٦]

"**Onlar** (münâfıklar), **her yıl bir veya iki defa** (Allah tarafından kıtlık ve gizledikleri nifâkın ortaya çıkarılmasıyla) **imtihan edildiklerini görmüyorlar mı?**

---

[1] Ahmed ve Müslim
[2] Bakara Sûresi:18

Sonra onlar (bununla birlikte küfür ve nifâklarından) **ne tevbe ediyorlar, ne de** (gözleriyle gördükleri Allah'ın âyetlerinden) **ibret alıyorlar."**[1]

Yine, Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -rahimehullah- şöyle der:

"İslâm âlimleri, münâfıkların görünüşte yaptıkları tevbenin hakikatte bilinememesi sebebiyle kabul edilip- edilmemesi konusunda ihtilaf etmişlerdir. Zirâ münafıklar, her zaman müslüman olduklarını gösterirler."[2]

[1] Tevbe Sûresi:126
[2] Bknz: "İbn-i Teymiyye Külliyâtı".Cilt:28. Sayfa:434-435

Câhiliyet,fısk,dalâlet ve riddet terimlerinin hakikatinin açıklaması, riddetin kısımları ve hükümleri:

1. Câhiliyet:

Allah'ı, elçilerini ve dînin hükümlerini bilmemek, soyuyla övünmek ve kibirlenmek gibi şeyler,İslâm'dan önceki Arapların içinde bulundukları hallerdir.[1]

Câhiliyet, bilgisizlik veya ilme uymamak anlamına gelen cehâlet kelimesine nispettir.

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -rahimehullah- şöyle der:

"Hakkı bilmeyen birisinin câhilliği, basit bir câhilliktir. Hakkı bildiği halde, onun aksine inanan kimse ise, katmerli câhildir. Bu apaçık belli olduktan sonra, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in nebi olarak gönderilişinden önce insanlar câhiliyete nispet edilen bir cehâlet içindeydiler. Üzerinde bulundukları söz ve davranışları onlar için câhil birisi ortaya çıkarmıştı. Zaten bunları da ancak câhil birisi yapardı.

Yine, yahûdîlik ve hıristiyanlık gibi nebilerin getirmiş oldukları şeriatlara aykırı olan her şey cehâlettir. Bu cehâlet, genel anlamdaki bir cehâlettir. Fakat Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in nebi olarak gönderilişinden sonra bir memlekette cehâlet yaygın iken, başka bir memlekette olmayabilir. Nitekim küfür diyarında da durum böyledir. Yine, bir kimsede cehâlet olabilir, başka bir kimsede olmayabilir. Örneğin bir kimse, müslüman olmadıkça, İslâm diyarında yaşamış olsa bile cehâlettedir. Fakat Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in nebi olarak gönderilişinden sonra mutlak anlamda bir câhiliyet yoktur. Çünkü O'nun ümmetinden bir grup, kıyâmete kadar hak üzere muzaffer olacaktır. Sınırlı anlamda bir câhiliyet ise, bazı müslüman ülkelerle birçok müslümanda olabilir.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bir hadiste şöyle buyurmuştur:

---

[1] Bknz: İbn-i Esîr: "en-Nihâye", cilt:1, sayfa:323

((أَرْبَعٌ فِي أُمَّتِي مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ لاَ يَتْرُكُونَهُنَّ: الْفَخْرُ فِي الْأَحْسَابِ وَالطَّعْنُ فِي الْأَنْسَابِ وَالِاسْتِسْقَاءُ بِالنُّجُومِ وَالنِّيَاحَةُ، وَقَالَ: النَّائِحَةُ إِذَا لَمْ تَتُبْ قَبْلَ مَوْتِهَا تُقَامُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَعَلَيْهَا سِرْبَالٌ مِنْ قَطِرَانٍ وَدِرْعٌ مِنْ جَرَبٍ.)) [رواه مسلم]

"Ümmetimde dört haslet, câhiliyet işlerindendir. (Ümmetim) bu hasletleri bırakmayacaktır. (Bu hasletler:) Şerefiyle övünüp iftihar etmek, (başkasının) soyunu karalamak, yıldızlar aracılığıyla yağmur yağmasını istemek ve ölünün ardından ağıt yakmaktır.

(Sonra) buyurdu ki:

Ölünün ardından ağıt yakan kadın, tevbe etmeden ölürse, kıyâmet günü üzerinde katrandan bir elbise ve kor ateşten bir gömlek olduğu halde kıyama durdurulacaktır."[1]

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Bilâl'i, anası (siyahî bir köle olduğu)ndan dolayı ayıplayan Ebû Zer'e -radıyallahu anh- şöyle demiştir:

((إِنَّكَ امْرُؤٌ فِيكَ جَاهِلِيَّةٌ.)) [رواه البخاري ومسلم]

"(Yâ Ebâ Zer!) Şüphesiz sen, üzerinde câhiliyet ahlâkı olan bir kimsesin."[2]

Ömer ve Âişe'den -radıyallahu anhumâ- bunun gibi câhiliyet hakkında rivâyetler vardır.[3]

Bu saydıklarımızı şöyle özetleyebiliriz:

Câhiliyet, bilgisizlik anlamına gelen cehâlete nispettir ki, bu câhiliyet iki kısımdır:

---

[1] Müslim

[2] Buhârî ve Müslim

[3] İbn-i Teymiyye: "İktidâus-Sırâtil-Mustakîm" Cilt:1.Sayfa: 254-257. Tahkik: Prof. Dr. Nâsır b. Abdulkerîm el-Akl.

Birincisi: Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in elçi olarak gönderilişinden önceki genel câhiliyettir ki, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in elçi olarak gönderilişinden sonra bu durum sona ermiştir.

İkincisi: Bazı devletlere, milletlere ve şahıslara has olan câhiliyettir ki, bu câhiliyet günümüze kadar kalmıştır. Böylelikle günümüz câhiliyetini **"Bu yüzyılın câhiliyeti"** veya buna benzer şekilde genelleştirenin hata ettiği açıkça ortaya çıkmaktadır. Doğrusu, **"Bu yüzyıldaki bazı insanların câhiliyeti"** veya **"Bu yüzyıldaki birçok insanının câhiliyeti"** şeklinde olmasıdır. Câhiliyeti genelleştirmek câiz değildir. Zirâ Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in elçi olarak gönderilişinden sonra genel anlamdaki câhiliyet ortadan kalkmıştır.

2. Fısk (Fâsıklık):

Fısk kelimesi, sözlük olarak çıkmak demektir. Terim olarak ise, Allah'a itaatten çıkmak demektir.

Fısk kelimesi, dînden tamamen çıkmayı içerdiği gibi tam olarak çıkmamayı da içerir.

Nitekim kâfire "fâsık" denildiği gibi, büyük günah işleyen mü'mine de "fâsık" denilmiştir.

Bu sebeple fısk (fâsıklık) iki türlüdür:

Birincisi: Dînden çıkaran ve küfür anlamına gelen fısktır. Bu nedenle kâfire fâsık denilmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ İblis hakkında şöyle buyurmuştur:

﴿... فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِۦٓ ...﴾ [سورة الكهف من الآية: ٥٠]

"(İblis, kibir ve hasedinden Âdem'e secde etmeyerek) **Rabbinin emrinden çıktı.**"[1]

İblis'in Rabbinin emrinden çıkması ise, küfür idi.

[1] Kehf Sûresi: 50

Başka bir âyette şöyle buyurmuştur:

﴿ وَأَمَّا ٱلَّذِينَ فَسَقُواْ فَمَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُۖ ...﴾ [سورة السجدة من الآية:٢٠]

"**Fâsıklara** (Allah'a itaatten çıkan kâfirlere) **gelince, onların barınağı cehennemdir.**"[1]

Âyette geçen fâsıkların, kâfirler olduğuna âyetin devamı delâlet etmektedir:

﴿ ... كُلَّمَآ أَرَادُوٓاْ أَن يَخْرُجُواْ مِنْهَآ أُعِيدُواْ فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُواْ عَذَابَ ٱلنَّارِ ٱلَّذِي كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ ۝٢٠ ﴾ [سورة السجدة من الآية:٢٠]

"**Onlar** (kâfirler), **cehennemden her çıkmak istediklerinde geri çevrilirler ve onlara:** (Dünyada) **yalanlamakta olduğunuz cehennem azabını tadın! denilir.**"[2]

Günah işleyen müslüman, fâsık diye adlandırılır. Fakat fâsık olması, onu İslâm'dan çıkarmaz.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ وَٱلَّذِينَ يَرْمُونَ ٱلْمُحْصَنَٰتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُواْ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَآءَ فَٱجْلِدُوهُمْ ثَمَٰنِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُواْ لَهُمْ شَهَٰدَةً أَبَدًاۚ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ ۝٤ ﴾ [سورة النور الآية: ٤]

"**İffetli kadınlara zinâ isnadında bulunup, sonra** (bunu ispat etmek için) **beraberinde dört** (âdil) **şâhit getirmeyenlere, seksen kırbaç vurun ve onların şâhitliğini asla kabul etmeyin. Onlar, fâsıkların** (Allah'a itaatten çıkanların) **ta kendileridir.**"[3]

---

[1] Secde Sûresi: 20
[2] Secde Sûresi: 20
[3] Nûr Sûresi: 4

Başka bir âyette şöyle buyurmuştur:

﴿ ... فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ ٱلْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي ٱلْحَجِّ ... ﴾

[سورة البقرة من الآية: ١٩٧]

"Her kim, o aylarda (hac aylarında ihrama girerek) **hacca niyetlenirse, hac sırasında cimâ etmek, günah işlemek** (sûretiyle Allah'a itaatten çıkmak) **ve** (öfkeye götüren faydasız şeyleri) **tartışmak yoktur."**[1]

Tefsir âlimleri, âyette geçen "Fusûk" kelimesinin "günahlar" anlamında olduğunu belirtmişlerdir.[2]

3. Dalâlet (Sapıklık):

Sırât-ı Müstakîm'den sapmak demek olan dalâlet, hidâyetin zıddıdır.

Nitekim Allah Teâlâ'nın şu sözü buna örnektir:

﴿ مَّنِ ٱهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِۦ ۖ وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ ... ﴾

[سورة الإسراء الآية: ١٥]

"Her kim, hidâyet yolunu seçerse, sevâbı ancak kendisinedir. Her kim de hidâyetten saparsa, onun cezâsı ancak kendisinedir."[3]

Dalâlet kelimesi, birçok anlama gelmektedir:

1.Dalâlet kelimesi, bazen "küfür/inkâr" anlamına gelir.

Nitekim Allah Teâlâ'nın şu sözü buna örnektir:

﴿ ... وَمَن يَكْفُرْ بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَٰلًۢا بَعِيدًا ﴿١٣٦﴾ ﴾ [سورة النساء الآية: ١٣٦]

---

[1] Bakara Sûresi: 197
[2] Geniş bilgi için bknz: Şeyhul-İslâm İbn-i Teymiyye'nin "Îmân" adlı kitabı, sayfa: 278.
[3] İsrâ Sûresi: 15

"**Kim, Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, elçilerini ve âhiret gününü inkâr ederse,** (dinden çıkmış ve hak yoldan) **büsbütün uzaklaşmıştır.**"[1]

2. Dalâlet kelimesi, bazen "şirk" anlamına gelir.

Nitekim Allah Teâlâ'nın şu sözü buna örnektir:

﴿ ... وَمَن يُشْرِكْ بِٱللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَٰلًۢا بَعِيدًا ﴿١١٦﴾ ﴾[سورة النساء من الآية: ١١٦]

"**Kim,** (ibâdette başkasını) **Allah'a ortak koşarsa,** (hak yoldan) **büsbütün uzaklaşmıştır** (şirke düşmüştür)."[2]

3. Dalâlet kelimesi, bazen küfür dışında olan, "aykırı/ muhâlif" anlamına gelir.

Örneğin "Dalâlet Fırkaları" demek, "Kur'an ve Sünnete Muhâlif Fırkalar" demektir.

4. Dalâlet kelimesi, bazen "hata" anlamına gelir.

Nitekim Musâ -Aleyhisselâm-'ın şu sözü buna örnektir:

﴿ قَالَ فَعَلْتُهَآ إِذًا وَأَنَا۠ مِنَ ٱلضَّآلِّينَ ﴿٢٠﴾ ﴾ [سورة الشعراء الآية:٢٠]

"**Musa** (Firavun'a) **dedi ki:Ben, o işi o anda** (Allah bana vahyetmeden ve beni nebi olarak göndermeden önce) **hata ederek** (kasıtsız olarak) **yaptım.**"[3]

5. Dalâlet kelimesi, bazen "unutmak" anlamına gelir.

Nitekim Allah Teâlâ'nın şu sözü buna örnektir:

﴿ ... أَن تَضِلَّ إِحْدَىٰهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَىٰهُمَا ٱلْأُخْرَىٰ ... ﴾

[سورة البقرة من الآية: ٢٨٢]

"**İki kadından biri unutursa, diğerinin ona hatırlatması için...**"[4]

---

[1] Nisâ Sûresi: 136
[2] Nisâ Sûresi: 116
[3] Şuarâ Sûresi: 20
[4] Bakara Sûresi: 282

6. Dalâlet kelimesi, bazen "kaybetmek" anlamına gelir.

Örneğin Arap dilinde "Dâlletul-İbil"; "Kayıp Deve" anlamına gelir.

Riddetin anlamı, kısımları ve hükümleri:

Riddet kelimesi, sözlük olarak geri dönmek demektir.

Nitekim Allah Teâlâ'nın şu sözü buna örnektir:

﴿ ... وَلَا تَرۡتَدُّواْ عَلَىٰٓ أَدۡبَارِكُمۡ فَتَنقَلِبُواْ خَٰسِرِينَ ٢١ ﴾ [سورة المائدة من الآية:٢١]

"(Kâfirlerle savaşırken) **arkanıza geri dönmeyin. Yoksa hüsrana uğrayanlar olarak dönersiniz.**"[1]

Riddet kelimesi, terim olarak İslâm'dan sonra küfre dönmek yani kâfir olmak demektir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ ... وَمَن يَرۡتَدِدۡ مِنكُمۡ عَن دِينِهِۦ فَيَمُتۡ وَهُوَ كَافِرٞ فَأُوْلَٰٓئِكَ حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ ٢١٧ ﴾[سورة البقرة من الآية: ٢١٧]

"(Ey müslümanlar!) **Sizden kim dîninden döner de kâfir olarak ölürse, işte onların hem dünyada, hem de âhirette yapmış oldukları boşa gitmiştir.Onlar cehennemliktir ve onlar orada ebedî kalıcıdırlar.**"[2]

Riddetin (dînden dönmenin) kısımları:

Riddet, insanı dînden çıkaran hususlardan birini işlemekle meydana gelebilir ki, bu hususlar pek çoktur.

Bu hususlar dört kısma ayrılmaktadır:

Birincisi: Söz sebebiyle dînden dönmek.

Allah'a, O'nun elçilerine, meleklerine veya herhangi bir elçisine küfretmek, gaybı bildiğini iddiâ etmek, peygamberlik iddiâsında bulunmak, bu iddiâda bulunanı tasdik etmek, Allah'tan başkasına yalvarıp yakarmak,

[1] Mâide Sûresi: 21
[2] Bakara Sûresi: 217

O'ndan başka hiç kimsenin gücünün yetmeyeceği bir konuda O'ndan başkasından yardım istemek veya O'ndan başkasına sığınmak için söylenen sözler, insanı dînden çıkaran hususlardır.

İkincisi: Davranış ve fiillerle dînden dönmek.

Puta,ağaca, taşa ve kabirlere secde etmek, kabirlerde yatan ölülere (yakınlaşmak için) kurban kesmek, Kur'an-ı Kerîm'i pis yerlere atmak, sihir yapmak, sihir öğrenmek ve öğretmek, helâl olduğuna inanarak Allah'ın indirdiği hükümlerden başka hükümlerle hükmetmek gibi davranış ve fiiller, dînden çıkaran hususlardır.

Üçüncüsü: İnanç sebebiyle dînden dönmek.

Allah'ın bir ortağı bulunduğuna inanmak, zinâ, içki ve fâizin helâl olduğuna, ekmeğin haram olduğuna veya namazın farz olmadığına inanmak ve bunun gibi İslâm âlimlerinin helâl, haram veya farz olduğu konusunda kesin görüş birliğine vardıkları ve herkesin bildiği hususlardan helâl olanın haram, haram olanın da helâl veyahut farz olanın farz olmadığına inanmak, dînden çıkaran hususlardır.

Dördüncüsü: Yukarıda belirtilen hususların herhangi birisinde şüphe etmek sebebiyle dînden dönmek.

Şirk, zinâ ve içkinin haram veya ekmeğin helâl olduğu konusunda şüphe etmek, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in veya Allah tarafından gönderilen bir elçinin, elçiliği konusunda şüphe etmek veyahut da onun elçiliğinde doğru olup olmadığı konusunda şüphe etmek ve İslâm'ın bu devirde geçerli olup-olmadığı konusunda şüphe etmek gibi davranışlar, dînden çıkaran hususlardır.

Riddet (dînden dönme) sâbit olduktan sonra ne yapılması gerekir?

1. Dînden dönen kimseden tevbe etmesi istenir. Eğer üç gün içerisinde tevbe eder de İslâm'a dönerse, tevbesi kabul edilir ve serbest bırakılır.

2. Tevbe etmeyi kabul etmezse, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şu emri gereği öldürülür:

((مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ.)) [رواه البخاري]

"Kim, dînini değiştirirse, onu öldürün."[1]

3. Tevbe etmesi istendiği süre içerisinde malını kullanmasına engel olunur. Tevbe eder de İslâm'a dönerse, malı kendisine geri verilir. Aksi takdirde dînden dönmüş olarak öldürüldüğü veya öldüğü andan itibaren malı ganimet olarak devlet hazinesine kalır. Bazı âlimler dînden dönen kimsenin malının, dînden döndüğü andan itibaren müslümanların yararına olan yerlerde kullanılması gerektiği görüşüne varmışlardır.

4. Dînden dönen kimse ile akrabaları arasındaki verâset durumu ortadan kalkar. Zirâ ne o akrabasından, ne de akrabası ondan miras alabilir.

5. Dînden dönen kimse, bu hal üzere öldürülür veya ölürse, cenâzesi yıkanmaz, cenâze namazı kılınmaz ve cenâzesi, müslümanların değil de kâfirlerin kabristanına defnedilir veya müslümanların kabristanının dışında başka bir yerde toprakla üzeri örtülür.

[1] Buhârî, Ebû Dâvûd ve başkaları rivâyet etmişlerdir.

2. BÖLÜM

Tevhîde aykırı olan veya Tevhîdi noksanlaştıran söz ve davranışlar:

Bu bölüm, şu fasıllardan meydana gelmektedir:

1. Fasıl: Avuç içi ve fincana okuyup yıldızlara ve başka şeylere bakarak gayptan haber verdiğini iddiâ etmek.

2. Fasıl: Sihirbazlık, kâhinlik ve falcılık.

3. Fasıl: Türbe ve mezarlara kurbanlar kesmek, adaklar adamak, bu yerleri yüceltmek ve onlara tâzim göstermek.

4. Fasıl: Yontu, heykel ve anıtlara tâzim göstermek.

5. Fasıl: Dînle alay etmek, dînin kutsal değerlerini hafife almak ve bu kutsal değerleri küçümsemek.

6. Fasıl: Allah Teâlâ'nın indirdiği hükümlerden başka hükümlerle hükmetmek.

7.Fasıl: Kanun koyma (yasama), helâl ve haram kılma hakkına sahip olduğunu iddiâ etmek.

8. Fasıl: İnkârcı ideolojilere, doktrinlere ve câhilî ekollere üye olmak.

9. Fasıl: Materyalistlerin açısından hayata bakmak.

10. Fasıl: Nazarlık ve muskalar.

11. Fasıl: Allah'tan başkası adına yemîn etmek, Allah'tan başkasıyla tevessülde bulunmak ve O'ndan başkasından yardım istemek.

1. FASIL

Avuç içine veya fincana okuyarak, yıldızlara ve başka şeylere bakarak gayptan haber verdiğini iddiâ etmek:

Gayptan kasıt: İnsanlardan uzak ve onların göremedikleri, geçmiş ve gelecekle ilgili şeylerdir. Gaybı bilmek, yalnızca Allah Teâlâ'nın yetki ve tasarrufundadır.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ قُل لاَّ يَعْلَمُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ الْغَيْبَ إِلاَّ اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴿٦٥﴾ ﴾ [سورة النمل الآية: ٦٥]

"(Ey Nebi! Onlara) **De ki: Göklerde ve yerde, Allah'tan başka gaybı hiç kimse bilemez. Onlar ne zaman** (yeniden) **diriltileceklerini de bilemezler.**"[1]

Gaybı, yalnızca Allah bilir. Fakat O, bazen bir hikmet ve maslahat gereği, elçilerinden dilediğine gaybı haber verebilir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ عَٰلِمُ ٱلۡغَيۡبِ فَلَا يُظۡهِرُ عَلَىٰ غَيۡبِهِۦٓ أَحَدًا ﴿٢٦﴾ إِلَّا مَنِ ٱرۡتَضَىٰ مِن رَّسُولٖ فَإِنَّهُۥ يَسۡلُكُ مِنۢ بَيۡنِ يَدَيۡهِ وَمِنۡ خَلۡفِهِۦ رَصَدٗا ﴿٢٧﴾ ﴾ [سورة الجن الآيتان: ٢٦- ٢٧]

"**Gaybı bilen, yalnızca O'dur. Hiç kimseyi gaybından haberdar etmez. O'nun seçip râzı olduğu elçi bundan müstesnâdır. Onun** (elçinin) **önünden ve arkasından, onu cinlerden koruyup gözetlemesi için gözcüler** (melek ve şihâb adlı gök taşlarını) **gönderir.**"[2]

---

[1] Neml Sûresi: 65
[2] Cin Sûresi: 26-27

Yani Allah Teâlâ, elçilik görevini tebliğ etmesi için seçtiği ve dilediği kimseye gaybın ancak bir kısmını gösterir. Zirâ bir elçi, elçi olduğunu ancak mucizelerle ispatlayabilir. Gayptan haber vermek de, işte bu mucizelerden biridir.Gaybı o elçiye gösteren de, yalnızca Allah Teâlâ'dır.

Allah Teâlâ'nın gaybı haber verdiği elçi, bir insan olabileceği gibi, bir melek de olabilir. Bunların dışında hiç kimseye gaybı haber vermez.

Kim, avuç içine veya fincana okuyarak, kehânette bulunarak, sihir ve falcılık yaparak veya başka hangi yolla olursa olsun, Allah Teâlâ'nın bildirdiği elçilerin dışında gaybı bildiğini iddiâ ederse, o yalancı bir kâfirdir.

Bazı hokkabaz,yalancı, şarlatan ve sahtekâr kimseler, kaybolan ve bulunamayan eşyaların yerlerini haber vermek ve bazı hastalıkların sebeplerini bildirmek gibi davranışlarda bulunurlar.

Bu kimseler: "Falanca kimse, sana şunu şunu yaptı da o yüzden sen hastalandın" derler. Oysa onlar, cinleri ve şeytanları kullanarak bunu yaparlar ve hileyle bâtılı hak gösterip bunların kendileri tarafından olduğunu insanlara gösterirler.

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -rahimehullah- bu konuda şöyle der:[1]

"Örneğin bir kâhinin, şeytanlardan bir arkadaşı olur ve kulak hırsızlığı yaparak çaldığı pek çok gaybî şeyleri ona haber verir. Kâhin de doğru olan bu habere, yalan karıştırır."

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -rahimehullah- devamla şöyle der:

"Şeytan, kâhinlerden kimisine yiyecek, meyve, tatlı ve o bölgede bulunmayan şeyleri getirir. Kimisini de Mekke veya Beytul-Makdis'e (Kudüs'e) veyahut da başka bir yere uçurur."

---

[1] Bknz: "Mecmûatu't-Tevhîd en-Necdiyye". Sayfa: 797-801.

Kâhinler, yıldızlara bakarak falcılık yoluyla gayptan haber verebilirler. Rüzgârın ne zaman eseceği, yağmurun ne zaman yağacağı, fiyatların ne zaman değişeceği ve bunun gibi yıldızların yörüngelerinde hareket etmesi, bir araya gelmesi ve birbirinden ayrılması gibi şeylerin bilinebileceğini iddiâ ederler.

Yine, kâhinler şöyle derler:

"Her kim şu şu burç zamanında evlenirse, onun için şöyle şöyle şeyler olur."

"Her kim, şu burç zamanında sefere çıkarsa, onun için şöyle şöyle şeyler olur."

"Her kim, şu burç zamanında dünyaya gelirse, onun için şöyle mutluluk veya bahtsızlık olur."

Nitekim bazı müstehcen ve ahlaksız dergilerde bu burçlar ve bu burçlarda cereyan eden şanslar hakkında hurâfeler ilân edilmektedir.

Bazı câhil ve îmânı zayıf kimseler, bu gibi falcılara giderek geleceğini, hayatta kendisi ve evliliği hakkında neler cereyan edeceğini sorabilir. Her kim, gaybı bildiğini iddiâ eder veya gaybı bildiğini iddiâ eden kimseyi tasdik ederse, o müşrik ve kâfir olur. Çünkü o, Allah Teâlâ'nın özelliklerinden olan bir konuda O'na ortak olduğunu iddiâ etmektedir. Yıldızlar, insanların hizmetine sunulan, yaratılmış varlıklardır. Dolayısıyla yıldızların hiçbir işte etkileri yoktur. Uğursuzluğa veya mutluluğa veya ölüme veyahut da yaşamaya delâlet edemezler. Bütün bunlar, ancak kulak hırsızlığı yapan şeytanların işleridir.

2. FASIL

Sihirbazlık, kâhinlik ve falcılık:

Bütün bu ameller, akîdeyi bozan veya ona zıt ve haram olan şeytânî şeylerdir. Çünkü bunlar, ancak Allah'a şirk koşularak meydana gelen şeylerdir.

1. Sihir (büyü):

Görünmeyen ve sebebi çok gizli olan şeylerden ibârettir. Böyle adlandırılması; gizli ve gözle görülemeyen şeylerde meydana gelmesi sebebiyledir.

Sihir; muska, rukye söylenip konuşulan bazı sözler, ilaç ve tütsü gibi şeylerde olur. Sihrin gerçek olanı da vardır. Kimi sihir, kalplere ve bedenlere tesir eder ve sahibini hasta edip öldürür. Kimisi karı ile kocanın arasını açar. Sihir,Allah Teâlâ'nın izni ve kevnî kaderiyle tesirli olur.Sihir, şeytânî bir ameldir. Sihrin çoğu, Allah'a şirk koşmak ve kötü ruhlara sevdiklerini yerine getirerek onlara yakınlaşmakla elde edilir. Allah'a şirk koşmakla da kötü ruhlar, (kendisine hizmette) kullanılır.

Bu sebeple Allah Teâlâ ve elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- sihri şirkle birlikte zikretmiştir.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ. قِيلَ يَا رَسُولَ اللهِ! وَمَا هُنَّ؟ قَالَ: الشِّرْكُ بِاللهِ، وَالسِّحْرُ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلاَّ بِالْحَقِّ، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ، وَأَكْلُ الرِّبَا، وَالتَّوَلِّي يَوْمَ الزَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُحْصِنَاتِ الْغَافِلاَتِ الْمُؤْمِنَاتِ.)) [متفق عليه]

"İnsanı helâk eden yedi şeyden kaçının.

(Sahâbe):

-Ey Allah'ın elçisi! O yedi şey nedir? dediler.

Buyurdu ki:

-Allah'a şirk koşmak, sihir yapmak, Allah'ın haksız yere öldürmeyi haram kıldığı cana kıymak, yetim malı yemek, fâiz yemek, savaşta cepheden kaçmak ve iffetli gâfil mü'min kadınlara zinâ isnadında bulunmaktır."[1]

Sihir, iki yönden şirk sayılır:

1.Sihir işinde şeytanları kullanma, onlara bel bağlama ve hizmet adına sihirbaza sevdiği şeyleri sunarak şeytanlara ibadet etmek vardır. Şeytanlar, bunun için sihri öğretirler.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿...وَلَٰكِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ كَفَرُواْ يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحۡرَ ...﴾

[سورة البقرة من الآية: ١٠٢]

"Fakat şeytanlar, insanlara sihri öğreterek kâfir oldular."[2]

2. Sihir işinde gaybı bildiğini iddiâ etme ve bu işte Allah Teâlâ'ya ortak olma vardır. Bu ise, küfür ve dalâlettir.

Nitekim Allah Teâlâ âyet-i kerîmenin devâmında şöyle buyurmuştur:

﴿...وَلَقَدۡ عَلِمُواْ لَمَنِ ٱشۡتَرَىٰهُ مَا لَهُۥ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنۡ خَلَٰقٖ ...﴾

[سورة البقرة من الآية: ١٠٢]

"Onlar (yahûdiler), sihri satın alanın âhirette (hayırdan yana) hiçbir nasibi olmadığını çok iyi bilmektedirler."[3]

O halde sihrin küfür, şirk ve akîdeye aykırı olduğu, sihir yapanın öldürülmesi gerektiği konusunda hiç şüphe yoktur. Nitekim sahâbenin ileri gelenlerinden bir kesim, sihir yapanları öldürmüşlerdir. Günümüzde insanlar, sihir ve sihirbazları hafife almışlar, öyle ki iftihar edilen ve yapanlara ödüller

---

[1] Buhârî ve Müslim
[2] Bakara Sûresi: 102
[3] Bakara Sûresi: 102. âyetin devamı

verilerek teşvik edilen bir sanat olarak kabul etmişler, sihirbazlar için kulüplerde merasimler ve yarışmalar düzenlemişlerdir. Bu gibi yerlere binlerce seyirci gelmekte ve bunu da "Sirk" olarak adlandırmaktadırlar.Bu durum, İslâm'ı bilmemek, akîdeyi hafife almak ve boş şeylerle uğraşanları, söz sahibi kılmak demektir.

2. Kâhinlik ve falcılık:

Kâhinlik ve falcılık; gökteki haberleri çalan şeytanları kullanarak yeryüzünde nelerin meydana geleceğini, neyin olacağını ve kaybolan şeyin nerede olduğunu haber vermek gibi, gaybı bildiğini iddiâ etmek ve görünmeyen şeyleri haber vermektir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ هَلۡ أُنَبِّئُكُمۡ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ ٱلشَّيَٰطِينُ ۝٢٢١ تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٖ ۝٢٢٢ يُلۡقُونَ ٱلسَّمۡعَ وَأَكۡثَرُهُمۡ كَٰذِبُونَ ۝٢٢٣ ﴾ [سورة الشعراء: ٢٢١-٢٢٣]

"(Ey insanlar!) **Şeytanların kime ineceğini haber vereyim mi? Onlar, her yalancı ve çok günah işleyen** (kâhinler)**e inerler. Şeytanlar,** (meleklere) **kulak vererek onlardan duyduklarını** (kâhinlere) **bildirirler. Onların** (kâhinlerin) **çoğu yalancıdırlar.**"[1]

Çünkü şeytan, meleklerin konuşmalarına kulak verip bir sözü çalar ve onu kâhinin kulağına fısıldar. Kâhin de doğru olan bu söze yüz yalan söz daha ilâve ederek onu insanlara söyler. İnsanlar da şeytanın meleklerden işitip haber verdiği söz nedeni ile onu tasdik ederler. Oysa gaybı yalnızca Allah Teâlâ bilir. Her kim, kâhinlik veya benzeri yollarla gaybı bildiğini iddiâ ederek o işte Allah Teâlâ'ya ortak olur veya gaybı bildiğini iddiâ eden kimseyi tasdik ederse, Allah Teâlâ'nın husûsiyetlerinden olan bir konuda O'na şirk koşmuş olur.

[1] Şuarâ Sûresi: 221-223

Kâhinlik şirkten uzak değildir.Zirâ kâhinlik,sevdikleri şeyleri şeytanlara sunarak onlara ibâdet etmek demektir.

Kâhinlik, şirktir. Çünkü ilim sıfatı hususunda Allah Teâlâ'ya ortak olunmayı iddiâ etmek vardır.Bunu elde etmek için O'ndan başkasına ibâdet edilmesinden dolayı da ulûhiyette Allah Teâlâ'ya şirk koşmak vardır.

Nitekim Ebû Hureyre'den -radıyallahu anh- rivâyet olunduğuna göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((مَنْ أَتَى حَائِضًا أَوْ امْرَأَةً فِي دُبُرِهَا أَوْ كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ.)) [رواه أبو داود وابن ماجه]

"Kim, hayızlı (eşi) **ile cinsel ilişkide bulunur veya hanımına arkasından** (anüsünden) **yaklaşır veyahut da bir kâhine gider de onun söylediği şeyi tasdik ederse, Muhammed** -sallallahu aleyhi ve sellem-**'e indirileni inkâr etmiş olur[1]."[2]**

Bilinmesi ve dikkat edilmesi gereken hususlardan birisi de sihirbaz, kâhin ve falcılar, kendilerine doktor süsü vererek insanların inançlarıyla oynarlar.

Örneğin onlar, hastalara Allah Teâlâ'dan başkası için belli özellikte olan bir koyun veya tavuğu kurban olarak kesmelerini emrederler. Boncuk şeklinde şirk içeren tılsımlar ve şeytânî muskalar yazıp onların boyunlarına asarlar veya bunu onların sandıklarına veyahut da evlerine koyarlar.

Sihirbaz, kâhin ve falcılardan kimisi de kendisine gayptan ve kayıp eşyaların yerlerinden haber veren kimse süsü vererek kendisine gelen

---

[1] Hadis âlimleri bir görüşe göre,**"Bu sayılan haramları yapan kimse, bunları helâl sayararak yaparsa, Muhammed** (sallallahu aleyhi ve sellem)**'e indirileni inkâr etmiş olur"** demişlerdir. Diğer bir görüşe göre ise, **'Muhammed** (sallallahu aleyhi ve sellem)**'e indirileni inkâr etmiş olur sözü, tehdit etmek ve korkutmak içindir'** demişlerdir. Yani **'Bu sayılanları yapan kimse, inkâr edenin yaptığı şeyleri yapmış gibi olur.'** (Çeviren)

[2] Ebû Dâvûd ve İbn-i Mâce.

câhillere, kaybolan eşyalarını haber verir veya kendisi için çalışan şeytanlar aracılığıyla o eşyaları getirirler.

Kimisi de kendisine olağanüstü hal ve kerâmetler olan velî görüntüsü verir.

Örneğin ateşe girdiği halde ateşin kendisini yakmaması, kendisini silahla vurması, kendisini arabanın altına atması ve üzerinden araba geçtiği halde arabanın kendisini hiç etkilememesi veya buna benzer hokkabazlıklar,gerçekte şeytanın amellerinden sihir olan bu davranış, imtihan için bu kimselerin ellerinde vukû bulan hokkabazlık veya bu gibi şeyler gerçek olmayıp hayâlîdir. Aksine bunlar, Firavun'un sihirbazlarının ip ve sopalarla yaptıkları şeyler gibi, insanların gözleri önünde el çabukluğuyla yapılan hîlelerdir.

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -rahimehullah- Rufâî tarikatının bir kolu olan Betâihiye-i Ahmediye'ye mensup sihirbazlarla yaptığı münâzarasını şöyle anlatır:

"Betâihiyye şeyhi sesini yükselterek şöyle dedi:

-Bizim şöyle şöyle hallerimiz (kerâmetlerimiz) vardır. Ateşe girmek ve buna benzer hârikulade haller gibi şeylere sadece kendilerinin sahip olduklarını ve bu sebeple kendilerine teslim olunmasını iddiâ etti."

-Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye devamla der ki:

"Bunun üzerine ben sesimi yükseltim ve hiddetlenerek şöyle dedim:

-Ben, yeryüzünün doğu ve batısında bulunan her Ahmediye mensubuna sesleniyorum ve diyorum ki:

-Ateş konusunda ne yapmışlarsa, ben de sizin yaptığınızı yapacağım. Ateş kimi yakarsa, o mağluptur.-Belki de ateş kimi yakarsa,Allah'ın lâneti onun üzerine olsun, demişimdir-. Fakat vücutlarımızı sirke ve sıcak suyla yıkadıktan sonra ateşe gireceğiz. Bunun üzerine yöneticiler ve halk, niçin bunu istediğimi sorunca, ben de onlara şöyle dedim:

-Çünkü onlar, ateşe girmeden önce bazı hileler yaparlar ve ateş kendilerini yakmasın diye vücutlarına kurbağa yağı, turunç kabuğu ve talk (sabun) taşı gibi şeyleri sürerler. İnsanlar bunu duyunca bir gürültü kopardılar. Betâihiyye şeyhi gücünü göstermeye başladı ve şöyle dedi:

-Ben ve sen, vücudumuzu kükürtle sıvadıktan sonra bir elbiseyi kendimize dolayacağız.

Bunun üzerine ben:

-O halde ayağa kalk, dedim ve sürekli ayağa kalkmasını ona tekrarlamaya başladım. Elini uzattı ve gömleğini çıkarır gibi yaptı.

Ben ona:

-Hayır, sıcak su ve sirke ile yıkanmadan olmaz, dedim.

Bunun üzerine her zamanki alışkanlıkları gibi aldatmaya başladı ve:

-Kim emiri seviyorsa, ağaç veya bir bağ odun getirsin, dedi.

Bunun üzerine ben:

-Bu, işi uzatmaya ve toplanan halkı dağıtmaya yöneliktir ve bununla arzulanan şey hâsıl olmaz, dedim. Aksine bir kandil yakılsın, ellerimizi yıkadıktan sonra ben ve sen, parmaklarımızı yanan kandile sokacağız. Allah'ın lâneti, parmağı yananın üzerine olsun veya parmağı yanan, mağluptur, dedim. Ben böyle deyince yüzü değişti ve zelîl oldu."[1]

Buradan kasıt; bu yalancı sahtekârlar, böyle görünmeyen, gizli hîlelerle insanlara yalan söylerler.

[1] İbn-i Teymiyye Külliyâtı (Mecmû'ul-Fetâvâ).Cilt: 11.Sayfa:446-465

3. FASIL

Türbe ve kabirlere kurban kesmek, adak adamak, bu yerlere hediyeler sunmak ve buraları yüceltmek:

Şüphesiz Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şirke götüren bütün yolları tıkamış ve ümmetini şirkten şiddetle sakındırmıştır.

İşte şirke götüren yollardan birisi de kabirler meselesidir ki, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kabirlere ibâdet etmemek ve kabirlerde yatan ölüler konusunda aşırıya gitmemek için şirkten korumak için bazı ölçüler koymuştur.

Bu koruyucu ölçülerden bazıları şunlardır:

1. Nebimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- evliyâ ve sâlihler hakkında aşırıya gitmekten şiddetle sakındırmıştır. Çünkü bu, onlara ibâdet etmeye kadar götürür.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((إِيَّاكُمْ وَالْغُلُوَّ، فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِالْغُلُوِّ فِي الدِّينِ.))

[رواه أحمد والترمذي وابن ماجه]

"Dînde aşırılığa gitmekten sakının. Zirâ sizden önceki ümmetleri, ancak dînde aşırıya gitmek helâk etmiştir."[1]

Başka bir hadiste şöyle buyurmuştur:

((لاَ تُطْرُونِي كَماَ أَطْرَتِ النَّصاَرَى ابْنَ مَرْيَمَ، إِنَّماَ أَنَا عَبْدٌ فَقُولُوا: عَبْدُ اللهِ وَرَسُولُهُ.)) [متفق عليه]

"Hıristiyanların Meryem oğlu İsa'yı aşırı bir şekilde övdükleri gibi beni de övmeyin. Ben ancak bir kulum ve (benim için) Allah'ın kulu ve elçisidir, deyin."[2]

---

[1] İmam Ahmed, Tirmizî ve İbn-i Mâce
[2] Buhârî ve Müslim

2.Kabirlerin üzerine (kubbe gibi şeyler) yapmaktan şiddetle sakındırmıştır.

Nitekim Ebul-Heyyâc el-Esedî[1] -rahimehullah- der ki:

"**Ali b. Ebî Tâlib** -radıyallahu anh- **bana şöyle dedi:**

((أَلاَ أَبْعَثُكَ عَلَى مَا بَعَثَنِي عَلَيْهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لاَ تَدَعَ تِمْثَالاً إِلاَّ طَمَسْتَهُ، وَلاَ قَبْرًا مُشْرِفًا إِلاَّ سَوَّيْتَهُ.)) [رواه مسلم]

"**Rasûlullah** -sallallahu aleyhi ve sellem-'**in beni onunla görevlendirip, gönderdiği şey için seni de göndereyim mi? Yok edip ortadan kaldırmadığın hiçbir canlı resim ve yer seviyesine getirip düzlemediğin yerden yükseltilmiş hiçbir mezar bırakma.**"[2]

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kabirleri kireçle sıvayıp boyamayı ve kabirlerin üzerine binâ yapmayı yasaklamıştır.

Nitekim Câbir b. Abdullah'tan -radıyallahu anhumâ- rivâyet olunduğuna göre şöyle der:

((نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ تَجْصِيصِ الْقَبْرِ، وَأَنْ يُقْعَدَ عَلَيْهِ، وَأَنْ يُبْنَى عَلَيْهِ بِنَاءٌ.)) [رواه مسلم]

"**Rasûlullah** -sallallahu aleyhi ve sellem- **kabri kireçle sıvayıp boyamayı, kabrin üzerine oturmayı ve kabrin üzerine binâ yapmayı yasakladı.**"[3]

3. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kabirlerin yanında namaz kılmayı yasaklamıştır.

Nitekim Âişe'den -radıyallahu anha- rivâyet olunduğuna göre şöyle demiştir:

---

[1] Ebul-Heyyâc el-Esedî'nin adı, Hayyân b. Husayn'dır. (Çeviren)
[2] Müslim
[3] Müslim

((لَمَّا نَزَلَ بِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَفِقَ يَطْرَحُ خَمِيصَةً لَهُ عَلَى وَجْهِهِ، فَإِذَا اغْتَمَّ بِهَا كَشَفَهَا عَنْ وَجْهِهِ، فَقَالَ وَهُوَ كَذَلِكَ: لَعْنَةُ اللهِ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ، يُحَذِّرُ مَا صَنَعُوا، وَلَوْ لاَ ذَلِكَ أُبْرِزَ قَبْرُهُ غَيْرَ أَنَّهُ خَشِيَ أَنْ يُتَّخَذَ مَسْجِداً.)) [متفق عليه]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in vefâtı yaklaşınca, elbisesini yüzüne örter, acıları artmaya başlayınca da yüzünü açardı. O, bu hal üzere iken şöyle buyurdu:

-Allah'ın lâneti, yahûdi ve hıristiyanların üzerine olsun. Zirâ onlar, nebilerinin kabirlerini mescidler edindiler. Böylelikle o, yahûdi ve hıristiyanların yaptıklarından (ümmetini) sakındırıyordu. Eğer böyle olmasaydı,onun kabri de yükseltilirdi.Fakat o, kabrinin mescit edinilmesinden korkmuştu."[1]

Cündüb'den -radıyallahu anh- rivâyet olunduğuna göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle derken işittim, dedi:

((أَلاَ وَإِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ كَانُوا يَتَّخِذُونَ قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ وَصَالِحِيهِمْ مَسَاجِدَ، أَلاَ فَلاَ تَتَّخِذُوا الْقُبُورَ مَسَاجِدَ، إِنِّي أَنْهَاكُمْ عَنْ ذَلِكَ.)) [رواه مسلم]

"Dikkat edin. Sizden önceki (ümmet)ler, nebilerinin ve sâlih kimselerinin kabirlerini mescitler edinirlerdi. Sakın ha! Siz de kabirleri mescitler edinmeyin. Ben onu size yasaklıyorum."[2]

Kabirleri mescitler edinmek; kabirlerin üzerine mescitler yapılmış olmasa bile, kabirleri, yanında namaz kılınan yerler haline getirmek demektir. Bu sebeple namaz için tahsis edilen her yer, mescit edinilmiş demektir.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

[1] Buhârî ve Müslim
[2] Müslim

((جُعِلَتْ لِيَ ٱلأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُوراً.)) [رواه البخاري]

"Yeryüzü bana mescit (namaz kılınan yer) **ve temiz kılındı."**[1]

Kabrin üzerine mescit yapıldığı takdirde, bunun durumu daha çetin ve daha şiddetli olur.

Şüphesiz birçok insan, bu yasaklara aykırı hareket edip Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yapmaktan şiddetle uyardığı şeyleri yaparak büyük şirke düşmüşlerdir. Öyle ki kabirlerin üzerine mescit, türbe, kümbet ve makamlar yaparak kabirlerin yanında kurbanlar kesmek, kabirlerde yatanlara yalvarıp yakarmak, onlardan yardım istemek ve onlara adak adamak gibi her türlü şirkin işlendiği yerler haline getirmişlerdir.

Büyük âlim İbn-i Kayyim -rahimehullah- şöyle der:

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in kabirler hakkındaki sünnetini, bu konudaki emir ve yasaklarını, ashâbının üzerinde bulunduğu durum ile günümüzdeki insanların çoğunun üzerinde bulunduğu durumu kıyaslayan biri, kesinlikle bir araya gelemeyecek şekilde birinin diğerine zıt ve aykırı olduğunu görecektir. Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- kabirlere yönelerek namaz kılmayı yasaklamış, günümüzdeki bu kimseler ise kabirlerin yanında namaz kılmaktadırlar.

Hâlbuki Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- kabirlerin mescitler haline getirilmesini yasaklamış, bu kimseler ise kabirlerin üzerine mescitler yapıp buralara türbeler adını vererek bu yerleri Allah'ın evleri durumunda olan camilere benzetmişlerdir.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- kabirlerin üzerinde kandiller yakılmasını yasaklamış, bu kimseler ise kabirlerin üzerinde mum ve kandiller yakmak için kabirlerin yanında vakıflar kurmuşlardır.

---

[1] Buhârî

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- kabirlerin sürekli ziyâret edilen yerler haline getirilmesini yasaklamış, bu kimseler ise kabirleri ziyâretgâh ve ibâdet edilen yerler haline getirmiş, buralarda bayramlarda olduğu gibi veya daha fazla toplanır hale gelmişlerdir.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- kabirlerin yer seviyesine getirilmesini emretmiştir.

Nitekim Müslim, sahihinde şu hadisi rivâyet eder:

Ebul-Heyyâc el-Esedî -rahimehullah- dedi ki:

"Ali b. Ebî Tâlib -radıyallahu anh- bana şöyle dedi:

((أَلاَ أَبْعَثُكَ عَلَى مَا بَعَثَنِي عَلَيْهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لاَ تَدَعَ صُورَةً إِلاَّ طَمَسْتَهاَ وَلاَ قَبْرًا مُشْرِفًا إِلاَّ سَوَّيْتَهُ.)) [رواه مسلم]

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in beni kendisiyle görevlendirip gönderdiği şey için seni de göndereyim mi? Yok edip ortadan kaldırmadığın hiçbir canlı resim ve yer seviyesine getirip düzlemediğin yerden yükseltilmiş hiçbir mezar bırakma."

Yine Müslim, sahihinde şu hadisi rivâyet eder:

((عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ شُفَيٍّ قَالَ: كُنَّا مَعَ فُضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ بِأَرْضِ الرُّومِ بِرُودِسَ فَتُوُفِّيَ صَاحِبٌ لَنَا فَأَمَرَ فُضَالَةُ بْنُ عُبَيْدٍ بِقَبْرِهِ فَسُوِّيَ ثُمَّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُ بِتَسْوِيَتِهَا.)) [رواه مسلم]

"Sümâme b. Şufeyy'den rivâyet olunduğuna göre şöyle dedi:

-Bizler, Fudâle b. Ubeyd ile birlikte Rûm diyarında Ravdes denilen yerde iken arkadaşlarımızdan birisi vefât etti. Bunun üzerine Fudâle, ölen arkadaşımızın kabrinin yer seviyesine getirilmesini emretti. Sonra:

-Ben, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i kabrin yer seviyesine getirilmesini -yani kabrin yükseltilmemesini- emrederken işittim' dedi."

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- kabirlerin yer seviyesine getirilmesini emretmiş, bunlar ise bu iki hadise aykırı davranıp aşırıya giderek kabirlerin üzerini ev gibi yerden yükseltmekte, üzerine de kubbeler yapmaktadırlar."

İbn-i Kayyim -rahimehullah- devamla şöyle der:

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in meşrû kıldığı ve kabirler hakkında yukarıda geçen şeyleri yasaklamaktan kastettiği anlam ile bu kimselerin meşrû kıldıkları ve kastettikleri şeyler arasındaki farkın ne kadar büyük olduğuna bakın. Şüphesiz bunun, bir insanın sayamayacağı kadar zararları vardır."

-Sonra İbn-i Kayyim -rahimehullah- bu zararları saymaya başlar ve devamla şöyle der:

"Bu zararlardan birisi de şudur; Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, kabir ziyaretini meşru kılmış, bununla âhiretin hatırlanması, ölüye duâ etmek, ona rahmet okumak, onun için Allah'tan istiğfarda bulunmak, ona âfiyet dilemek ve ihsanda bulunmak kast edilmiştir. Böylelikle kabirleri ziyâret eden kimse, hem kendine, hem de ölüye iyilikte bulunmuş olur ki günümüz müşrikleri, bu işi tersine çevirerek dînî emirlerin aksine davranıp ziyâretin amacını, ölüye yalvarıp yakarmak, onunla Allah'a tevessülde bulunmak, ondan ihtiyaçlarını gidermesini, bereketler indirmesini ve düşmanlarına karşı onlara yardım etmesini istemek gibi, Allah'a ortak koşmak kılmışlardır. Böylelikle onlar hem kendilerine, hem de ölüye kötülükte bulunmuşlardır. Bu müşrikler, böyle davranarak, ölüye duâ etmek, ona rahmet okumak ve onun için istiğfarda bulunmak gibi, Allah'ın meşrû kıldığı şeylerden ölüyü mahrum bırakmışlardır."

Bütün bunlardan sonra türbe ve kabirlere adaklar adamanın ve onlara kurbanlar kesmenin, büyük şirk olduğu açıkça ortaya çıkar. Bunun sebebi ise; kabirlerin üzerine binâ yapmamak ve çevresini mescitler edinmemek gibi, kabirlerin olması gereken halde değil de Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetine aykırı davranılmasından dolayıdır.Zirâ mezarların üzerine kubbeler,

çevresine mescitler ve türbeler yapıldığında câhil kimseler, buralarda yatanların insanlara fayda veya zarar verebileceklerini, onlardan yardım isteyenlere, yardım edeceklerini, onlara sığınanların ihtiyaçlarını gidereceklerini zannederek türbelerde yatan ölülere adaklar adamış ve kurbanlar kesmişlerdir. Öyle ki bu türbeler, Allah'ın dışında ibâdet edilen putlar haline gelmiştir. Oysa Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((اللَّهُمَّ لاَ تَجْعَلْ قَبْرِي وَثَنًا يُعْبَدُ، اشْتَدَّ غَضَبُ اللهِ عَلَى قَوْمٍ اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ.)) [رواه مالك وأحمد]

"Allahım! Kabrimi ibâdet edilen bir put haline getirme. Nebilerinin kabirlerini mescitler haline getiren kavme Allah'ın gazabı çok çetin olmuştur."[1]

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kendi kabrinden başka kabirlerin yanında bunların vukû bulacağını bildiği için böyle duâ etmiştir. Nitekim birçok İslâm ülkesinde bu olay vukû bulmuştur. Onun kabrine gelince, onun duâsının bereketiyle Allah Teâlâ onu bundan korumuştur. Mescid-i Nebevî'de câhil ve hurâfeci kimselerden bazı şeyler vukû bulmuş, fakat onlar Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in kabrine ulaşamamışlardır. Çünkü onun kabri, Mescid-i Nebevî'de değil de evinin içinde olup, etrafı duvarlarla çevrilidir.

Nitekim İbn-i Kayyim -rahimehullah- "Nûniyye"sinde şöyle der:

Âlemlerin Rabbi O'nun duâsına icâbet etti

Kabrinin etrafını üç duvarla çevreledi.

[1] İmam Mâlik ve İmam Ahmed

Heykel ve anıtları yüceltmenin hükmü:

Temâsîl:

Sözlük olarak Arapçada timsâl kelimesinin çoğuludur ki insan, hayvan veya herhangi bir canlının heykeline verilen isimdir.

Nusub:

Nusub kelimesi, asıl olarak müşriklerin, lider veya saygı gösterilen birisinin hatırasını yaşatmak için suretleri üzerinde kurban kestikleri işâretler ve dikili taşlardır.

Şüphesiz Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- canlı varlıkların, özellikle âlim, kral, âbid, komutan ve devlet başkanı gibi, kendilerine saygı gösterilen insanların resimlerini çizmeyi veya çekmeyi şiddetle yasaklamıştır. Bu resim çizme olayı, ister bir tablonun, kâğıdın, duvarın veya elbisenin üzerine veyahut da günümüzde fotoğraf makinası olarak bilinen cihaz aracılığıyla veyahut da büst şeklinde bir taşın üzerine resim işlemek sûretiyle olsun hepsi aynı hükümdedir.

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- duvar ve benzeri yerlere canlı resimleri asmayı şiddetle yasaklamıştır.

Yine, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- heykel ve anıt gibi şeylerden şiddetle yasaklamıştır. Çünkü bu, şirke götürür. Zirâ yeryüzünde ilk defa şirkin meydana gelmesi, resim yapmak ve resimleri duvarlara asmakla olmuştur.

Nitekim Nuh -aleyhisselâm-'ın kavminde sâlih insanlar vardı. Bu sâlih insanlar ölünce,kavimleri onlara çok üzüldüler.Bunun üzerine şeytan, oturdukları meclislere o sâlih insanların resim ve heykellerini yapıp asmalarını ve yaptıkları bu resim ve heykelleri de onların isimleriyle isimlendirmelerini telkin etti. Onlar da bunu yaptılar, fakat o resim ve heykellere ibâdet etmediler. Onlar öldükten ve ilim unutulduktan sonra, o resim ve heykellere ibâdet edilmeye başlandı.[1]

[1] Buhârî

Nitekim Allah Teâlâ, elçisi Nûh -aleyhisselâm-'ı gönderip asılı duran bu resim ve heykeller sebebiyle meydana gelen şirkten onları yasaklamaya başlayınca kavmi, Nûh-aleyhisselâm-'ın dâvetini kabul etmekten kaçınmış, asılı duran ve putlar haline getirilen resimlere ibâdet etmekte ısrar ederek şöyle demişlerdi:

﴿ وَقَالُواْ لَا تَذَرُنَّ ءَالِهَتَكُمۡ وَلَا تَذَرُنَّ وَدّٗا وَلَا سُوَاعٗا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسۡرٗا ٢٣ ﴾

[سورة نوح الآية: ٢٣]

"Onlar dediler ki: Sakın ilâhlarınıza (ibâdet etmeyi) **bırakmayın. Hele Ved'den, Suvâ'dan, Yeğûs'tan, Ye'ûk'tan ve Nesr'den[1] asla vazgeçmeyin."[2]**

Bu isimler, anılarını yaşatmak ve onları yüceltmek için kendi sûretlerinde resimleri yapılan kimselerin isimleri idi.

Allah'a ortak koşmak ve nebilerine karşı direnip inat etmek, bu anıtlar yüzünden olay sonunda nereye gelip dayandı, bir bakın. Öyle ki durum, kendileri tufan ile helâk olmalarına ve Allah Teâlâ ile kullarının nefretine sebep olmuştur. Bu ise, resim yapmanın ve resimleri duvarlara asmanın ne kadar tehlikeli olduğunu gösterir. Bundan dolayı Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- resim yapanlara lânet etmiş, kıyâmet günü insanlar içerisinde en çetin azaba onların mâruz kalacağını haber vermiş ve resimleri silip ortadan kaldırmayı emretmiştir.

---

[1] Bunlar, Nuh -aleyhisselâm-'ın kavminin, Allah'ın dışında ibâdet ettikleri putların isimleri olup sâlih insanlardı. Onlar ölünce şeytan, onların resimlerini gördüklerinde daha dinç bir şekilde ibâdet edebilmeleri için bunların heykel ve resimlerini dikmelerini onlara telkin etti.Onlar öldükten ve aradan uzun bir zaman geçtikten sonra şeytan onların ardından gelen nesile, atalarının bu heykellere ibâdet ettiklerini ve onlarla Allah'a teves-sülde bulunduklarını fısıldadı.Bunun üzerine onlar da bu heykellere ibâdet etmeye başladılar. İşte heykelleri dikmenin ve kabirlerin üzerine kubbe gibi şeyler binâ etmenin haram kılınmasının hikmeti budur.Çünkü bu şeyler, zamanın ilerlemesiyle câhil kimseler için kendisine ibâdet edilen ilâhlar haline gelir. (Çeviren)

[2] Nûh Sûresi: 23

Yine, içinde resim bulunan eve meleklerin girmediğini haber vermiştir. Bütün bunlar, İslâm ümmetinin inancına zarar ve tehlikelerinin şiddetli olmasından dolayıdır. Zirâ yeryüzünde şirkin ilk defa vukû bulması, meclislerin duvarlarına resimler asmanın sonucunda olmuştur ki meclislere, meydanlara, park ve bahçelere resim ve heykeller dikmek, dînen haramdır. Çünkü bu durum, şirke götürür ve akîdenin bozulmasına sebep olur. Günümüzde kâfirler bu işi yapıyorlarsa, onların muhafaza ettikleri bir inançları olmadığından dolayıdır. Bundan dolayı müslümanların güç ve saadet kaynağı durumundaki inançlarını korumaları için, kâfirlere benzemesi ve bu işte onlara iştirak etmesi, câiz değildir.

Dîn ile alay etmenin ve dînin mukaddes değerlerini hafife almanın hükmü:

Dîn ile alay etmek; İslâm'dan dönmek ve dînden tamamen çıkmak demektir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ ۚ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ ۚ إِن نَّعْفُ عَن طَائِفَةٍ مِّنكُمْ نُعَذِّبْ طَائِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾ ﴾ [سورة التوبة الآيتان: ٦٥-٦٦]

"(Ey Nebi!) **Eğer onlara** (sen ve ashâbınla) **niçin alay ettiklerini sorarsan, 'Biz sadece lafa dalmış, şakalaşıyorduk' derler. De ki: Siz, Allah ile O'nun âyetleri ile ve O'nun elçisi ile mi alay ediyordunuz?** (Boşuna) **özür dilemeyin. Çünkü siz, îmân ettikten sonra** (tekrar) **kâfir oldunuz. Sizden** (tevbe eden) **bir grubu bağışlasak bile, başka bir gruba da suçlu olduklarından dolayı azap edeceğiz.**"[1]

Bu âyet-i kerîme, Allah ile elçisi -sallallahu aleyhi ve sellem- ve Allah'ın âyetleri ile alay etmenin küfür olduğuna delâlet etmektedir. Kim, bu sayılan şeylerden herhangi birisiyle alay ederse, hepsiyle alay etmiş sayılır.

Yukarıdaki âyet-i kerîmenin inmesine; münâfıkların, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ve onun ashâbıyla alay etmeleri sebep olmuştur.Dolayısıyla bu sayılan şeylerle alay etmek,birbiriyle bağlantılıdır.(Biriyle alay etmek, hepsi ile alay etmektir). Tevhîdi hafife alan ve Allah'ın dışındaki ölülere yalvaranlar, kendilerine Allah'ı birlemeleri ve şirki terk etmeleri emredildiği zaman onu hafife alırlar.

Nitekim Allah Teâlâ onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

---

[1] Tevbe Sûresi: 65-66

﴿ وَإِذَا رَأَوۡكَ إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا أَهَٰذَا ٱلَّذِي بَعَثَ ٱللَّهُ رَسُولًا ٤١ إِن كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنۡ ءَالِهَتِنَا لَوۡلَآ أَن صَبَرۡنَا عَلَيۡهَاۚ وَسَوۡفَ يَعۡلَمُونَ حِينَ يَرَوۡنَ ٱلۡعَذَابَ مَنۡ أَضَلُّ سَبِيلًا ٤٢ ﴾ [سورة الفرقان: ٤١-٤٢]

"(Ey Nebi!) **Onlar seni gördüklerinde: 'Bu mu Allah'ın** (kendisini bize) **elçi olarak gönderdiği**(ni iddiâ eden)**? Diyerek seni alaya alırlar. Şayet ilâhlarımıza** (putlarımıza) **ibâdette sebât göstermeseydik, gerçekten neredeyse o** (güçlü delili ve beyânı ile) **onlara ibâdetten bizi saptıracaktı. Onlar azabı gördüklerinde kimin yolunun daha sapık olduğunu bileceklerdir.**"[1]

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-,Allah Teâlâ'ya ortak koşmayı yasaklayınca, müşrikler onu alaya aldılar. Elçiler, tevhîde dâvet ettikleri zaman müşrikler, içlerinde şirke saygı gösterdikleri için elçileri ayıplamaya ve onları akılsızlık, sapıklık ve delilikle itham etmeye devam ettiler.

Aynı şekilde içerisinde şüphe olan, kendisini tevhîde dâvet eden birisini gördüğü zaman, içerisinde bulunduğu şirkten dolayı dâvet eden kimseyi alaya aldığını görürsün.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمۡ كَحُبِّ ٱللَّهِۖ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِۗ وَلَوۡ يَرَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ إِذۡ يَرَوۡنَ ٱلۡعَذَابَ أَنَّ ٱلۡقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلۡعَذَابِ ١٦٥ ﴾ [سورة البقرة الآية: ١٦٥]

"**İnsanlardan bazıları Allah'ı bırakıp birtakım putları Allah'a denk tutar ve onları, Allah'ı sevdikleri gibi severler. Ama îmân edenlerin Allah sevgisi, daha kuvvetlidir.**(Allah'a ortak koşarak nefislerine) **zulmedenler, şayet** (âhirette) **azabı gördükleri zaman, güç ve kuvvetin hepsinin Allah'a âit olduğunu ve Allah'ın azabının çok çetin olduğunu önceden bilmiş olsalardı,** (Allah'ı bırakıp da putlara tapmazlardı.)"[2]

---

[1] Furkân Sûresi: 41-42
[2] Bakara Sûresi: 165

Kim, Allah Teâlâ'yı sever gibi yaratılanı severse, O'na şirk koşmuş olur. Allah Teâlâ için sevmekle, Allah Teâlâ ile birlikte bir başkasını sevmenin birbirinden ayırt edilmesi gerekir. Kabirleri putlar haline getirenleri, Allah'ı birlemek ve yalnızca O'na ibâdet etmek gerektiği konusunda alay ettiklerini ve Allah Teâlâ'nın dışında şefaatçiler edindikleri kimseleri yücelttiklerini, hatta onlardan birisini, Allah adına kolaylıkla yalan yere yemîn ettiğini, fakat şeyhinin adına yalan yere yemîn etmeye cesâret etmediğini görürsün.

Yine, birçok fırkalara mensup olanlardan birisinin, şeyhinin kabrinin yanında veya başka bir yerde şeyhinden medet ve imdat dilemenin, seher vaktinde mescitte Allah Teâlâ'ya yalvarıp yakarmaktan daha faydalı bulduğunu ve izlediği yoldan kendisini tevhîde döndürmeye çalışan kimseyle alay ettiğini görürsün.

Onlardan birçoğunu, Allah'ın evleri olan mescitleri tahrip edip türbe ve kabirleri imar ettiklerini görürsün. Bütün bunlar, onların Allah'ı, O'nun âyetlerini ve elçisini hafife aldıklarını ve şirki yücelttiklerini göstermiyor mu?[1]

Bu davranışlar günümüzde, türbelerde yatanlara yalvarıp yakaran ve onlardan medet dileyen kimselerden daha çok vukû bulmaktadır.

Dîn ile alay etmek iki türlüdür:

Birincisi: Dîn ile açıkça alay etmek.

Örneğin Tevbe sûresinin 65. ve 66. âyetlerinin nâzil olmasına sebep olan bir münâfığın olayıdır ki o münâfık, sahâbe hakkında şöyle demişti:

((مَا رَأَيْنَا مِثْلَ قُرَّائِنَا هَؤُلاَءِ أَرْغَبُ بُطُونًا، وَلاَ أَكْذَبَ أَلْسُنًا، وَلاَ أَجْبَنَ عِنْدَ اللِّقَاءِ، فَقَالَ رَجُلٌ فِي الْمَسْجِدِ كَذَبْتَ، وَلَكِنَّكَ مُنَافِقٌ، لَأُخْبِرَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَبَلَغَ ذَلِكَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، نَزَلَ الْقُرْآنُ، فَقَالَ عَبْدُ اللهِ بْنُ عَمْرٍو: أَنَا رَأَيْتُهُ مُتَعَلِّقًا بِحُقْبِ نَاقَةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَنْكُبُهُ الْحِجَارَةُ، وَهُوَ

[1] İbn-i Teymiyye Külliyâtı, cilt: 15, sayfa: 48-49

يَقُولُ: يَا رَسُولَ اللهِ! إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ وَرَسُولُ اللهِ صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: ﴿ قُلْ أَبِٱللَّهِ وَءَايَٰتِهِۦ وَرَسُولِهِۦ كُنتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ ۝٦٥ لَا تَعْتَذِرُوا۟ قَدْ كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَٰنِكُمْ ۚ إِن نَّعْفُ عَن طَآئِفَةٍ مِّنكُمْ نُعَذِّبْ طَآئِفَةًۢ بِأَنَّهُمْ كَانُوا۟ مُجْرِمِينَ ۝٦٦ ﴾

[سورة التوبة الآيتان: ٦٥-٦٦]

"Bizim kurrâmızdan midesi daha iştahlı (obur), dili daha yalancı ve düşmanla karşılaştıkları zaman onlardan daha korkak kimseler görmedik.

Mescitte bulunan sahâbeden birisi ona:

-Yalan söyledin, fakat sen münâfıksın, söylediklerini Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e mutlaka haber vereceğim, dedi.

Bu olay, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e ulaşınca, âyetler nâzil oldu.

Abdullah b. Amr der ki:

-Ben, onu, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in devesinin yularına asılmış ve yerdeki çakılların ayaklarını yaralar bir halde şöyle derken gördüm:

-Ey Allah'ın elçisi! Biz, sadece lafa dalmış, şakalaşıyorduk, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ise şu âyetleri okuyordu:

'De ki: Siz, Allah ile O'nun âyetleri ile ve O'nun elçisi ile mi alay ediyordunuz? (Boşuna) özür dilemeyin. Çünkü siz, îmân ettikten sonra (tekrar) kâfir oldunuz. Sizden (tevbe eden) bir grubu bağışlasak bile, başka bir gruba da suçlu olduklarından dolayı azap edeceğiz."[1]

Bu ve buna benzer alaya alanların söylediği sözler, açıkça alay etmeye örnektir.

Örneğin bazı kimselerin söylediği şu sözler de bu kabildendir:

---

[1] Tevbe Sûresi: 65-66

"Sizin dîniniz, beşinci dîndir.",

"Dîniniz, saçmalıklarla doludur."

"İyiliği emreden ve kötülükten alıkoyanları gördüklerinde onlarla alay ederek: 'Size dîn ehli geldi'

Bu ve buna benzer zor sayılabilecek kadar çok olan ve haklarında âyet nâzil olanlardan daha büyük olan açıkça alay ifâde eden sözler vardır.

İkincisi: Açıkça değil de kinâyeli sözlerle alay etmek.

Dîn ile açıkça olmayan, kinâyeli sözlere gelince bu, kıyısı olmayan okyanusa benzer.

Örneğin kaş göz işâreti yapmak, dil çıkarmak, dudak bükmek, Allah'ın kitabı veya elçisi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti okunurken veyahut da iyiliği emredip kötülükten alıkoyarken elle işâret etmek, bu kabildendir.[1]

Bazı kimselerin söyledikleri şu söz de buna benzer:

"İslâm, 21. asır için geçerli olamaz. İslâm, ancak orta çağlar için geçerlidir."

"İslâm, gerilemek ve geriye dönüştür."

"İslâm, katı ve acımasız olup, had ve tâzir cezâlarında vahşidir."

"İslâm, boşanmayı ve birden fazla evlenmeyi mübâh kılmak sûretiyle kadına zulmetmiştir."

"İnsanlar için beşerî kanunlarla hükmetmek, İslâm ile hükmetmekten daha iyidir."

Bazı kimseler tevhîde dâvet eden, türbe ve kabirlere ibâdet edenlere karşı çıkan kimse için şöyle derler:

"Bu kimse, radikâldir."

---

[1] 'Mecmûatu't-Tevhîd en-Necdiyye', sayfa: 409

"Müslümanların birliğini parçalamak istiyor."

"Bu kimse, vahhâbîdir."

"Bu kimse, beşinci mezheptendir."

Bu gibi sözler, İslâm'a ve müslümanlara küfretmek ve doğru inançla alay etmek demektir.

Bu durumu Allah Teâlâ'ya havâle ederiz.

Yine, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetine sımsıkı sarılan kimseyle alay edip, "Dîn, sakalda değildir" diyerek sakal ile alay edenlerin sözleri ile buna benzer çirkin sözler, bu kabildendir.

Allah Teâlâ'nın indirdiği hükümlerden başka hükümlerle hükmetmek:

Allah Teâlâ'nın hükmüne boyun eğmek ve şeriatına râzı olmak, söz, esas, çekişme ve anlaşmazlıklarda, kan ve mal gibi hukûkî konularda ayrılığa düşüldüğünde Allah'ın kitabı ile elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetine dönmek, Allah'a îmân ve O'na ibâdet etmenin gereklerindendir. Çünkü hakem, yalnızca Allah Teâlâ'dır ve hükümde yalnızca O'na başvurulur. Bu sebeple devlet başkanlarının, O'nun indirdiğiyle hükmetmeleri, halkın da hakemlik konusunda Allah Teâlâ'nın,kitabında indirdiğine ve elçisinin sünnetine başvurmaları gerekir.

Nitekim Allah Teâlâ devlet başkanları hakkında şöyle buyurmuştur:

﴿ ۞إِنَّ ٱللَّهَ يَأۡمُرُكُمۡ أَن تُؤَدُّواْ ٱلۡأَمَٰنَٰتِ إِلَىٰٓ أَهۡلِهَا وَإِذَا حَكَمۡتُم بَيۡنَ ٱلنَّاسِ أَن تَحۡكُمُواْ بِٱلۡعَدۡلِۚ إِنَّ ٱللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُم بِهِۦٓۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ سَمِيعَۢا بَصِيرٗا ٥٨ ﴾

[سورة النساء الآية: ٥٨]

"Şüphesiz Allah, emânetleri sahiplerine vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adâletle hükmetmenizi emretmektedir.Allah'ın size verdiği öğüt (ve size gösterdiği) **şey, ne kadar güzeldir. Şüphesiz Allah, hakkıyla işiten ve hakkıyla görendir."**[1]

Allah Teâlâ, vatandaşlar hakkında ise şöyle buyurmuştur:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَأُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنكُمۡۖ فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلًا ٥٩ ﴾ [سورة النساء الآية: ٥٩]

[1] Nisâ Sûresi: 58

"Ey îmân edenler! Allah'a itaat edin. Elçiye itaat edin Sizden olan idârecilere (Allah'a isyanı emretmedikçe) **itaat edin.Aranızda herhangi bir konuda anlaşmazlığa düşerseniz, gerçekten Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsanız, o konuda hüküm vermek için, onu Allah'**(ın kitabı Kur'an)**a ve elçisi** (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti)**ne götürün. Allah'**(ın kitabı Kur'an)**a ve elçisi** (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti)' **ne götürmek; sizin için daha hayırlı, sonuç bakımından da daha güzeldir."**[1]

Allah Teâlâ, daha sonra îmân ve hakemlik konusunda indirdiği hükümlerden başka hükümlere başvurmanın birlikte olamayacağını açıklayıp şöyle buyurmuştur:

﴿ أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ يَزۡعُمُونَ أَنَّهُمۡ ءَامَنُواْ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبۡلِكَ
يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوٓاْ إِلَى ٱلطَّٰغُوتِ وَقَدۡ أُمِرُوٓاْ أَن يَكۡفُرُواْ بِهِۦۖ وَيُرِيدُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَن
يُضِلَّهُمۡ ضَلَٰلَۢا بَعِيدٗا ٦٠ وَإِذَا قِيلَ لَهُمۡ تَعَالَوۡاْ إِلَىٰ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ وَإِلَى ٱلرَّسُولِ رَأَيۡتَ
ٱلۡمُنَٰفِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودٗا ٦١ فَكَيۡفَ إِذَآ أَصَٰبَتۡهُم مُّصِيبَةُۢ بِمَا قَدَّمَتۡ أَيۡدِيهِمۡ
ثُمَّ جَآءُوكَ يَحۡلِفُونَ بِٱللَّهِ إِنۡ أَرَدۡنَآ إِلَّآ إِحۡسَٰنٗا وَتَوۡفِيقًا ٦٢ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَعۡلَمُ ٱللَّهُ مَا
فِي قُلُوبِهِمۡ فَأَعۡرِضۡ عَنۡهُمۡ وَعِظۡهُمۡ وَقُل لَّهُمۡ فِيٓ أَنفُسِهِمۡ قَوۡلَۢا بَلِيغٗا ٦٣ وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن
رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ وَلَوۡ أَنَّهُمۡ إِذ ظَّلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ جَآءُوكَ فَٱسۡتَغۡفَرُواْ ٱللَّهَ
وَٱسۡتَغۡفَرَ لَهُمُ ٱلرَّسُولُ لَوَجَدُواْ ٱللَّهَ تَوَّابٗا رَّحِيمٗا ٦٤ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤۡمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ
فِيمَا شَجَرَ بَيۡنَهُمۡ ثُمَّ لَا يَجِدُواْ فِيٓ أَنفُسِهِمۡ حَرَجٗا مِّمَّا قَضَيۡتَ وَيُسَلِّمُواْ تَسۡلِيمٗا ٦٥ ﴾

[سورة النساء الآيات: ٦٠-٦٥]

---

[1] Nisâ Sûresi: 59

"(Ey Nebi!) Sana ve senden önceki (elçi)lere indirilenlere îmân ettiklerini iddiâ edenleri (münâfıkları) görmedin mi? Tâğût'u inkâr etmekle emrolundukları halde, kendi aralarında hüküm vermesi için, Tâğût'a (Allah'ın indirdiğinden başkasına) başvurmak isterler. Oysa şeytan onları hak yoldan tamamen saptırmak ister. Onlara: Gelin, Allah'ın indirdiğine ve elçiye (sünnetine) başvuralım, denildiğinde münâfıkların senden tamamen yüz çevirdiklerini görürsün. Onlar, elleriyle işledikleri yüzünden başlarına bir belâ gelince, sonra sana gelip özür dilemeleri ve 'Biz (bu amelimizle) sadece iyilik etmek ve arayı bulmak istedik' diyerek Allah'a yemîn ettiklerinde onların hâli nice olur? İşte onlar, Allah'ın kalplerinde olanı (nifâkı) bildiği kimselerdir. (Ey Nebi! Sen) onlara aldırma, (bulundukları kötü durumdan dolayı) onları uyar ve onlara etkileyici söz söyle. Biz, her elçiyi Allah'ın emriyle ancak kendisine itaat edilmesi için gönderdik. (Ey Nebi! Sen hayatta iken) şayet onlar, (günah işleyerek) nefislerine zulmettiklerinde tevbe edip Allah'ın kendilerinin günahlarını bağışlamasını isteyip sana gelseler ve elçi de onlar için istiğfarda bulunsaydı, mutlaka Allah'ı çok affedici ve merhamet edici bulurlardı. Hayır! Rabbine yemîn olsun ki, onlar kendi aralarında çıkan anlaşmazlıklarda (hayatta iken) seni, (vefatından sonra da sünnetini) hakem kılıp sonra da senin verdiğin hükme içlerinde hiçbir sıkıntı duymadan ve ona tam bir teslimiyetle teslim olmadıkça îmân etmiş olmazlar."[1]

Allah Teâlâ, elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hükmüne başvurmayan ve onun hükmüne râzı olup ona teslim olmayanın îmânını kesin bir şekilde yemîn edip kabul etmeyip reddetmiştir.

Allah Teâlâ, kendisinin indirdiğiyle hükmetmeyen yöneticilerin de kâfirler, zâlimler ve fâsıklar olduklarına hükmederek şöyle buyurmuştur:

﴿ ... وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَٰفِرُونَ ﴿٤٤﴾ ﴾

[سورة المائدة من الآية: ٤٤]

[1] Nisâ Sûresi: 60-65

"Kim, Allah'ın indirdiği hükümlerle hükmetmezse, işte onlar, kâfirlerin tâ kendileridir."[1]

﴿ ... وَمَن لَّمۡ يَحۡكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ٤٥ ﴾

[سورة المائدة من الآية: ٤٥]

"Kim, Allah'ın indirdiği hükümlerle hükmetmezse, işte onlar, zâlimlerin tâ kendileridir."[2]

﴿ ... وَمَن لَّمۡ يَحۡكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡفَٰسِقُونَ ٤٧ ﴾

[سورة المائدة من الآية: ٤٧]

"Kim, Allah'ın indirdiği hükümlerle hükmetmezse, işte onlar, fâsıkların tâ kendileridir."[3]

Âlimler arasındaki içtihada dayalı görüşler, her anlaşmazlıklarda Allah'ın indirdiği hükümlerle hükmedilmesi ve hüküm vermek için de Allah'ın indirdiğine başvurulması gerekir. Herhangi bir mezhebe taassup etmeden ve hiçbir âlimin taraftarı olmadan Kur'an ve sünnetin gösterdiği içtihatlar ancak kabul edilir. İslâm'a nispet edilen bazı ülkelerde olduğu gibi, sadece kişiler hukuku ile sınırlı kalmayıp muhâkeme ve anlaşmazlıklar gibi hukûkî konularda da Allah'ın kitabı Kur'an'a ve elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetine başvurulması gerekir. Çünkü İslâm dîni, bir bütündür, parçalara bölünemez.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱدۡخُلُواْ فِي ٱلسِّلۡمِ كَآفَّةٗ وَلَا تَتَّبِعُواْ خُطُوَٰتِ ٱلشَّيۡطَٰنِۚ إِنَّهُۥ لَكُمۡ عَدُوّٞ مُّبِينٞ ٢٠٨ ﴾ [سورة البقرة الآية: ٢٠٨]

---

[1] Mâide Sûresi: 44
[2] Mâide Sûresi: 45
[3] Mâide Sûresi: 47

"Ey îmân edenler! Toptan İslâm'a girin.Sakın şeytanın yollarına uymayın. Çünkü o, sizin apaçık düşmanınızdır."[1]

Başka bir âyette ise şöyle buyurmuştur:

﴿ ... أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ ٱلْكِتَٰبِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ ۚ فَمَا جَزَآءُ مَن يَفْعَلُ ذَٰلِكَ مِنكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۖ وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰٓ أَشَدِّ ٱلْعَذَابِ ۗ وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾ ﴾ [سورة البقرة من الآية: ٨٥]

"Yoksa siz, Kitab (Kur'an)'ın bir kısmına îmân ediyor, bir kısmını da inkâr mı ediyorsunuz? Sizden böyle yapanların cezası, dünya hayatında alçalmak ve utanç bir duruma gelmek, kıyâmet gününde de en şiddetli azaba uğratılmaktır. Allah sizin yapmakta olduklarınızdan habersiz değildir."[2]

Yine, dört mezhebe mensup kimselerin, imamlarının söz ve görüşlerini, Kur'an ve sünnete götürmeleri, özellikle de inançla ilgili konularda Kur'an ve sünnete mutabık olanı almaları, aykırı olanları ise, körü körüne onlara bağlanmadan ve tarafgir davranmadan reddetmeleri gerekir. Zirâ mezhep imamları bunu tavsiye etmişlerdir. Bu, mezhep imamlarının izlediği yoldur. Buna aykırı hareket edenler, imamlara mensup olsalar bile,onlara tâbi olmuş sayılmazlar. Onlar, Allah'ın haklarında buyurduğu şu kimselerdendir:

﴿ ٱتَّخَذُوٓا۟ أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَٰنَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَٱلْمَسِيحَ ٱبْنَ مَرْيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوٓا۟ إِلَٰهًا وَٰحِدًا ۖ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ سُبْحَٰنَهُۥ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾ ﴾ [سورة التوبة الآية :٣١]

"(Yahûdiler) Allah'ı bırakıp hahamlarını ve (hıristiyanlar da) rahiplerini (Allah'ın haram kıldıklarını helal, helal kıldıklarını da haram kılmak sûretiyle hükümlerde onlara itaat ederek onları) Rabler edindiler. Meryem oğlu Mesîh'i (İsa'yı) da ilah edinerek ona ibâdet ettiler. Oysa onlara tek ilah olan (Allah)a

[1] Bakara Sûresi: 208
[2] Bakara Sûresi: 85

ibâdet etmeleri emrolunmuştu. O'ndan başka hak ilah yoktur. O (Allah), **onların ortak koştuklarından münezzehtir."**[1]

Bu âyet, sadece yahûdi ve hıristiyanlara has değildir. Aksine onların yaptıkları şeyi yapan herkesi kapsar. Kim, Allah'ın indirdiği hükümlerden başka hükümlerle insanlar arasında hükmetmek veya hevâsına uyarak bunu istemek gibi, Allah Teâlâ ve elçisinin emrettiği şeylere aykırı hareket ederse, mü'min olduğunu iddiâ etse bile o, boynundan İslâm ve îmân bağını çıkarmıştır. Çünkü Allah Teâlâ, böyle isteyen kimseleri reddetmiş ve îmân ettiklerini iddiâ etmelerinde onları yalanlayarak şöyle buyurmuştur:

﴿ أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا۟ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوٓا۟ إِلَى ٱلطَّٰغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوٓا۟ أَن يَكْفُرُوا۟ بِهِۦ وَيُرِيدُ ٱلشَّيْطَٰنُ أَن يُضِلَّهُمْ ضَلَٰلًۢا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾ ﴾ [سورة النساء الآية:٦٠]

"(Ey Nebi!) **Sana ve senden önceki** (elçi)**lere indirilenlere îmân ettiklerini iddiâ edenleri** (münâfıkları) **görmedin mi? Tâğût'u inkâr etmekle emrolundukları halde, kendi aralarında hüküm vermesi için, Tâğût'a başvurmak isterler. Oysa şeytan onları hak yoldan tamamen saptırmak ister."**[2]

Nitekim ﴿ يَزْعُمُونَ ﴾ "iddiâ ediyorlar" lafzı, onlarda îmânın olmadığını (îmânı reddetmeyi) içerir. Çünkü **"iddiâ ediyorlar"** lafzı, bir şeyin gereğine aykırı olması ve ona aykırı bir hareket edilmesinden dolayı genellikle bir şeyi iddiâ eden ve o şeyde yalancı olan birisi için söylenir. Allah Teâlâ'nın âyetin devamındaki sözü bunu doğrulamaktadır:

﴿... وَقَدْ أُمِرُوٓا۟ أَن يَكْفُرُوا۟ بِهِۦ ... ﴾ [سورة النساء من الآية :٦٠]

"Tâğût'u inkâr etmekle emrolundukları halde..."[3]

---

[1] Tevbe Sûresi: 31
[2] Nisâ Sûresi: 60
[3] Nisâ Sûresi: 60

Çünkü Tâğût'u inkâr etmek, Bakara sûresinin 256. âyetinde olduğu gibi, tevhîdin bir rüknüdür. Bu rükün olmazsa, muvahhid olunamaz.

Olduğu takdirde her ameli geçerli kılan, olmadığında ise, her ameli ifsad eden îmânın esası, tevhîddir.

Nitekim bu durum, Allah Teâlâ'nın şu sözünde açıkça bellidir:

﴿ ... فَمَن يَكۡفُرۡ بِٱلطَّٰغُوتِ وَيُؤۡمِنۢ بِٱللَّهِ فَقَدِ ٱسۡتَمۡسَكَ بِٱلۡعُرۡوَةِ ٱلۡوُثۡقَىٰ لَا ٱنفِصَامَ لَهَاۗ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٦﴾ ﴾ [سورة البقرة من الآية :٢٥٦]

"Kim, Tâğût'u inkâr eder ve Allah'a îmân ederse, kopmayan sağlam kulpa sarılmıştır.Allah, (kullarının konuştuklarını) **hakkıyla işiten ve** (yaptıklarını) **hakkıyla bilendir."**[1]

Çünkü kendi aralarında hüküm vermesi için Tâğût'a başvurmak, ona îmân etmek demektir.[2]

Allah'ın indirdiği hükümlerle hükmetmeyen kimseden îmânın reddedilmesi, Allah'ın şeriatı ile hükmetmenin îmân, itikât ve ibadet olduğuna delildir.Müslüman kimsenin din olarak bunu benimsemesi gerekir.

Sadece, insanlar için en iyisi ve emniyet bakımından da en disiplinlisi olduğundan dolayı Allah'ın şeriatı ile hükmedilmemelidir. Zirâ bazı kimseler, şeriatın sadece bu yönüne ağırlık verip birinci yönünü unutmaktadırlar. Oysa kendisine ibâdet amacı olmaksızın sadece kendi menfaati için Allah Teâlâ'nın şeriatı ile hükmeden kimseyi Allah Teâlâ kötüleyerek şöyle buyurmuştur:

﴿ وَإِذَا دُعُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ لِيَحۡكُمَ بَيۡنَهُمۡ إِذَا فَرِيقٞ مِّنۡهُم مُّعۡرِضُونَ ﴿٤٨﴾ وَإِن يَكُن لَّهُمُ ٱلۡحَقُّ يَأۡتُوٓاْ إِلَيۡهِ مُذۡعِنِينَ ﴿٤٩﴾ ﴾ [سورة النور الآيتان: ٤٨- ٤٩]

---

[1] Bakara Sûresi: 256

[2] Fethul-Mecîd.Sayfa: 467-468

"**Onlar aralarında** (çıkan anlaşmazlıklarda), **hüküm vermesi için Allah**(ın kitabın)'**a ve elçisi**(nin sünneti)**ne dâvet edildikleri zaman, bir bakarsın ki onların bir kısmı** (Allah ve elçisinin hükmünü kabul etmeyip) **yüz çevirirler. Ama eğer hak kendi menfaatlerine ise,** (hak ile hükmedeceğini bildikleri için) **onun** (elçinin) **hükmüne boyun eğerek gelirler.**"[1]

Onlar (münâfıklar), hevâlarına uyan şeylerle ilgilenirler. Hevâlarına aykırı olan şeylerden yüz çevirirler. Çünkü onlar, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hükmüne başvurarak Allah Teâlâ'ya ibâdet etmezler.

Allah Teâlâ'nın indirdiği hükümlerden başka hükümlerle hükmeden kimsenin hükmü:

Allah Teâlâ buyuruyor ki:

﴿ ... وَمَن لَّمۡ يَحۡكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ ٤٤ ﴾

[سورة المائدة من الآية: ٤٤]

"Kim, Allah'ın indirdiği hükümlerle hükmetmezse, işte onlar, kâfirlerin ta kendileridir."[2]

Bu âyet, Allah Teâlâ'nın indirdiği hükümlerden başka hükümlerle hükmetmenin küfür olduğuna delâlet eder. Bu küfür, kimi zaman dînden çıkaran büyük küfür,kimi zaman da dînden çıkarmayan küçük küfürdür.Bu ise,hükmeden kimsenin durumuna bağlıdır.Zirâ bu kimse, Allah'ın indirdiği hükümlerle hükmetmenin farz olmadığına ve bu konuda hür olduğuna inanır veya Allah'ın hükmünü hafife alır, beşerî kanun ve nizamların Allah'ın hükmünden daha iyi olduğuna ve Allah'ın hükmünün bu zamanda geçerli olmadığına inanırsa veyahut da kâfirlerle münâfıkları râzı etmek için Allah'ın indirdiği hükümlerden başka hükümlerle hükmetmek isterse, bu davranış dînden çıkaran büyük küfür olur.

---

[1] Nûr Sûresi: 48-49
[2] Mâide Sûresi: 44

Azabı hak edeceğini itiraf etmekle beraber, Allah'ın indirdiği hükümlerle hükmetmenin gerektiğine inanır ve bunun böyle olduğunu bilir de Allah'ın indirdiği hükümlerle hükmetmezse, bu kimse günahkâr olur ve bu küfür, dînden çıkarmayan küçük küfür diye adlandırılır.

Hükmü öğrenmek için gayret sarf edip bütün gücünü harcamakla beraber, bu meselede Allah'ın hükmünü bilemeyip hata ederse, o kimse hatalıdır. İçtihadından dolayı kendisine bir ecir vardır, hatası da bağışlanmıştır.[1]

Bu, özel dâvâ ile ilgili hükümdür. Genel dâvâlarla ilgili hüküm ise farklıdır.

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -rahimehullah- bu konuda şöyle der:[2]

"Eğer hâkim (hükümdâr, yönetici, devlet başkanı), dîndâr olur da (bir dâvâda) bilgisizce hüküm verirse, o cehennemliktir. Eğer bilgili olur da, hak olarak bildiğinin zıddına hüküm verirse,o da cehennemliktir.Eğer adâletsizce ve bilgisizce hüküm verirse, onun cehennemlik olması daha önce gelir.Bu, bir şahsın dâvâsı hakkındaki hükümdür. Ancak hâkim, genel olarak müslümanların dîni hakkında hüküm verir de hakkı bâtıl, bâtılı da hak, sünneti bid'at, bid'atı da sünnet, mârufu münker, münkeri de mâruf kılar, Allah ve elçisinin emrettiklerini yasaklar, yasakladıklarını da emrederse, işte bu küfrün başka bir türüdür.

Dünya ve âhirette hamd kendisine âit olan âlemlerin Rabbi, elçilerin ilahı, dîn gününün sahibi olan Allah Teâlâ, bu kimse hakkında hükmünü verecektir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ وَلَا تَدۡعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَۘ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۚ كُلُّ شَيۡءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجۡهَهُۥۚ لَهُ ٱلۡحُكۡمُ وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ ٨٨ ﴾ [سورة القصص الآية: ٨٨]

---

[1] Tahâviyye Akîdesi Şerhi. Sayfa: 363-388
[2] İbn-i Teymiyye Külliyâtı. Cilt: 35. Sayfa: 388

"Allah ile birlikte başka bir ilaha ibâdet etme (yalvarıp yakarma). **O'ndan başka hak ilah yoktur. O'nun vechinin dışında başka her şey yok olacaktır. Hüküm, yalnızca O'nundur ve** (yalnızca) **O'na döndürüleceksiniz."**[1]

Başka bir âyette ise şöyle buyurmuştur:

﴿ هُوَ ٱلَّذِيٓ أَرۡسَلَ رَسُولَهُۥ بِٱلۡهُدَىٰ وَدِينِ ٱلۡحَقِّ لِيُظۡهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدٗا ٢٨ ﴾ [سورة الفتح الآية: ٢٨]

"Bütün dînlere üstün kılmak için elçisini (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'i) **hidâyet ve hak dîn ile gönderen O'dur.** (Ey Nebi! Sana yardım eden ve senin dînini bütün dînlere üstün kılan) **Allah, sana şâhit olarak yeter."**[2]

Yine, Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -rahimehullah- bu konuda şöyle der:

"Allah Teâlâ'nın, elçisi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e indirdiğiyle hükmetmenin farz olduğuna inanmayanın kâfir olduğunda şüphe yoktur. Kim, insanlar arasında Allah'ın indirdiğine uymayıp da kendi arzusunun adâlet olarak gördüğüyle hükmetmeyi helal sayarsa, o kâfirdir. Çünkü adâletle hükmetmeyi emretmeyen hiçbir millet yoktur. O milletin dîninde ileri gelenlerin uygun gördüğü şey, adâlet olabilir. Aksine İslâm'a mensup birçok millet, daha önce kendilerine itaat edilen emirler gibi, Allah'ın indirmediği öncekilerin gelenekleriyle hükmetmektedir.Bu emirler, Kur'an ve sünnetin dışında hükmedilmesi gerekenin bu olduğunu uygun görüyorlardı. Bu davranış, küfürdür. Çünkü insanların çoğu İslâm'a girmelerine rağmen, kendilerine itaat edilen, ileri gelenlerin emirleri sebebiyle yürürlükteki uygulamalarla hükmederler. Kur'an ve sünnetle değil, ancak bunlarla hükmetmenin gerekliliği görüşündedirler. İşte bu, küfrün tâ kendisidir. İnsanların çoğu müslüman olsalar dahi, toplumlarda kendilerine itaat edilen kimselerin emrettikleri uygulamalarla hükmederler. Onlar, Allah'ın indirdiğinden başkasıyla hükmetmenin câiz

[1] Kasas Sûresi: 88
[2] Fetih Sûresi: 28

olmadığını bildiklerinde bunu yerine getirmezler. Aksine Allah'ın indirdiği hükümlerin tersine hükmetmeyi helal sayarlar. Bu sebeple onlar, kâfirlerdir."[1]

Değerli âlim Muhammed b. İbrahim -rahimehullah- der ki:

"Hakkında: Dînden çıkarmayan küfür denilen küfre gelince, bir kimse Allah'ın indirdiği hükümlerden başkası ile hükmettiğinde günahkâr olacağına ve Allah'ın hükmünün hak olduğuna inanmakla beraber O'nun indirdiği hükümlerden başkasıyla hükmederse, bu kendisinden bir veya birkaç defa sâdır olan küfür sayılır. Fakat düzene koymak ve boyun eğdirmek için kanunlar koyan kimseye gelince, hata ettik, şeriatın hükmü daha âdildir, dese bile bu küfürdür ve bu küfür sahibini dînden çıkarır."[2]

Değerli âlim Muhammed b. İbrahim -rahimehullah- tekrarlanmayan kısmî hükümle hükümlerin hepsinde veya çoğunda başvurulan merci konumundaki genel hükmü birbirinden ayırmış ve bu küfrün, mutlak olarak insanı dînden çıkaran küfür olduğuna karar vermiştir. Çünkü bir kimse, İslâm şeriatını bir kenara bırakıp onu geçersiz kılar ve onun yerine beşerî bir kanun koyarsa, bu kimse koyduğu kanunun şeriatten daha güzel ve daha uygun gördüğüne delil olur ki bunun dînden çıkaran ve tevhîde zıt olan büyük küfür olduğunda şüphe yoktur.

[1] "Minhâhus-Sünnetin-Nebeviyye".
[2] Şeyh Muhammed b. İbrahim Âl-i Şeyh'in Fetvâları. Cilt: 12. Sayfa: 280.

7. FASIL

Kanun koyma, helal ve haram kılma hakkına sahip olduğunu iddiâ etmek:

İbâdetler, sosyal ilişkiler ve diğer alanlarda birbiri ile olan anlaşmazlıkları gideren ve düşmanlıkları sona erdiren konular gibi, insanların üzerinde gittikleri yol olan hükümleri koyma yetkisi, insanların Rabbi ve yaratıcısı Allah'a aittir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿...أَلَا لَهُ ٱلۡخَلۡقُ وَٱلۡأَمۡرُۗ تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ٥٤﴾[سورة الأعراف من الآية: ٥٤]

"**Biliniz ki yaratma ve emretme, yalnızca O'na aittir. Âlemlerin Rabbi olan Allah,** (her türlü noksanlıklardan) **münezzehtir.**"[1]

Kullarının yararına olan şeyi en iyi bilen ve onlara bunu meşrû kılan Allah Teâlâ'dır. Allah Teâlâ onların Rabbi olduğu için bunu onlara meşrû kılmakta, onlar da O'na ibâdet ettikleri için O'nun hükümlerini kabul ederler. Bu konuda fayda yine kullarının lehine dönecektir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَأُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنكُمۡۖ فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلًا ٥٩ ﴾ [سورة النساء الآية: ٥٩]

"**Ey îmân edenler! Allah'a itaat edin. Elçiye itaat edin Sizden olan idârecilere** (Allah'a isyanı emretmedikçe) **itaat edin.Aranızda herhangi bir konuda anlaşmazlığa düşerseniz, gerçekten Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsanız, o konuda hüküm vermek için, onu Allah'**(ın kitabı Kur'an)**a ve elçisi** (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti)**ne götürün. Allah'**(ın

---

[1] A'râf Sûresi: 54

kitabı Kur'an)**a ve elçisi** (Muhammed-sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti)' **ne götürmek; sizin için daha hayırlı, sonuç bakımından da daha güzeldir."**[1]

Başka bir âyette ise şöyle buyurmuştur:

﴿ وَمَا ٱخۡتَلَفۡتُمۡ فِيهِ مِن شَيۡءٖ فَحُكۡمُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِۚ ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبِّي عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُ وَإِلَيۡهِ أُنِيبُ ١٠ ﴾ [سورة الشورى الآية: ١٠]

"(Ey insanlar! Dîniniz konusunda) **ayrılığa düştüğünüz herhangi bir şeyde hüküm vermek, Allah'a âittir. İşte bu Allah, benim Rabbimdir. Ben** (her işimde yalnızca) **O'na dayandım ve ben,** (her işimde yalnızca) **O'na dönerim."**[2]

Allah Teâlâ, kullarının kendisinden başkasını kanun koyan ve meşrû kılan kimse edinmelerini kınayarak şöyle buyurmuştur:

﴿ أَمۡ لَهُمۡ شُرَكَٰٓؤُاْ شَرَعُواْ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا لَمۡ يَأۡذَنۢ بِهِ ٱللَّهُۚ وَلَوۡلَا كَلِمَةُ ٱلۡفَصۡلِ لَقُضِيَ بَيۡنَهُمۡۗ وَإِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ لَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ ٢١ ﴾ [سورة الشورى الآية: ٢١]

"Yoksa onların (müşriklerin) **Allah'ın izin vermediği bir dîni meşrû kılan ortakları mı var? Eğer Allah'ın süre tanıyarak onlara dünyada azap etmeyeceğine dâir kazâ ve kaderi olmasaydı, onların aralarında azap etmek sûretiyle derhal hüküm verilirdi. Şüphesiz zâlim** (kâfir)**ler için** (kıyâmette) **acıklı bir azap vardır."**[3]

Kim, Allah Teâlâ'nın kanun koyduğu ve meşrû kıldığından başkasının kanun koymasını ve meşrû kılmasını kabul ederse, şüphesiz O'na şirk koşmuş olur. Allah Teâlâ ve elçisinin ibâdetlerde meşrû kılmadığı şeyler, bid'attır. Her bid'at ise dalâlettir.

---

[1] Nisâ Sûresi: 59
[2] Şûrâ Sûresi: 10
[3] Şûrâ Sûresi: 21

Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ.)) [متفق عليه]

"Her kim, bu işimizde (dînimizde) **onda olmayan bir şeyi ona ihdâs ederse, o ihdâs ettiği şey, reddolunmuştur** (bâtıldır).**"**[1]

Başka bir rivâyette ise şöyle buyurmuştur:

((مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ.)) [متفق عليه]

"Her kim, işimiz (dînimiz) **üzere olmayan bir amel işlerse, o işlediği şey reddolunmuştur** (bâtıldır ve ona itibar edilmez).**"**[2]

Siyâset ve insanlar arasında hüküm vermede Allah Teâlâ ve elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in kanun koymadığı ve meşrû kılmadığı her şey, Tâğût ve câhiliyetin hükmüdür.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ أَفَحُكۡمَ ٱلۡجَٰهِلِيَّةِ يَبۡغُونَۚ وَمَنۡ أَحۡسَنُ مِنَ ٱللَّهِ حُكۡمٗا لِّقَوۡمٖ يُوقِنُونَ ۝٥٠ ﴾

[سورة المائدة الآية:٥٠]

"Yoksa onlar (yahudiler, aralarında hüküm vermesi için) **câhiliye hükmünü mü istiyorlar?** (Allah'ın şeriatını akıl edip) **îmân eden bir topluluk için, hüküm bakımından Allah'tan daha güzel kim olabilir?"**[3]

Yine helal ve haram kılma yetkisi, Allah Teâlâ'ya aittir ve bu konuda hiç kimse O'na ortak olamaz.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

---

[1] Buhârî ve Müslim
[2] Buhârî ve Müslim
[3] Mâide Sûresi: 50

﴿ وَلَا تَأْكُلُواْ مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ ٱسْمُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُۥ لَفِسْقٌۗ وَإِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰٓ أَوْلِيَآئِهِمْ لِيُجَٰدِلُوكُمْۖ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢١﴾ ﴾

[سورة الأنعام الآية: ١٢١]

"(Ey müslümanlar!) **Üzerine Allah'ın adı anılmadan kesilen hayvanların etinden yemeyin. Şüphesiz** (o hayvanların etinden yemek), **fısktır. Şüphesiz şeytanlar, dostlarına, sizinle mücadele etmeleri için** (leş etini yemenin haramlılığı konusunda şüphelerle) **telkinde bulunurlar. Eğer** (leş etini helal kılma konusunda) **onlara itaat ederseniz,siz de Allah'a ortak koşanlar olursunuz.**"[1]

Allah'ın haram kıldığını, helal kılma konusunda şeytanlara ve dostlarına itaat etmeyi, Allah Teâlâ kendisine ortak koşmak olarak saymıştır. Aynı şekilde, Allah Teâlâ'nın helal kıldığını haram kılma veya haram kıldığını helal kılma konusunda âlimlere ve emirlere itaat eden kimse, onları Allah Teâlâ'nın dışında Rabler edinmiş olur.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ ٱتَّخَذُوٓاْ أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَٰنَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَٱلْمَسِيحَ ٱبْنَ مَرْيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعْبُدُوٓاْ إِلَٰهًا وَٰحِدًاۖ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۚ سُبْحَٰنَهُۥ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾ ﴾ [سورة التوبة الآية :٣١]

"(Yahûdiler) **Allah'ı bırakıp hahamlarını ve** (hıristiyanlar da) **rahiplerini** (Allah'ın haram kıldıklarını helal, helal kıldıklarını da haram kılmak sûretiyle hükümlerde onlara itaat ederek onları) **Rabler edindiler. Meryem oğlu Mesîh'i** (İsa'yı) **da ilah edinerek ona ibâdet ettiler. Oysa onlara tek ilah olan** (Allah)**a ibâdet etmeleri emrolunmuştu. O'ndan başka hak ilah yoktur. O** (Allah), **onların ortak koştuklarından münezzehtir.**"[2]

---

[1] En'âm Sûresi: 121
[2] Tevbe Sûresi: 31

İmam Tirmizî ve başkalarının rivâyet ettikleri hadiste, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, Tâi kabilesinden Adiyy b. Hâtim'e -radıyallahu anh- bu âyeti okuyunca, Adiyy:

-Ey Allah'ın elçisi! Biz onlara ibâdet etmiyoruz ki" dedi.

Bunun üzerine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ona:

-Onlar size, Allah'ın haram kıldığını helal kıldığında siz de onu helal kılmıyor ve Allah'ın helal kıldığını da haram kıldığında siz de onu haram kılmıyor muydunuz? diye sordu.

Adiyy b. Hâtim -radıyallahu anh-:

-Evet, dedi.

Bunun üzerine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-:

-İşte bu, onlara yapılan ibâdettir"[1] buyurdu.

Helal ve haram kılma konusunda onlara itaat etmek; onlara ibâdet etmek ve Allah'a ortak koşmak sayılmıştır. Bu şirk, kelime-i şehâdetin delâlet ettiği tevhîde aykırı olan büyük şirktir. Çünkü kelime-i şehâdetin delâlet ettiği anlamlardan birisi de helal ve haram kılma yetkisinin, sadece Allah Teâlâ'nın hakkı olmasıdır.[2]

Allah Teâlâ'nın şeriatına aykırı olarak verilmiş helal ve haram kılma meselelerinde âlimlere ve âbid kimselere itaat eden kimsenin durumu böyledir. Zira bu âlim ve âbid kimseler, ilme ve dîne daha yakın şahsiyetlerdir. Ayrıca âlimler bir konuda içtihad ederek doğruyu bulamazlarsa, hatalarına karşılık bir ecir alırlar. Bütün bunların yanında bir de kâfirlerin ve inkârcıların çıkardıkları beşerî kanunları, İslâm ülkelerine getirip onlarla hükmedene itaat edenlerin hükmü vardır ki, bu kimselerin hali gerçekten nicedir?

Bu durumu, Allah Teâlâ'ya havâle ederiz.

---

[1] Tirmizî, İbn-i Cerîr ve başkaları rivâyet etmişlerdir.
[2] Fethul-Mecîd, sayfa: 107

Hiç şüphe yok ki kâfirlerin ve inkârcıların çıkardıkları beşerî kanunları,İslâm ülkelerine getirip bunlarla hükmeden kimse, kendisince hükümler koymak, haramı helal kılmak ve insanlar arasında bu hükümlerle hükmetmekle, kâfirleri Allah Teâlâ'nın dışında Rabler edinmiş olmaktadır.

8. FASIL

İnkârcı ideoloji ve hareketlere, câhilî partilere üye olmanın hükmü:

1. Küfrün ideolojilerinden olan komünizm, laiklik ve kapitalizm gibi inkârcı ideolojilere üye olmak, İslâm dîninden dönmektir. Bu ideolojilere üye olan kimse, müslüman olduğunu iddiâ ederse, bu büyük nifaktır. Çünkü münâfıklar, içten kâfir olmalarına rağmen dış görünüşleriyle İslâm'a bağlı olduklarını söylerler.

Nitekim Allah Teâlâ onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

﴿ وَإِذَا لَقُوا۟ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا وَإِذَا خَلَوْا۟ إِلَىٰ شَيَـٰطِينِهِمْ قَالُوٓا۟ إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِءُونَ ١٤ ﴾ [سورة البقرة الآية: ١٤]

"(Münâfıklar) **îmân edenlerle karşılaştıklarında: 'Biz de** (sizin gibi) **îmân ettik' derler. Şeytanları ile baş başa kaldıklarında ise: 'Biz sizinle beraberiz, biz sadece** (onlarla) **alay edicileriz!' derler.**"[1]

Başka bir âyette şöyle buyurmuştur:

﴿ ٱلَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَإِن كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِّنَ ٱللَّهِ قَالُوٓا۟ أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ وَإِن كَانَ لِلْكَـٰفِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوٓا۟ أَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعْكُم مِّنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ۚ فَٱللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ ۗ وَلَن يَجْعَلَ ٱللَّهُ لِلْكَـٰفِرِينَ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ١٤١ ﴾

[سورة النساء من الآية: ١٤١]

"(Ey mü'minler!) **Onlar** (münâfıklar) **sizi gözetlerler de eğer size Allah'tan bir fetih gelse: 'Biz sizinle beraber değil miydik?' derler. Kâfirlerin nasibi olursa da: 'Biz size galip gelemez miydik? Sizi mü'minlerden biz korumadık mı?' derler. Artık Allah kıyâmet gününde aranızda hükmedecektir. Doğrusu Allah, mü'minler aleyhine kâfirlere asla bir yol vermeyecektir.**"[2]

---

[1] Bakara Sûresi: 14
[2] Nisâ Sûresi: 141

Bu hilekâr ve düzenbaz münâfıklardan her birinin iki yüzü vardır:

Mü'minlerle karşılaştığı zaman bir yüzü, inkârcı kardeşlerine döndüğü zaman başka bir yüzü vardır.

Yine bu münâfıklardan her birinin iki dili vardır:

Birisi; müslümanlar dış görünüşüyle onu müslüman kabul ederler. Diğeri ise, onun içinde gizli olan sırrı açıklar.

Nitekim Allah Teâlâ onları şöyle açıklamaktadır:

﴿ وَإِذَا لَقُواْ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قَالُوٓاْ ءَامَنَّا وَإِذَا خَلَوۡاْ إِلَىٰ شَيَٰطِينِهِمۡ قَالُوٓاْ إِنَّا مَعَكُمۡ إِنَّمَا نَحۡنُ مُسۡتَهۡزِءُونَ ١٤ ﴾ [سورة البقرة الآية: ١٤]

"(Münâfıklar) **îmân edenlerle karşılaştıklarında: 'Biz de** (sizin gibi) **îmân ettik' derler. Şeytanları ile baş başa kaldıklarında ise: 'Biz sizinle beraberiz, biz sadece** (onlarla) **alay edicileriz!' derler.**"[1]

Münâfıklar, Kur'an ve sünnete bağlı müslümanlarla alay ederek onları hakir görüp Kur'an ve sünnetten yüz çevirmişler, güyâ kendilerindeki ilmin çokluğuyla böbürlenerek şer ve kibirleri sebebiyle Kur'an ve sünnetin hükmüne boyun eğmeyi kabul etmemişlerdir. Vahyin de belirttiği gibi, onları, alay etmekte kesinlikle kararlı olduklarını görürsün.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ ٱللَّهُ يَسۡتَهۡزِئُ بِهِمۡ وَيَمُدُّهُمۡ فِي طُغۡيَٰنِهِمۡ يَعۡمَهُونَ ١٥ ﴾[سورة البقرة الآية: ١٥]

"Allah da onlarla alay eder ve azgınlıkları içerisinde bocalar bir halde onlara süre verir."[2]

Oysa Allah Teâlâ mü'minlere katılmayı, onlarla birleşmeyi ve onlara mensup olmayı emretmektedir.

---

[1] Bakara Sûresi: 14

[2] Bakara Sûresi: 15

Bu konuda İbn-i Kayyim'in -Allah ona rahmet etsin-; **"Münâfıkların Sıfatları"** adlı risâlesinin 19. sayfasına bakınız.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَكُونُواْ مَعَ ٱلصَّـٰدِقِينَ ١١٩ ﴾

[سورة التوبة الآية: ١١٩]

"**Ey îmân edenler!** (O'na karşı gelmeyi bırakıp) **Allah'tan korkun ve sâdıklarla birlikte olun.**"[1]

Bu inkârcı ideoloji ve hareketler, birbirleri ile çatışan ideoloji ve hareketler olup bâtıl üzere kurulmuşlardır.

Örneğin **komünizm**, yaratıcı olan Allah Teâlâ'nın varlığını inkâr eder ve bütün semâvî dînlere savaş açar. Hangi akıl sahibi, inançsız yaşamaya ve herkesçe çok iyi bilinen şeyleri inkâr ederek aklını yok saymaya râzı olur?

Laiklik, bütün dînleri inkâr eder, bu dünya hayatında hayvan gibi yaşamaktan başka bir şeyi olmayan, onu yönlendiren ve bir gâyesi olmayan maddî şeylere dayanır.

Kapitalizmin tek gâyesi ise, helal ve haram olduğuna bakmaksızın, fakir ve düşkünlere iyilikte bulunmaksızın ve onlara şefkat göstermeksizin hangi yoldan olursa olsun, mal biriktirmektir.

Kapitalizm ekonomisinin temeli, Allah ve elçisine savaş açmak, devletleri ve fertleri yıkmak, fakir toplumların kanlarını emmek olan fâiz üzerine kurulmuştur.

Kalbinde zerre kadar îmân olan kimse bir tarafa, hayatını dîn, akıl ve doğru bir gâyeden yoksun yaşamayı kendine hedef olarak seçen ve bu uğurda mücâdele eden, bu ideoloji ve hareketler üzere yaşamaya hangi akıl sahibi râzı olur? Müslüman ülkelerin çoğunda gerçek İslâm kaybolup müslümanlar kendi öz benliklerini kaybetmiş bir halde yetişerek başkalarının himâyesi altında yaşamaya başlayınca, ancak o zaman bu bâtıl ideoloji ve hareketler onlara üstün gelmiştir.

---

[1] Tevbe Sûresi: 119

2. Milliyetçi ve ırkçı câhilî partilere üye olmak, yine küfür ve İslâm'dan dönmektir. Çünkü İslâm, câhiliyet döneminin taassup ve şovenizmini şiddetle reddeder.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقۡنَٰكُم مِّن ذَكَرٖ وَأُنثَىٰ وَجَعَلۡنَٰكُمۡ شُعُوبٗا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓاْۚ إِنَّ أَكۡرَمَكُمۡ عِندَ ٱللَّهِ أَتۡقَىٰكُمۡۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٞ ١٣ ﴾ [سورة الحجرات الآية: ١٣]

" **Ey insanlar! Gerçekten biz, sizi bir erkek** (Âdem) **ve bir dişiden** (Havvâ'dan) **yarattık ve birbirinizle tanışmanız için sizi** (birçok) **halklar ve kabileler kıldık. Şüphesiz Allah katında sizin en üstün olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır** (takvaca en ileride olanınızdır). **Şüphesiz Allah,** (takvâ sahiplerini) **hakkıyla bilendir,** (onlardan) **haberdârdır.**"[1]

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- de bu konuda şöyle buyurmuştur:

((لَيْسَ مِنَّا مَنْ دَعَا إِلَى عَصَبِيَّةٍ، وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ قَاتَلَ عَلَى عَصَبِيَّةٍ، وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ مَاتَ عَلَى عَصَبِيَّةٍ.)) [رواه أبو داود]

"İnsanları ırkçılığa çağıran bizden değildir. Irkçılık adına savaşan bizden değildir. Irkçılık dâvâsı üzere ölen bizden değildir."[2]

---

[1] Hucurât Sûresi: 13

[2] Ebû Dâvûd.

Müslim'in rivâyet ettiği hadis ise şöyledir:

((مَنْ خَرَجَ مِنَ الطَّاعَةِ وَفَارَقَ الْجَمَاعَةَ فَمَاتَ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً، وَمَنْ قَاتَلَ تَحْتَ رَايَةٍ عِمِّيَّةٍ يَغْضَبُ لِعَصَبَةٍ أَوْ يَدْعُو إِلَى عَصَبَةٍ أَوْ يَنْصُرُ عَصَبَةً فَقُتِلَ فَقِتْلَةٌ جَاهِلِيَّةٌ، وَمَنْ خَرَجَ عَلَى أُمَّتِي يَضْرِبُ بَرَّهَا وَفَاجِرَهَا، وَلاَ يَتَحَاشَى مِنْ مُؤْمِنِهَا، وَلاَ يَفِي لِذِي عَهْدٍ عَهْدَهُ، فَلَيْسَ مِنِّي وَلَسْتُ مِنْهُ.)) [رواه مسلم]

"Kim, itaatten çıkar ve müslümanlardan ayrılırsa, câhiliye ölümü üzerine ölmüş olur. Kim, kör bir dâvâ uğruna kavmi için hiddetlenir veya kavmiyetçiliğe çağırır veyahut da akrabalarına yardım etmeye çağırırken öldürülürse,câhiliye ölümü üzerine ölmüş olur.Kim, ümmetime isyan eder, iyi ile kötüyü birbirinden ayırt etmeden, mü'min olanına dikkat etmeden ve ahid (emân) verilen muâhhidi vefâ göstermeden vurup öldürürse, o benden değildir, ben de ondan değilim." (Çeviren)

Başka bir hadiste şöyle buyurmuştur:

((إِنَّ اللهَ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُبِّيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ، وَفَخْرَهَا بِالْآبَاءِ، إِنَّمَا هُوَ مُؤْمِنٌ تَقِيٌّ وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ، النَّاسُ كُلُّهُمْ بَنُو آدَمَ، وَآدَمُ خُلِقَ مِنْ تُرَابٍ، وَلاَ فَضْلَ لِعَرَبِيٍّ عَلَى عَجَمِيٍّ إِلاَّ بِالتَّقْوَى.)) [رواه الترمذي]

"Şüphesiz Allah, câhiliyet döneminin kibirlenmesini, atalarla iftihar edilmesini sizden gidermiş ve üzerinizden kaldırmıştır. İnsanlar iki türlüdür: Ya dîndâr ve takvâlıdır ya da (kâfir ya da) fâcir ve bedbahttır.Bütün insanlar, Âdem'in evlâtlarıdır.Âdem ise,topraktan yaratılmıştır.Arabın, Arap olmayana takvâdan başka hiçbir üstünlüğü yoktur."[1]

Bu partizanlıklar,müslümanları böler.Oysa Allah Teâlâ, toplanıp bir araya gelmeyi, iyilik ve takvâda yardımlaşmayı emreder, parçalanıp ayrılığa düşmeyi yasaklar.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَٱعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ ٱللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُواْۚ وَٱذْكُرُواْ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنتُمْ أَعْدَآءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِۦٓ إِخْوَٰنًا ... ﴾ [سورة آل عمران من الآية: ١٠٣]

"(Ey mü'minler!) Hep birlikte Allah'ın ipine (Kur'an ve sünnete) sarılın ve ayrılığa düşmeyin! Allah'ın sizin üzerinizdeki nimetini de hatırlayın. Hani siz (İslâm'dan önce birbirinize) düşmanlar iken, Allah kalplerinizin arasını birleştirdi de O'nun lütfuyla kardeşler oldunuz..."[2]

Şüphesiz Allah Teâlâ, bizden tek bir grup ve hizip olmamızı ister. O kurtuluşa eren de O'nun dostlarıdır.

"Avrupa, siyâsî ve kültürel yönden İslâm dünyasına saldırdıktan sonra, İslâm dünyası milliyetçilik, ırkçılık ve yurtseverlik gibi akımlara boyun eğmiş ve

[1] Tirmizî ve başkası rivâyet etmiştir.
[2] Âl-i İmrân Sûresi: 103

bunlara bilimsel, doğruluğu kabul edilen ve kaçınılmaz gerçek bir dava gibi inanmaya başlamıştır. İslâm dünyasının toplulukları da İslâm dîninin ortadan kaldırdığı bu ırkçılıkları yeniden yaşatmak için hayret edilecek bir şekilde atağa geçmiş, bu ırkçılıkları terennüm etmeye, sloganlarını yaşatmaya ve İslâm'dan önceki dönemleri ile iftihar etmeye başlamıştır ki İslâm, bu döneme ısrarla câhiliyet adını vermiştir.

Allah Teâlâ müslümanları, bu câhiliyet karanlığından çıkmayı lütfedip bu nimete (İslâm nûruna çıkma nimetine) şükretmeye teşvik etmiştir. Mü'minin, zamanı geçen veya geçmeye yakın olan câhiliyeti hatırlamak istememesi, ondan nefret etmesi, onu çirkin görmesi, ondan hoşnut olmaması ve ondan ürpermesi doğaldır.

Bir mahkûm, serbest bırakıldığında tutuklanıp işkence gördüğü ve aşağılandığı günleri hatırladığında tüyleri ürperiyorsa, o günleri hatırlamak ister mi?

Yine, şiddetli ve uzun süren bir hastalığa yakalanıp ölümle burun buruna gelen kimse, hastalık günlerini hatırladığında hali kötüleşip rengi değişiyorsa, hastalıktan iyileştikten sonra hastalandığı o günleri hatırlamak ister mi?"[1]

Bilinmesi gerekir ki bu partizanlıkların, Allah'ın şeriatından yüz çeviren ve O'nun dînine kötülük edenlere, Allah Teâlâ'nın gönderdiği bir azaptır.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ قُلۡ هُوَ ٱلۡقَادِرُ عَلَىٰٓ أَن يَبۡعَثَ عَلَيۡكُمۡ عَذَابٗا مِّن فَوۡقِكُمۡ أَوۡ مِن تَحۡتِ أَرۡجُلِكُمۡ أَوۡ يَلۡبِسَكُمۡ شِيَعٗا وَيُذِيقَ بَعۡضَكُم بَأۡسَ بَعۡضٍۗ ٱنظُرۡ كَيۡفَ نُصَرِّفُ ٱلۡأٓيَٰتِ لَعَلَّهُمۡ يَفۡقَهُونَ ٦٥ ﴾ [سورة الأنعام الآية: ٦٥]

---

[1] Ebul-Hasen en-Nedevî'nin-Allah ona rahmet etsin- **"Riddetun ve Lâ Ebâ Bekr'in Lehâ"** adlı risâlesinden alınmıştır.

"(Ey Nebi!) De ki: O, size üstünüzden (taş yağdırmak gibi) ya da ayaklarınızın altından (deprem veya yerin dibine geçirmek gibi) azap göndermeye ya da sizi birbirinize düşürüp kiminizin kiminizi öldürmesine ve kiminizin kiminize hıncını tattırmasına gücü yeter. (Ey Nebi!) Bak! İyice anlamaları için âyetlerimizi nasıl açıklıyoruz!"[1]

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- de bu konuda şöyle buyurmuştur:

((يَا مَعْشَرَ الْمُهَاجِرِينَ! خَمْسٌ إِذَا ابْتُلِيتُمْ بِهِنَّ وَأَعُوذُ بِاللهِ أَنْ تُدْرِكُوهُنَّ، لَمْ تَظْهَرِ الْفَاحِشَةُ فِي قَوْمٍ قَطُّ حَتَّى يُعْلِنُوا بِهَا إِلاَّ فَشَا فِيهِمُ الطَّاعُونُ وَالْأَوْجَاعُ الَّتِي لَمْ تَكُنْ مَضَتْ فِي أَسْلاَفِهِمُ الَّذِينَ مَضَوْا، وَلَمْ يَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِلاَّ أُخِذُوا بِالسِّنِينَ وَشِدَّةِ الْمَئُونَةِ وَجَوْرِ السُّلْطَانِ عَلَيْهِمْ، وَلَمْ يَمْنَعُوا زَكَاةَ أَمْوَالِهِمْ إِلاَّ مُنِعُوا الْقَطْرَ مِنَ السَّمَاءِ، وَلَوْلاَ الْبَهَائِمُ لَمْ يُمْطَرُوا، وَلَمْ يَنْقُضُوا عَهْدَ اللهِ وَعَهْدَ رَسُولِهِ إِلاَّ سَلَّطَ اللهُ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا مِنْ غَيْرِهِمْ، فَأَخَذُوا بَعْضَ مَا فِي أَيْدِيهِمْ، وَمَا لَمْ تَحْكُمْ أَئِمَّتُهُمْ بِكِتَابِ اللهِ وَيَتَخَيَّرُوا مِمَّا أَنْزَلَ اللهُ إِلاَّ جَعَلَ اللهُ بَأْسَهُمْ بَيْنَهُمْ.))

[رواه ابن ماجه وقال الألباني: الحديث حسن]

"Ey Muhâcirler topluluğu! Beş şey vardır, onlarla imtihan olunduğunuzda (o toplumda hiçbir hayır kalmamış demektir.) Siz hayatta iken onların ortaya çıkmasından Allah'a sığınırım. (Bu beş şey şunlardır:)

1. Zina: Bir toplumda zina ortaya çıkar ve açıktan işlenecek bir hale gelirse, o toplumda mutlaka vebâ ve onlardan önce gelmiş-geçmiş hiçbir millette görülmeyen hastalıklar yayılır.

2. Ölçü ve tartıda hile: Bir toplum, ölçü ve tartıyı eksik yaparsa, o toplum mutlaka kıtlık, geçim sıkıntısı ve sultanın (yöneticinin) zulmüne uğrar.

[1] En'âm Sûresi: 65

3. Zekât vermemek: Bir toplum, mallarının zekâtını vermezse, mutlaka gökten yağmur kesilir. Şayet hayvanlar da olmasaydı, tek damla yağmur bile yağmazdı.

4. Ahdin bozulması: Bir toplum, Allah ve elçisinin ahdini bozarsa (düşmanla yaptığı anlaşmayı ihlal ederse), Allah Teâlâ, kendilerinden olmayan bir düşmanı o topluma musallat eder ve ellerindeki (servet)lerin bir kısmını onlar alırlar.

5. Allah'ın kitabı Kur'an ile hükmetmeyi terk etmek: Bir toplumun önderleri (yöneticileri), Allah'ın kitabı Kur'an ile hükmetmeyi terk edip Allah'ın indirdiği hükümlerden işlerine gelenleri seçerlerse, Allah Teâlâ onları kendi aralarında savaştırır (onları birbirine düşürür)."[1]

Bu partizanlıklar için bağnaz davranmak, -yahûdiler gibi- başkalarında olan hakkı reddetmeye sebep olur.

Nitekim Allah Teâlâ onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَامِنُواْ بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ قَالُواْ نُؤْمِنُ بِمَآ أُنزِلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَآءَهُۥ وَهُوَ ٱلْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ ۗ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنۢبِيَآءَ ٱللَّهِ مِن قَبْلُ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٩١﴾ ﴾ [سورة البقرة الآية: ٩١]

"Onlara (yahûdilere): Allah'ın indirdiğine (Kur'an'a) îmân edin, denildiğinde (onlar:) Biz (sadece) biz(im nebilerimiz)e indirilenlere îmân ederiz, derler. (Allah'ın) ondan sonra indirdiğini ise, onlarla beraber tasdik edici olanı hak olduğu halde inkâr ederler. (Kendilerine indirilen kitaplara gerçekten îmân etselerdi, o kitapları tasdik edici olan Kur'an'a îmân ederlerdi. Ey Nebi! Onlara) De ki: Eğer siz, (Allah'ın size indirdiğine) îmân ediyorsanız, daha önce Allah'ın nebilerini niçin öldürdünüz?"[2]

---

[1] İbn-i Mâce rivâyet etmiş, Elbânî de 'hadis, hasendir' demiştir.
[2] Bakara Sûresi: 91

Yine, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hak olarak getirdiği şeyi, atalarını üzerinde buldukları şeye bağnazlıkları sebebiyle reddeden câhiliyet dönemi insanları da böyle yapmışlardır.

Nitekim Allah Teâlâ onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱتَّبِعُواْ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ قَالُواْ بَلۡ نَتَّبِعُ مَآ أَلۡفَيۡنَا عَلَيۡهِ ءَابَآءَنَآۚ أَوَلَوۡ كَانَ ءَابَآؤُهُمۡ لَا يَعۡقِلُونَ شَيۡـٔٗا وَلَا يَهۡتَدُونَ ١٧٠ ﴾ [سورة البقرة الآية: ١٧٠]

"Onlara: Allah'ın indirdiğine uyun, denildiğinde (onlar, kendilerinden önceki müşrikleri taklit etmekte ısrar ederek şöyle dediler: Sizin dîninize uymayız,) **aksine biz, atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye uyarız! derler. Onlar,** (Allah hakkında) **hiçbir şey akıl etmeyen ve doğru yolu idrâk edemeyen atalarına mı uyuyorlar?"**[1]

Bu partizancılar, Allah Teâlâ'nın insanlığa lütfettiği İslâm nimetinin yerine bu partizanlıkları getirmek isterler.

[1] Bakara Sûresi: 170

Hayata maddî açıdan bakış ve bu maddî bakışın zararları:

Hayat için iki bakış açısı (teorisi) vardır:

Birincisi: Hayata maddî açıdan bakış

İkincisi: Hayata doğru açıdan bakış

Her iki bakış açısının sonuçları vardır.

1. Hayata maddî açıdan bakışın tanımı:

İnsanın,sadece zevk aldığı şeyleri hemen elde etmeye çalışma düşüncesi ve işinin de bu alanla sınırlı kalmasından ibâret olan bir bakış açısıdır. Buna göre insanın düşüncesi, bu hayatın sonunu düşünemez, bunun için çalışmaz, buna önem vermez ve Allah Teâlâ'nın bu dünya hayatını âhiret için tarla kıldığını, dünyayı amel, âhireti de amelin karşılığının alındığı bir mükâfat veya cezâ yurdu olduğunu bilemez. Bu sebeple kim, güzel amellerde bulunarak dünyasını değerlendirirse, hem dünya, hem de âhirette kazanmış olur. Kim de dünyasını kaybederse, âhiretini de kaybetmiş olur.

Nitekim Allah Teâlâ onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَعۡبُدُ ٱللَّهَ عَلَىٰ حَرۡفٖۖ فَإِنۡ أَصَابَهُۥ خَيۡرٌ ٱطۡمَأَنَّ بِهِۦۖ وَإِنۡ أَصَابَتۡهُ فِتۡنَةٌ ٱنقَلَبَ عَلَىٰ وَجۡهِهِۦ خَسِرَ ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةَۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلۡخُسۡرَانُ ٱلۡمُبِينُ ١١ ﴾

[سورة الحج الآية: ١١]

"İnsanlardan kimi Allah'a yalnız bir yönden ibâdet eder. Şöyle ki: Kendisine bir iyilik dokunursa, buna pek memnun olur, bir de musibete uğrarsa çehresi değişir (dinden yüz çevirir). O, hem dünyasını, hem de ahiretini kaybetmiştir. İşte bu, apaçık hüsrânın tâ kendisidir."[1]

---

[1] Hac Sûresi: 11

Allah Teâlâ bu dünyayı boşuna yaratmamış, aksine büyük bir hikmet için yaratmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلْمَوْتَ وَٱلْحَيَوٰةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۚ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْغَفُورُ ﴿٢﴾ ﴾

[سورة الملك الآية: ٢]

"(Ey insanlar!) **Hanginizin daha güzel** (ve daha ihlaslı) **davranışta bulunacağını imtihan etmek için ölümü ve hayatı yaratan O'dur. O, güçlüdür ve çok bağışlayandır.**"[1]

Başka bir âyette şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى ٱلْأَرْضِ زِينَةً لَّهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ﴿٧﴾ ﴾

[سورة الكهف الآية: ٧]

"Şüphesiz biz, insanların hangisinin daha güzel davranışta bulunacağını imtihan edelim diye yeryüzündeki her şeyi dünyaya bir ziynet (güzellik, dünya ehline de bir fayda) **kıldık."**[2]

Bu dünya hayatında geçici zevkleri, mal, evlât, makam, yetki ve Allah'tan başka hiç kimsenin bilemediği diğer zevkler gibi görünen ziynetleri yoktan var eden Allah Teâlâ'dır.

İnsanlardan kimisinin dünyaya olan bakış açısı -ki bu kesim çoğunluktadır-, onun sadece dış görünüşü ve aldatıcı güzellikleriyle sınırlıdır. Dünyada kendi arzusunu tatmin eder, dünyanın yaratılışındaki sırrı düşünemez. Bu sebeple o, dünya hayatından sonraki hayattan gâfil olarak dünya malını elde etmek, biriktirmek ve onunla arzusunu tatmin etmekle meşgul olur. Aksine bu dünya hayatından başka bir hayatın varlığını inkâr eder.

---

[1] Mülk Sûresi: 2
[2] Kehf Sûresi: 7

Nitekim Allah Teâlâ onların ifâdesiyle şöyle buyurmuştur:

﴿ وَقَالُوٓاْ إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ٢٩ ﴾[سورة الأنعام الآية: ٢٩]

"Onlar (ölümden sonraki dirilişi inkâr eden müşrikler): 'Hayat, şu yaşadığımız dünya hayatından başka bir şey değildir. Biz öldükten sonra diriltilecek de değiliz' dediler."[1]

Allah Teâlâ, hayata bu gözle bakanları tehdit ederek şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَآءَنَا وَرَضُواْ بِٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَٱطْمَأَنُّواْ بِهَا وَٱلَّذِينَ هُمْ عَنْ ءَايَٰتِنَا غَٰفِلُونَ ٧ أُوْلَٰٓئِكَ مَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ بِمَا كَانُواْ يَكْسِبُونَ ٨ ﴾

[سورة يونس الآيتان: ٧-٨]

"Şüphesiz bizimle karşılaşmayı ümit etmeyen, (âhiret hayatının yerine) dünya hayatına râzı olan, bununla tatmin olan, (kevnî ve şer'î) âyetlerimizden habersiz olanlar var ya işte onların, (dünyada) kazandıkları sebebiyle barınacakları yer, cehennemdir."[2]

Başka bir âyette şöyle buyurmuştur:

﴿ مَن كَانَ يُرِيدُ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَٰلَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ١٥ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي ٱلْأٓخِرَةِ إِلَّا ٱلنَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُواْ فِيهَا وَبَٰطِلٌ مَّا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ١٦ ﴾ [سورة هود الآيتان: ١٥- ١٦]

"Her kim, (ameliyle) dünya hayatını ve onun çekiciliğini isterse, onlara amellerinin karşılığını orada tam olarak öderiz ve onlar bunda hiçbir eksikliğe uğratılmazlar. İşte onlar için âhirette ateşten başka bir şey yoktur. Onların dünyada yaptıkları (amelleri) boşa gitmiştir. Yapmakta oldukları şeyler de zaten bâtıl idi."[3]

---

[1] En'âm Sûresi: 29
[2] Yunus Sûresi: 7-8
[3] Hûd Sûresi: 15-16

Bu tehdit, hayata bu gözle bakanları kapsar. Bunlar, ister âhiret ameli işleyerek dünya hayatını isteyen münâfıklar ve amelleriyle gösteriş yapan kimseler olsunlar,isterse ölümden sonraki diriliş ve hesaba inanmayan câhiliyet dönemi insanları ile kapitalizm, komünizm ve inkârcı lâiklik gibi yıkıcı ekollere mensup kâfirler olsunlar, bu tehdit herkesi kapsar.Onlar, hayatın kıymetini bilememişler ve hayata bakışları, hayvanların hayata bakışları kadar olamamıştır. Hatta onlar, yol bakımından daha sapıktırlar. Zirâ onlar akıllarını geçersiz kılmış, güçlerini, kendilerine kalmayacak ve kendileri de ona kalmayacakları şeylerin hizmetine sunmuş ve vakitlerini boşa kaybetmiş, onları bekleyen ve kaçınılmaz olan âkibetleri için çalışmamışlardır.

Hayvanları bekleyen bir âkibet yoktur. Onların aksine, hayvanların, düşünebilen akılları da yoktur. Bunun için Allah Teâlâ onlar (kâfirler) hakkında şöyle buyurmuştur:

﴿ أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ ۚ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ ۖ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾ ﴾ [سورة الفرقان الآية: ٤٤]

"(Ey Nebi!) **Yoksa sen, onların pek çoğunun** (Allah Teâlâ'nın âyetlerini düşünüp) **işittiklerini veya anladıklarını mı sanıyorsun? Onlar, işittiklerinden istifâde etmeme konusunda ancak hayvanlar gibidirler. Hatta onlar,** (izledikleri) **yol bakımından** (hayvanlardan) **daha sapıktırlar."**[1]

Allah Teâlâ, hayata böyle bakan kimseleri bilgisizlikle nitelendirerek şöyle buyurmuştur:

﴿ وَعْدَ اللَّهِ ۖ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾ يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ ﴿٧﴾ ﴾[سورة الروم الآيتان : ٦-٧]

[1] Furkân Sûresi: 44

"(Bu), **Allah'ın vaadidir. Allah asla vaadinden dönmez; fakat insanların çoğu** (Allah'ın vaadinin hak olduğunu) **bilmezler. Onlar, dünya hayatının görünen yüzünü** (ve süsünü) **bilirler.Onlar, âhiret** (ile ilgili kendilerine âhirette fayda verecek şeyler)**den tamamen habersizdirler** (âhireti düşünmezler)."[1]

Kâfirler, buluşlar ve teknoloji gibi alanlarda tecrübeli olsalar bile, onlar bilgisizlerdir ve bilimle nitelendirilmeyi hak etmezler. Çünkü onların işleri, dünya hayatının görünen yüzünü geçmez.Bu, noksan bilgidir.Bu noksan bilgiye sahip kimseler, bu şerefli vasfı ve kendilerine âlimler denilmesini hak etmezler. Bu şerefli vasıf, ancak Allah Teâlâ'yı bilen ve O'ndan gereği gibi korkan kimseler için kullanılır.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ ... إِنَّمَا يَخۡشَى ٱللَّهَ مِنۡ عِبَادِهِ ٱلۡعُلَمَٰٓؤُاْۗ ... ﴾ [سورة فاطر من الآية: ٢٨]

"**Kulları içerisinde ancak âlimler, Allah'tan** (gereği gibi) **korkarlar.**"[2]

Kârun'un kıssasında Allah Teâlâ'nın kendisine verdiği hazineler, dünya hayatına maddî açıdan bakışa başka bir örnektir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوۡمِهِۦ فِي زِينَتِهِۦۖ قَالَ ٱلَّذِينَ يُرِيدُونَ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا يَٰلَيۡتَ لَنَا مِثۡلَ مَآ أُوتِيَ قَٰرُونُ إِنَّهُۥ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٖ ٧٩ ﴾ [سورة القصص الآية: ٧٩]

"**Derken Kârun,** (büyüklüğünü ve malının çokluğunu göstermek için) **ihtişâm içinde kavminin karşısına çıktı. Dünya hayatını** (n süsünü) **arzulayanlar** (onu bu hal üzere görünce): **Keşke Kârun'a verilenin** (mal, ziynet ve makam gibi) **bir benzeri bizim de olsaydı. Doğrusu o,** (dünyada) **büyük nasip sahibidir, dediler.**"[3]

---

[1] Rûm Sûresi: 6-7
[2] Fâtır Sûresi: 28
[3] Kasar Sûresi: 79

Kârun'un kavmi, hayata maddî açıdan baktıkları için, Kârun'un sahip olduğu malın bir benzerini temenni edip ona imrendiler ve onu büyük nasip sahibi olmakla nitelendirdiler.

Nitekim günümüzdeki kâfir devletler ve onların sahip oldukları endüstriyel ve ekonomik ilerleme, işte bunun örneğidir. Bazı îmânı zayıf müslümanlar, üzerinde bulundukları küfrü ve onları âhirette bekleyen kötü âkibete bakmaksızın onları takdir etmekte ve onlara hayranlıkla bakarlar. Bu yanlış bakış açısı onları, kâfirleri yüceltmeye, gönüllerinde onlara saygı duymaya, ahlâk ve kötü âdetlerinde onlara benzemeye sevk etmektedir. Ne var ki müslümanlar, ciddî olmak, güç ve kuvvet hazırlamak, buluşlar ve teknoloji gibi alanlarda kâfirleri taklit etmemişlerdir.

2. Hayata doğru olan ikinci açıdan bakış:

Bu bakış açısına göre, insanın bu dünya hayatındaki mal, yetki ve maddî güç gibi şeylerin, âhiret amelini yerine getirmede kendisinden yararlanılan birer vesile olduğunu bilmesidir. Hakikatte dünyanın kendisi yerilmez. Övgü ve yerme, ancak bir kulun dünyada işlediği şeylerde olur. Dünya, âhiret için bir geçit ve geçiş yeridir. Yine, cennetin azığı dünyadır. Cennet halkının elde edeceği en iyi yaşam, ancak dünyada ektiklerinden elde edilir. Bu sebeple dünya; cihad, namaz, oruç, Allah yolunda harcama gibi ibâdetler ve hayırlı ameller için yarışılan bir meydandır.

Nitekim Allah Teâlâ cennet halkına hitâben şöyle buyurmuştur:

﴿ كُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ هَنِيٓـًٔۢا بِمَآ أَسْلَفْتُمْ فِى ٱلْأَيَّامِ ٱلْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾ ﴾ [سورة الحاقة الآية: ٢٤]

"(Cennet ehline denir ki: Dünyada) **geçen günlerde işlediklerinize karşılık,** (her türlü eziyetten uzak bir şekilde) **âfiyetle yiyin ve için.**"[1]

---

[1] Hâkkâ Sûresi: 24

Rukye[1] ve nazarlık:

1.Rukye: Ateşli hastalık (humma),sara ve buna benzer hastalıklara yakalanan kimsenin, hastalıktan kurtulmak için yaptığı ve muska diye adlandırılan hastalıktan korunma şeklidir ki, bu rukye iki çeşittir.

Birincisi: İçerisinde şirk olmayan rukye

Buna göre, hastanın üzerine Kur'an'dan bazı bölümlerin okunması ya da Allah'ın isim ve sıfatları ile hastanın korunmasıdır ki, bu mübahtır. Çünkü Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- rukye yapmış, yapmayı emretmiş ve yapılmasına da izin vermiştir.

Nitekim Avf b. Mâlik'ten -radıyallahu anh- rivâyet olunduğuna göre şöyle der:

((كُنَّا نَرْقِي فِي الْجَاهِلِيَّةِ، فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللهِ! كَيْفَ تَرَى فِي ذَلِكَ؟ فَقَالَ: اعْرِضُوا عَلَيَّ رُقَاكُمْ، لاَ بَأْسَ بِالرُّقَى مَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ شِرْكٌ.)) [رواه مسلم]

"Biz, câhiliyet döneminde rukye yapardık. Ey Allah'ın elçisi! Bu konuda ne dersiniz? diye sorduk.

Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

-Rukyenizi bana arz edin (ona bakayım).İçerisinde şirk olmadıkça rukye yapmakta bir sakınca yoktur."[2]

İmam Suyûtî -rahimehullah- bu konuda şöyle der:

"İslâm âlimleri, üç şart bulunduğu takdirde rukyenin câiz olduğunda oybirliğine varmışlardır. Bu üç şart şunlardır:

1. Rukyenin Allah Teâlâ'nın kelâmı (Kur'an-ı Kerîm) veya O'nun isim ve sıfatları ile olması.

---

[1] Kur'an-ı Kerîm âyetleri ve hadîs-i şerîflerde bildirilen duâları okumak sûretiyle yapılan tedâvidir. (Çeviren)

[2] Müslim

2. Rukyenin Arapça olması ve anlamı bilinen şeylerle yapılması.

3. Rukyenin bizzat kendisinin etkili olmadığına, aksine Allah Teâlâ'nın takdiri ile olduğuna inanması."[1]

Rukyenin Yapılışı:

Hastanın üstüne okuyup üflemek veya bir suya okuyup o suyu hastaya içirmekle olur.

Nitekim Sâbit b. Kays'tan -rahimehullah- rivâyet olunan hadiste şöyle der:

((... ثُمَّ أَخَذَ (النَّبِيُّ صَلَّىٱللَّهُعَلَيۡهِوَسَلَّمَ) تُرَابًا مِنْ بُطْحَانَ، فَجَعَلَهُ فِي قَدَحٍ، ثُمَّ نَفَثَ عَلَيْهِ بِمَاءٍ، وَصَبَّهُ عَلَيْهِ.)) [رواه أبو داود]

"Sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- **Buthân'dan[2] toprak alarak bir kadehe koydu, üzerine su döküp üfledi ve ardından** (suyla karışan toprağı hastanın) **üzerine döktü** (serpti)."[3]

İkincisi: İçerisinde şirk olan rukye

Bu rukye, Allah'tan başkasına yalvarmak, O'ndan başkasından yardım dilemek ve O'ndan başkasına sığınmak gibi, Allah Teâlâ'dan başkasından yardım istenen rukyedir.

Örneğin cinlerin, meleklerin, nebilerin ve sâlih kimselerin isimleriyle yapılan rukyeler, bu tür rukyelerdendir. Allah Teâlâ'dan başkasına yalvarmak olan bu davranış, büyük şirktir veya rukyenin Arapça olmaması ve anlamı bilinmeyen şeylerle yapılmasıdır. Böylelikle kişi küfür veya şirk rukyeye düşer de onun bundan habersiz olmasından korkulur. Dolayısıyla bu tür rukye dînen yasaktır.

---

[1] Fethu'l-Mecîd, sayfa: 135

[2] **Buthân**: Medine-i Münevvere'de bir vâdinin adıdır. (Çeviren)

[3] Ebû Dâvûd

Nazarlık: Göz değmesin diye çocukların boyunlarına asılan şeydir. Kadın olsun, erkek olsun, büyüklerin boyunlarına da asılan bu nazarlıklar iki çeşittir:

Birinci çeşit nazarlık: Kur'an-ı Kerîm'den bazı âyetleri veya Allah Teâlâ'nın bazı isim ve sıfatlarını yazıp ondan şifâ dilemek için boyunlara asılan nazarlıklardır ki, bunları asmanın hükmü konusunda âlimler iki görüştedirler:

Birinci görüş: Boyuna (bu tür) nazarlık asmak, câizdir.

Abdullah b. Amr b. Âs -radıyallahu anhuma- bu görüştedir. Âişe'den -radıyallahu anhâ- rivâyet edilen hadis bunu göstermektedir.

Ayrıca Ebû Câfer Bâkır ile -bir rivâyetinde de- İmam Ahmed b. Hanbel bu görüştedirler. Bu görüşteki âlimler, boyuna nazarlık asmanın yasak oluşu hakkında (Abdullah b. Mes'ud'dan) rivâyet edilen hadisi, şirk içeren nazarlıklar olarak yorumlamışlardır.

İkinci görüş: Boyunlara nazarlık asmak haramdır. Abdullah b. Mes'ud ve Abdullah b. Abbas bu görüştedir ki, Huzeyfe,Ukbe b.Âmir ve İbn-i Akîm'in -radıyallahu anhum- görüşleri bunu göstermektedir. İbn-i Mes'ud'un tâbiînden bazı öğrencileri de da bu görüştedirler. İmam Ahmed'in ashabının kendisinden rivayet ettiği başka bir görüşünde o da bunu yasak görmektedir. Daha sonraki âlimler de bu görüşü te'yid etmiş ve İbn-i Mes'ud'dan -radıyallahu anh- rivâyet edilen şu hadisi delil göstermişlerdir:

((إِنَّ الرُّقَى وَالتَّمَائِمَ وَالتِّوَلَةَ شِرْكٌ.)) [رواه أبو داود وابن ماجه وأحمد والحاكم]

"**Rukyeler** (tılsımlı sözler), **nazarlıklar**[1] **ve** (kadını kocasına sevdiren) **muhabbet muskaları şirktir** (bunların her biri, ya açıktan ya da gizli olarak şirke götürür)."[2]

---

[1] Câhiliyet devrinde kadınlar, göz değmesinden korumak için çocuklarının boyunlarına nazarlık asarlardı. İslâm gelince, müşriklerin bu bâtıl geleneğini ortadan kaldırmıştır. (Çeviren)

[2] Ebû Dâvûd, İbn-i Mâce, İmam Ahmed ve Hâkim rivâyet etmişlerdir.

Hadiste geçen "Tivele" lafzı; kadını kocasına, kocasını da kadınına sevdirmek için koydukları ve böyle olduğunu iddiâ ettikleri şeydir.

İkinci görüş, şu üç yönden doğrudur:

1. Bu konudaki yasaklama geneldir. Bu genellemeyi (belirli bir olayla) sınırlı kılan herhangi bir delil yoktur.

2. Harama götüren her yolun tıkanması gerekir. Çünkü bu olay, mübah olmayan şeylerin boyuna asılmasına sebep olur.

3. İçerisinde Kur'an âyetleri yazılı bir şeyi boynuna asan kimse, tuvâlet ihtiyacını gidermek veya buna benzer durumlarda, boynuna astığı o şeyi, küçük düşürmesi ve ona saygısızlık yapması kaçınılmazdır.

İkinci çeşit nazarlık:

Kimi insanların taktıkları, boncuk, kemik, midye kabuğu, iplik, ayakkabı, çivi, şeytan ve cinlerin isimleri ile tılsımlı sözler gibi, içerisinde Kur'an âyetleri olmayan nazarlıklar, kesin olarak haram ve şirktir. Bu hareket, Allah Teâlâ, O'nun güzel isimleri, yüce sıfatları ve O'nun âyetlerinden başka şeylere bel bağlanıp güvenmeyi ifade eder.

Nitekim bir hadiste Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((مَنْ تَعَلَّقَ شَيْئًا وُكِلَ إِلَيْهِ.)) [رواه أحمد والترمذي]

"Muska, nazarlık ve buna benzer şey takan kimseyi, Allah Teâlâ o taktığı şeyle baş başa bırakır."[1]

Allah Teâlâ'ya güvenen, O'na tevekkül eden, O'na sığınan ve işlerini O'na havâle edene Allah Teâla yeter.Allah Teâla,ona uzak olan her şeyi yakın kılar,zor olan her şeyi ona kolaylaştırır.Kim, yaratılanlarla,nazarlıklarla, ilaçlarla veya kabirlerde yatan ölülerle Allah Teâlâ'dan başkasına güvenip bağlanırsa,

[1] İmam Ahmed ve Tirmizî

Allah Teâlâ onu, kendisine hiçbir fayda vermeyen ve kendisinden bir zararı savuşturmaya veya kendisine bir fayda sağlamaya gücü yetmeyen o şeyle baş başa bırakır. İnancını kaybeden ve Rabbi ile ilişkisi kesilen kimseyi, Allah Teâlâ yüzüstü ve yardımsız bırakır.

Müslümanın, inancını bozan veya ona zarar veren şeylere karşı inancını koruması gerekir. Câiz olmayan ilaçları kullanmaması ve hastalıklardan tedâvi olmak için hurâfeci ve hokkabazların yanına gitmemesi gerekir. Çünkü onlar hastanın kalbini ve inancını hasta ederler. Allah Teâlâ'ya tevekkül eden kimseye, Allah Teâlâ yeter.

Kimi insan, kendisinde gözle görülen bir hastalığı olmadığı halde bu şeyleri asar. Oysa onun hastalığı, ancak vehmî (kuruntu) olan bir hastalıktır. Bu durum, onun nazar ve hasetten korkmasından ya da otomobiline, bineğine, evinin kapısına veya dükkanına bu şeyleri asması, onun inancından ve Allah Teâlâ'ya tevekkülünün zayıf oluşundan kaynaklanır. Tevhîdi ve doğru inancı öğrenmekle tedâvi edilmesi gereken gerçek hastalık, işte budur.

Allah Teâlâ'dan başkası adına yemîn etmenin, yaratılanla tevessülde bulunmanın ve ondan yardım dilemenin hükmü:

a) Allah Teâlâ'dan başkası adına yemîn etmek:

Yemîn: Azamet sahibini (Allah'ı) özel bir şekilde anarak bir hükmü pekiştirmek demektir.

Tâzim: Allah Teâlâ'nın hakkıdır. O'ndan başkası adına yemîn etmek, câiz değildir.Nitekim ilim ehli, yemînin ancak Allah Teâlâ, O'nun güzel isim ve yüce sıfatları ile olacağı, O'ndan başkası adına yemîn etmenin haram oluşunda görüş birliğine varmışlardır.[1]

Allah Teâlâ'dan başkası adına yemîn etmek, şirktir. Nitekim İbn-i Ömer'in -radıyallahu anhuma- rivâyet ettiği hadiste, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ.))

[رواه الترمذي وحسنه، وصححه الحاكم]

"Kim, Allah'tan başkası adına yemîn ederse, kâfir olur veya Allah'a şirk koşmuş olur."[2]

Allah Teâlâ'dan başkası adına yemîn etmek, küçük şirktir. Fakat adına yemîn edilen, yemîn eden tarafından yüceltilmiş ve kendisine ibâdet edilme noktasına ulaşmışsa, bu büyük şirktir.

Nitekim günümüzde kabirlerde yatanlara ibâdet edenlerin hâli buna örnektir.Zirâ kabirlerde yatan ölülere ibâdet eden bu insanlar, tâzim gösterdikleri bu ölülerden, Allah Teâlâ'dan daha çok korkmakta ve onlara, Allah Teâlâ'dan daha çok tâzim göstermektedirler. Öyle ki onların birisinden, kendisine tâzim gösterdiği velînin adına yemîn etmesi istendiğinde, velînin

---

[1] İbn-i Kasım'ın "Tevhîd Kitabı Hâşiyesi". Sayfa: 303

[2] Tirmizî rivâyet etmiş ve hadîs hasen'dir demiş, Hâkim ise hadîsin sahîh olduğunu belirtmiştir.

adına yalan yere yemîn etmez. Fakat Allah Teâlâ adına yemîn etmesi istendiğinde, yalan da olsa Allah Teâlâ adına yemîn eder.

Yemîn, adına yemîn edilene tâzim göstermektir ki, buna Allah Teâlâ'dan başka hiç kimse lâyık değildir. Bu sebeple yemîne saygı göstermek ve çok yemîn etmemek gerekir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَّهِينٍ ﴿١٠﴾ ﴾ [سورة القلم الآية :١٠]

"(Ey Nebi!) **Çokça yemîn eden, her** (yalancı) **aşağılık kimseye itaat etme.**"[1]

Başka bir âyette şöyle buyurmuştur:

﴿ ... وَٱحْفَظُوٓاْ أَيْمَٰنَكُمْ ... ﴾ [سورة المائدة من الآية: ٨٩]

"(Ey müslümanlar!) **Yemînlerinizi koruyun.**"[2]

Yani "ancak gerektiğinde, doğruluk ve iyilik hâlinde yemin edin" demektir. Çünkü çok yemîn etmek veya yalan yere yemîn etmek, Allah Teâlâ'yı hafife almak ve O'na tâzim göstermemektir. Bu ise, tevhîdin kemâline aykırıdır.

Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((ثَلاَثَةٌ لاَ يُكَلِّمُهُمُ اللهُ [يَوْمَ الْقِيَامَةِ]، وَلاَ يُزَكِّيهِمْ، وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: أُشَيْمِطٌ زَانٍ، وَعَائِلٌ مُسْتَكْبِرٌ، وَرَجُلٌ جَعَلَ اللهُ بِضَاعَتَهُ لاَ يَشْتَرِي إِلاَّ بِيَمِينِهِ وَلاَ يَبِيعُ إِلاَّ بِيَمِينِهِ.)) [رواه الطبراني بسند صحيح]

"**Üç sınıf insan vardır ki, Allah Teâlâ kıyâmet günü onlarla** (hoşlarına gidecek bir sözle) **konuşmayacak, onları** (günahlarından) **temizlemeyecek ve**

---

[1] Kalem Sûresi:
[2] Mâide Sûresi: 89

onlar için acıklı bir azap olacaktır. (Bunlar): **Saçı-başı ağarmış yaşlı zinâkâr erkek, kibirli fakir ve satın alırken malının üzerine yemîn ederek satın alan ve satarken de malının üzerine yemîn ederek satan kimsedir.**"[1]

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu hadiste, çok yemîn edeni tehdit etmesi, Allah Teâlâ'nın ismine saygı duyulması ve O'na tâzim gösterilmesi gerektiği için çok yemîn etmenin haram olduğuna delâlet eder.

Aynı şekilde, Allah Teâlâ'nın adına yalan yere yemîn etmek de haramdır ki, buna Yemîn-i Ğamûs[2] denir. Nitekim Allah Teâlâ münâfıkları, bilerek Allah Teâlâ'nın adına yalan yere yemîn etmekle nitelendirmiştir.

Bu konuyu şöyle özetlemek mümkündür:

1. Emânet veya Kâbe üzerine yemîn etmek veyahut da Nebi-sallallahu aleyhi ve sellem- adına yemîn etmek gibi, Allah Teâlâ'dan başkası adına yemîn etmek, haramdır. Bu yemîn, şirktir.

2. Allah Teâlâ adına bilerek ve kasten yalan yere yemîn etmek, haramdır. Bu yemîn, Yemîn-i Ğamûs'tur.

3. Gerek duyulmadığı takdirde -doğru olsa bile- Allah Teâlâ adına çok yemîn etmek, haramdır. Çünkü çok yemîn etmek, Allah Teâlâ'yı hafife almak demektir.

4. Doğru olduğu ve gerek duyulduğu takdirde Allah Teâlâ adına yemîn etmek, câizdir.

b) Yaratılanla Allah Teâlâ'ya tevessülde bulunmak:

Tevessül: Bir şeye yakınlaşmak, onu elde etmek ve ona ulaşmaktır. **Vesîle** ise yakınlık, yakın olma demektir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

---

[1] Taberânî sahih bir senedle rivâyet etmiştir.

[2] Bu yemîn, sahibini günaha, sonra da cehenneme daldıran yemîndir. Bu yemînin sahibi, geçmişte olan bir şey üzerine bildiği halde yalan söyleyerek yemîn etmiştir. (Çeviren)

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَٱبۡتَغُوٓاْ إِلَيۡهِ ٱلۡوَسِيلَةَ وَجَٰهِدُواْ فِي سَبِيلِهِۦ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ٣٥ ﴾ [سورة المائدة الآية: ٣٥]

"Ey îmân edenler! Allah'tan korkun ve (itaat etmek ve râzı olduğu şeylere uymak sûretiyle) O'na yakınlaşmaya yol arayın. O'nun yolunda cihad edin ki (cennetini kazanıp) kurtuluşa eresiniz."[1]

Tevessül iki kısımdır:

Birinci kısım: Meşrû (câiz olan) tevessül.

Bu tevessül, altı türlüdür.

Birincisi: İsim ve sıfatlarıyla Allah Teâlâ'ya tevessülde bulunmaktır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَلِلَّهِ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰ فَٱدۡعُوهُ بِهَاۖ وَذَرُواْ ٱلَّذِينَ يُلۡحِدُونَ فِيٓ أَسۡمَٰٓئِهِۦۚ سَيُجۡزَوۡنَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ١٨٠ ﴾ [سورة الأعراف الآية: ١٨٠]

"En güzel isimler, Allah'ındır. O halde o güzel isimlerle O'na duâ edin (O'ndan isteyin). O'nun isimleri hakkında eğri yola gidenleri bırakın. Onlar (dünyada iken) yapmakta olduklarının cezâsını (âhirette) göreceklerdir."[2]

İkincisi:Îmân ile tevessülde bulunan kimsenin yaptığı salih amellerle Allah Teâlâ'ya tevessülde bulunmaktır.

Allah Teâlâ îmân ehli hakkında şöyle buyurmuştur:

﴿ رَّبَّنَآ إِنَّنَا سَمِعۡنَا مُنَادِيٗا يُنَادِي لِلۡإِيمَٰنِ أَنۡ ءَامِنُواْ بِرَبِّكُمۡ فَـَٔامَنَّاۚ رَبَّنَا فَٱغۡفِرۡ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرۡ عَنَّا سَيِّـَٔاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ ٱلۡأَبۡرَارِ ١٩٣ ﴾ [سورة آل عمران الآية: ١٩٣]

---

[1] Mâide Sûresi: 35
[2] A'râf Sûresi: 180

"Ey Rabbimiz! Gerçek şu ki biz, (insanları) 'Rabbinize îmân edin, diye îmâna çağıran bir dâvetçiyi (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'i) işittik, hemen îmân ettik. Ey Rabbimiz! Artık günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi ört ve canımızı iyi kimselerle birlikte al."[1]

Yine, Buhârî ve Müslim'in sahihlerinde bulunan meşhur "Mağara Arkadaşları Kıssası" olarak bilinen kıssada, sağanak yağmurdan mağaraya sığınan üç arkadaş, dağdan yuvarlanan kayanın mağaranın ağzını kapatmasıyla dışarıya çıkamamışlardı. Bunun üzerine herkes sâlih ameliyle Allah Teâlâ'ya tevessülde bulunmuş, Allah Teâlâ da onları bu sıkıntıdan kurtararak kayayı mağaranın ağzından uzaklaştırmış ve dışarı çıkarak gitmelerini sağlamıştı.

Üçüncüsü: Allah Teâlâ'yı birlemekle O'na tevessülde bulunmaktır.

Yunus -aleyhisselâm-, Allah Teâlâ'ya bu şekilde tevessülde bulunmuştu.

Nitekim Allah Teâlâ, Yunus -aleyhisselâm-'ın şöyle tevessülde bulunduğunu haber vermektedir:

﴿ وَذَا ٱلنُّونِ إِذ ذَّهَبَ مُغَٰضِبًا فَظَنَّ أَن لَّن نَّقۡدِرَ عَلَيۡهِ فَنَادَىٰ فِي ٱلظُّلُمَٰتِ أَن لَّآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنتَ سُبۡحَٰنَكَ إِنِّي كُنتُ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ٨٧ ﴾ [سورة الأنبياء الآية: ٨٧]

"(Ey Nebi!) Zünnûn (Yunus'un) kıssasını da hatırla. (Kavmi kendisine îmân etmeyince onların arasından) öfkeli bir şekilde çekip gitmişti. Bizim kendisini asla sıkıştırmayacağımızı zannetmişti. (Denizde balık onu yutup) karanlıklar içinde kalınca, 'Senden başka hak ilah yoktur. Seni her türlü noksanlıklardan tenzih ederim. Gerçekten ben, zâlimlerden oldum' diye niyaz etti."[2]

---

[1] Âl-i İmrân Sûresi: 193
[2] Enbiyâ Sûresi: 87

Dördüncüsü: Âcizliğini, ihtiyacını ve affına muhtaç olduğunu göstermek sûretiyle Allah Teâlâ'ya tevessülde bulunmaktır.

Nitekim Allah Teâlâ, Eyyüb -aleyhisselâm-'ın şöyle tevessülde bulunduğunu haber vermektedir:

﴿ ۞وَأَيُّوبَ إِذۡ نَادَىٰ رَبَّهُۥٓ أَنِّي مَسَّنِيَ ٱلضُّرُّ وَأَنتَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ ٨٣ ﴾

[سورة الأنبياء الآية: ٨٣]

"(Ey Nebi! Kulumuz) Eyyub'u de hatırla. Hani o Rabbine: 'Başıma bu dert geldi. Sen, merhametlilerin en merhametlisisin (benden bu sıkıntıyı gider)' diye niyaz etmişti."[1]

Beşincisi: Hayatta olan sâlih kimselerin duâsı ile Allah Teâlâ'ya tevessülde bulunmaktır.

Sahâbe -radıyallahu anhum-, yağmur yağmayıp kuraklık olduğunda Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'den Allah Teâlâ'ya kendileri için duâ edip yağmur yağdırmasını isterlerdi. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- vefat edince, amcası Abbas'tan -radıyallahu anh- isterler, Abbas da onlar için duâ ederdi.[2]

Altıncısı: Günahları itiraf etmek sûretiyle Allah Teâlâ'ya tevessülde bulunmaktır:

﴿ قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمۡتُ نَفۡسِي فَٱغۡفِرۡ لِي فَغَفَرَ لَهُۥٓۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ١٦ ﴾

[سورة القصص الآية: ١٦]

"(Musa) Rabbim!Doğrusu ben, (öldürmemi emretmediğin cana kıyarak) kendime zulmettim. Beni bağışla, dedi. Allah da onu bağışladı. Çünkü Allah, (kullarının günahlarını) çok bağışlayıcıdır ve (onlara) merhametlidir."[3]

---

[1] Enbiyâ Sûresi: 83
[2] Buhârî
[3] Kasas Sûresi: 16

İkinci kısım: Meşrû (câiz) olmayan tevessül

Bu tevessül, ölülerden kendisi için duâ edip şefaat istemek veya Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yüce makamı ile veya yaratılanın zâtı ile veyahut da hakkı ile tevessülde bulunmaktır.

Bunun açıklaması şöyledir:

1. Ölülere yalvarıp yakarmak câiz değildir:

Çünkü hayatta iken gücü yettiği gibi, öldükten sonra ölünün duâ etmeye gücü yetmez. Ölülerden şefaat istemek de câiz değildir. Çünkü Ömer b. Hattâb, Muâviye b. Ebî Süfyan ve onlarla birlikte sahâbe -radıyallahu anhum- ve onlara en güzel bir şekilde uyan tâbiîn, yağmur yağmadığında Abbas ve Yezîd b. Esved -radıyallahu anhuma- gibi hayatta olanlardan, Allah Teâlâ'nın yağmur yağdırması için duâ etmesini isteyerek onunla tevessülde bulunmuş ve ondan şefaatçi olmasını istemişlerdir.

Onlar ne Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in, ne de başkasının kabrinin yanında tevessülde bulunmuşlar veya şefaatçi olmasını istemişler veyahut Allah Teâlâ'nın yağmur yağdırması için duâ etmesini istemişlerdir. Aksine onlar, Abbas ve Yezîd gibi hayatta olanlara yönelmişlerdir.

Nitekim Ömer -radıyallahu anh- şöyle demiştir:

"Allahım! Biz, (hayattayken yağmur yağdırman için) **senin nebinle sana tevessülde bulunur, sen de bize yağmur yağdırırdın. Artık nebimizin amcası Abbas ile sana** (yağmur yağdırman için) **tevessülde bulunuyoruz.Bize yağmur yağdır** (Allahım!)**."**

Sahâbe -radıyallahu anhum-, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- vefat ettikten sonra onunla meşrû tevessülde bulunma imkânı ortadan kalkınca, onun yerine hayatta olan salih kimselerle tevessülde bulunmaya başlamışlardır. Şayet vefâtından sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ile tevessülde bulunmak câiz olsaydı, sahâbe onun kabrine gelip onunla tevessülde

bulunabilirlerdi.[1] Onların bu yola başvurmamaları, ölülerle tevessülde bulunmanın câiz olmadığına delâlet eder. Sahâbe, vefatından sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'den kendileri için duâ etmesi veya şefaatçi olması için tevessülde bulunmamışlardır. Şayet hayatta iken olduğu gibi ölümünden sonra da Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'den duâ etmesini ve şefaatçi olmasını istemek câiz olsaydı, sahâbe ondan daha aşağı derecede olan başka birisinden değil de Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'den isterlerdi.

2. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in veya başka birisinin makamıyla tevessülde bulunmak, câiz değildir:

((إِذَا سَأَلْتُمُ اللهَ فَاسْأَلُوهُ بِجَاهِي، فَإِنَّ جَاهِي عِنْدَ اللهِ عَظِيمٌ.))

"Allah'tan bir şey istediğinizde, benim makamımla O'ndan isteyin.Çünkü Allah katındaki makamım büyüktür."[2]

Bu hadis, uydurmadır. Zirâ İslâm âlimlerinin kaleme aldıkları muteber kitapların hiçbirisinde bu hadisin aslı yoktur. İlim ehlinden hadis bilen hiç kimse de bu hadisi zikretmemiştir. Bir meselede delil sahih olmadığına göre, onunla amel etmek de câiz değildir. Çünkü ibâdetler, ancak sahih ve açık bir delille sâbit olur.

3. Yaratılanın zâtıyla tevessülde bulunmak câiz değildir:

Eğer Arapçadaki "Bâ" harfi, kasem (yemîn) için olursa, o takdirde Allah Teâlâ adına yemîn edilmiş olur. Yaratılanla yaratılanın üzerine yemîn etmek olursa, bu câiz değildir. Çünkü hadiste de belirtildiği gibi bu şirktir. O halde nasıl olur da yaratılanla Allah Teâlâ adına yemîn edilir.

---

[1] İbn-i Teymiyye, "Mecmû'ul-Fetâvâ", c: 1, s:318

[2] Bu hadisin başka bir rivâyeti vardır ki, o da şöyledir:

((تَوَسَّلُوا بِجَاهِي، فَإِنَّ جَاهِي عِنْدَ اللهِ عَظِيمٌ.))

"Benim makamımla tevessülde bulunun. Çünkü Allah katındaki makamım büyüktür." Bu hadis de uydurmadır. (Çeviren)

Yok eğer "Bâ" harfi, "sebebiye" için ise, Allah Teâlâ, yaratılana yalvarıp yakarmayı, duâya icâbet etmek için sebep kılmamış ve kullarına da bunu meşrû saymamıştır.

4. Yaratılanın hakkıyla tevessülde bulunmak, iki sebepten dolayı câiz değildir:

Birincisi: Hiç kimsenin, Allah Teâlâ'nın üzerinde hakkı yoktur. Aksine yaratılana lütuf ve ihsanda bulunan O'dur.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ ... وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ ﴾ [سورة الروم من الآية: ٤٧]

"Mü'minlere yardım etmek, (lütuf ve ihsan olmak üzere) üzerimize bir haktır.[1]"[2]

İtaat edenin mükâfatı hak etmesi, onun lütuf ve ikramı hak etmesidir. Yoksa onun bu mükâfatı hak etmesi, yaratılanın yaratılandan bir şey karşılığında almış olduğu hak gibi değildir.

İkincisi: Allah Teâlâ'nın lütuf ve ihsanda bulunarak kuluna verdiği bu hak, O'na has olan bir haktır ve buna hiç kimse karışamaz. Bir kimse Allah Teâlâ'ya hak etmediği bir şeyle tevessülde bulunduğunda, kendisiyle hiçbir alakası olmayan bir şeyle tevessülde bulunmuş olur ki bu, kendisine hiçbir fayda vermez.

---

[1] Bu hak, Allah Teâlâ'dan bir lütuf ve ihsan olmak üzere kulları için kendi üzerine farz kıldığı bir haktır. Nitekim buna benzer bir âyette Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Rabbiniz (kullarına bir lütuf ve ihsan olmak üzere) merhamet etmeyi kendine farz kıldı...." En'am Sûresi: 54 (Çeviren)

[2] Rûm Sûresi: 47

((مَنْ خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ إِلَى الصَّلَاةِ فَقَالَ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ السَّائِلِينَ عَلَيْكَ، وَأَسْأَلُكَ بِحَقِّ مَمْشَايَ هَذَا، فَإِنِّي لَمْ أَخْرُجْ أَشَرًا وَلاَ بَطَرًا وَلاَ رِيَاءً وَلاَ سُمْعَةً، وَخَرَجْتُ اتِّقَاءَ سَخَطِكَ وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِكَ، فَأَسْأَلُكَ أَنْ تُعِيذَنِي مِنَ النَّارِ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي إِنَّهُ لاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلاَّ أَنْتَ، أَقْبَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِوَجْهِهِ وَاسْتَغْفَرَ لَهُ سَبْعُونَ أَلْفِ مَلَكٍ.)) [رواه أحمد وابن خزيمة وابن ماجه وحسنه الحافظ عن أبي سعيد الخدري]

"Kim, namaza gitmek için evinden çıkarken: Allahım! Niyaz edenlerin senin üzerindeki hakkı ve bu (câmiye) gidişimin hakkı ile tevessülde bulunarak senden niyaz ediyorum. Zirâ ben, evimden iftihar etmek, kendimi beğenmek, gösteriş ve şöhret amacı ile çıkmadım. Gazabından sakınmak ve rızâna nâil olabilmek için (evimden) çıktım. Senden, beni cehennem azabından korumanı ve günahlarımı bağışlamanı diliyorum.Zirâ senden başka günahları bağışlayan yoktur' derse, Allah ona yüzünü çevirir ve yetmiş bin melek ona istiğfarda bulunur."[1]

Bu hadis, sâbit değildir. Zirâ hadisin isnadında Atıyye el-Avfî adında bir râvi vardır ki bu şahıs, bazı hadisçilerin de dediği gibi, zayıf olduğunda âlimler ittifak etmişlerdir.[2] Böyle olunca da akâidle ilgili konuda bu hadis delil olarak gösterilemez.

Sonra, yukarıdaki hadiste belirli bir şahsın hakkı ile Allah Teâlâ'ya tevessülde bulunma diye bir şey söz konusu değildir.Aksine genel olarak Allah Teâlâ'ya yalvarıp O'ndan isteyenlerin hakkı vardır. Allah Teâlâ'ya yalvarıp O'ndan isteyenlerin hakkı ise, Allah Teâlâ'nın onlara vadettiği gibi, duâlarına icâbet etmektir. Bu, hiç kimsenin Allah Teâlâ'ya farz kılmadığı, bizzat O'nun

---

[1] Ebû Saîd el-Hudrî'den Ahmed, İbn-i Huzeyme ve İbn-i Mâce rivâyet etmişler, Hâfız İbn-i Hacer ise hadisin hasen olduğunu söylemiş, ancak Elbânî 'hadisin senedi zayıftır', der.

[2] İbn-i Hacer'in Atıyye el-Avfî hakkında, "Sadûk, fakat çok hata eden, hadisleri tedlis eden ve şiî birisiydi" dedikten sonra Elbânî şöyle der: "Ben de derim ki: Atıyye el-Avfî, Ebû Saîd el-Hudrî'den bu hadisi an an (den...den) yaparak rivâyet etmiştir. Ebû Saîd el-Hudrî'den işittiğini açıkça beyan etmemiştir. Bu da hadisin zayıf olması için ikinci bir illettir ki bu şahsın hadisi nasıl hasen olabilir ki? (Çeviren)

onlar için kendine farz kıldığı bir haktır. Bu ise yaratılanın hakkı ile değil de Allah Teâlâ'nın doğru vaadi ile tevessülde bulunmaktır.

c)Yaratılandan yardım ve imdat dilemenin hükmü:

İstiâne kelimesi, bir işte yardım ve destek istemek demektir.

İstiğâse kelimesi ise, sıkıntıyı gidermesini istemek, imdat dilemek demektir.

Yaratılandan yardım ve imdat dilemek iki türlüdür:

Birincisi: Gücünün yettiği şeylerde yaratılandan yardım ve imdat dilemektir ki, bu câizdir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ ...وَتَعَاوَنُواْ عَلَى ٱلۡبِرِّ وَٱلتَّقۡوَىٰۖ وَلَا تَعَاوَنُواْ عَلَى ٱلۡإِثۡمِ وَٱلۡعُدۡوَٰنِۚ ... ﴾

[سورة المائدة من الآية: ٢]

"(Ey mü'minler! Kendi aranızda) iyilik ve takvâda birbirinizle yardımlaşın. (Allah'a isyan ve haddi aşmak gibi) günah ve düşmanlıkta birbirinizle yardımlaşmayın."[1]

Başka bir âyette şöyle buyurmuştur:

﴿ ... فَٱسۡتَغَٰثَهُ ٱلَّذِي مِن شِيعَتِهِۦ عَلَى ٱلَّذِي مِنۡ عَدُوِّهِۦ ... ﴾

[سورة القصص من الآية: ١٥]

"Kendi taraftarından (kavminden) olanı, düşmanına karşı ondan (Musa'dan) yardım etmesini istedi..."[2]

İkincisi: Allah Teâlâ'dan başkasının gücünün yetmediği şeylerde yaratılandan yardım ve imdat dilemektir.

---

[1] Mâide Sûresi: 2
[2] Kasas Sûresi: 15

Örneğin ölülerden yardım istemek, hastalara şifâ vermek, sıkıntıları gidermek ve başına gelen zararı savmak gibi, Allah Teâlâ'dan başka hiç kimsenin gücünün yetmediği bir konuda hayatta olan birisinden yardım istemektir. Yaratılandan yardım ve imdat dilemenin bu türü câiz değildir ve bu büyük şirktir.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- zamanında münâfıklardan birisi mü'minlere eziyet veriyordu.

((عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَٱللَّهُعَنْهُ قَالَ: قَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَٱللَّهُعَنْهُ: قُومُوا نَسْتَغِيثُ بِرَسُولِ اللهِ صَلَّىٱللَّهُعَلَيْهِوَسَلَّمَ مِنْ هَذَا الْمُنَافِقِ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّىٱللَّهُعَلَيْهِوَسَلَّمَ: إِنَّهُ لاَ يُسْتَغَاثُ بِي، إِنَّمَا يُسْتَغَاثُ بِاللهِ عَزَّ وَجَلَّ.)) [رواه الطبراني]

Ubâde b. Sâmit'ten -radıyallahu anh- rivâyet olunduğuna göre o der ki: Ebû Bekir -radıyallahu anh-:

"Haydi, bu münâfığa karşı Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-**'den yardım isteyelim"**, dedi.

Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

-Şüphesiz benden yardım istenmez, yardım ancak Allah -azze ve celle-**'den istenir."**[1]

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, hayatta iken gücünün yettiği şeylerden olmasına rağmen tevhîdi korumak, şirke götüren yolları tıkamak, Rabbine karşı edepli ve mütevâzi olmak, ümmetini şirke götüren söz ve fiillerden uyarmak adına kendisi hakkında bu sözün kullanılmasını çirkin görmüştür.

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- hayatta iken gücünün yettiği şeylerden olmasına rağmen ondan yardım istenmediğine göre, peki vefâtından sonra

[1] Taberânî rivâyet etmiştir.Hadisin râvileri, Buhârî ve Müslim'in râvileri gibi sahihtir.Ancak râvilerden birinin İbn-i Lehîa olması sebebiyle hadis zayıftır.Fakat İmam Ahmed bu hadisi başka bir lafızla rivâyet etmiştir.

Allah Teâlâ'dan başkasının gücünün yetmediği şeylerde, o kimseden nasıl yardım istenebilir?[1]

Bu davranış, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- hakkında câiz olmadığına göre, onun dışındakiler hakkında câiz olmaması daha evlâdır.

[1] "Fethul-Mecîd", sayfa: 196-197

3. BÖLÜM

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, O'nun âilesi ve ashâbı konusunda gerekenin açıklanması:

Bu bölüm şu fasıllardan meydana gelmektedir:

1. **Fasıl:** Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i sevmenin, O'na saygı göstermenin, O'nun hakkında aşırıya gitmekten ve O'nu aşırı şekilde övmekten yasaklamanın gerektiği ve O'nun Allah Teâlâ katındaki yüksek makamının açıklanması hakkındadır.

2. **Fasıl:** Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e itaat etmenin ve O'nu örnek almanın farz oluşu hakkındadır.

3. **Fasıl:** Rasûlullah-sallallahu aleyhi ve sellem-'e salât ve selâmda bulunmanın meşrûiyeti hakkındadır.

4. **Fasıl:** Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in âile halkının fazîleti,onlardan nefret etmeden ve aşırıya gitmeden onlar hakkında yapılması gereken şeyler hakkındadır.

5. **Fasıl:**Sahâbenin fazîleti ve onlar hakkında inanılması gereken şeyler, Ehl-i sünnet vel-cemaat müslümanlarının sahâbe arasında meydana gelen olaylar konusunda izledikleri yol hakkındadır.

6. **Fasıl:**Sahâbe ve hidâyet önderi imamlara sövmenin yasak oluşu hakkındadır.

1. FASIL

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i sevmenin, O'na saygı göstermenin, O'nun hakkında aşırıya gitmekten ve O'nu aşırı şekilde övmekten yasaklamanın gerektiği ve O'nun Allah Teâlâ katındaki yüksek makamının açıklanması:

1. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i sevmek ve O'na saygı göstermek farzdır:

Kulun, ilk önce Allah Teâlâ'yı sevmesi gerekir. Çünkü bu, ibâdetlerin en büyüklerindendir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ ٱللَّهِ ۖ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ ۗ وَلَوْ يَرَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟ إِذْ يَرَوْنَ ٱلْعَذَابَ أَنَّ ٱلْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾ ﴾ [سورة البقرة الآية: ١٦٥]

"**İnsanlardan bazıları Allah'ı bırakıp birtakım putları Allah'a denk tutar ve onları, Allah'ı sevdikleri gibi severler. Ama îmân edenlerin Allah sevgisi, daha kuvvetlidir.** (Allah'a ortak koşarak nefislerine) **zulmedenler,şayet** (âhirette) **azabı gördükleri zaman, güç ve kuvvetin hepsinin Allah'a âit olduğunu ve Allah'ın azabının çok çetin olduğunu önceden bilmiş olsalardı,** (Allah'ı bırakıp da putlara tapmazlardı.)"[1]

Çünkü kullarına, açık ve gizli her nimeti bol bol ihsan eden Rab yalnızca O'dur.O'nun sevgisinden sonra,elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sevgisi gelir.Zirâ Allah Teâlâ'nın dînine dâvet eden, onu haber veren, şeriatını tebliğ eden ve hükümlerini açıklayan,Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in kendisidir. Dünya ve âhirette mü'minler için iyilik olarak bir şey hâsıl olmuşsa,

---

[1] Bakara Sûresi: 165

bu elçinin eliyle olmuştur. Hiç kimse O'na itaat etmeden ve O'na tâbi olmadan cennete giremez.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((ثَلاَثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ بِهِنَّ حَلاَوَةَ الإِيمَانِ: أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا، وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لاَ يُحِبُّهُ إِلاَّ لِلَّهِ، وَأَنْ يَكْرَهَ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ بَعْدَ أَنْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقْذَفَ فِي النَّارِ.)) [متفق عليه]

"**Şu üç haslet kimde bulunursa, o kimse îmânın tadına varmıştır.** (Bu üç haslet): **Allah ve elçisini her şeyden daha çok sevmek, bir kimseyi ancak Allah için sevmek ve Allah'ın kendisini küfürden kurtardıktan sonra küfre dönmeyi, ateşe atılmayı çirkin gördüğü gibi çirkin görmektir.**"[1]

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sevgisi, Allah Teâlâ'nın sevgisine bağlıdır ve O'nun sevgisinden ayrılamaz.Allah Teâlâ'nın sevgisinden sonra ikinci derecede Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sevgisi gelir.

Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sevgisi ve onun sevgisinin -Allah Teâlâ'nın sevgisi hariç- herkesin sevgisinden daha önce gelmesi gerektiği konusunda Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَلَدِهِ وَوَالِدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ.))

[متفق عليه]

"**Ben sizden birinize çocuğundan, babasından ve bütün insanlardan daha sevimli gelmedikçe,** (tam anlamıyla) **îmân etmiş sayılmaz.**"[2]

Hatta bir mü'minin, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i kendi nefsinden daha çok sevmesi gerekir.

---

[1] Buhârî ve Müslim
[2] Buhârî ve Müslim

Nitekim Ömer -radıyallahu anh-, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e:

"Ey Allah'ın elçisi! Andolsun ki sen, bana -nefsimden başka-, **her şeyden daha sevimlisin"** deyince, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

-Nefsim elinde olan Allah'a yemîn olsun ki, ben sana nefsinden daha sevimli olmadıkça, bana tam îmân etmiş olmazsın" buyurdu.

Bunun üzerine Ömer -radıyallahu anh-:

-Şüphesiz sen, bana nefsimden de sevimlisin (ey Allah'ın elçisi!)**"** deyince, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

-İşte şimdi oldu ey Ömer!"[1]

Bu hadis, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i sevmenin farz olduğuna ve onun sevgisinin, -Allah Teâlâ'nın sevgisi hariç- her şeyin sevgisinden önce geldiğine delâlet etmektedir.Çünkü Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sevgisi, Allah'ın sevgisine bağlı olup O'nun sevgisinden ayrı tutulamaz. Zirâ onun sevgisi, Allah Teâlâ içindir.

Mü'minin kalbinde, Allah Teâlâ sevgisi arttıkça, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sevgisi de artar, Allah Teâlâ sevgisi azaldıkça, onun sevgisi de azalır. Allah Teâlâ'yı seven herkes, O'nu, ancak Allah Teâlâ ve O'nun rızâsı için sever.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i sevmek, O'nu yüceltmeyi, O'na saygı göstermeyi, O'na uymayı, O'nun sözünü herkesin sözünün üstünde tutmayı ve onun sünnetini yüceltmeyi gerektirir.

Büyük âlim İbn-i Kayyim -rahimehullah- bu konuda şöyle der:

"Beşere duyulan her sevgi ve tâzim, Allah Teâlâ'ya duyulan sevgi ve tâzime bağlı olarak ancak câiz olur. Örneğin Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i sevmek ve O'na saygı göstermek, O'nu gönderen Allah Teâlâ'ya

---

[1] Buhârî

gösterilen tâzimin tamamındandır. Çünkü Allah Teâlâ Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'i sevdiği için ümmeti de O'nu sevmekte, Allah Teâlâ O'nu yüceltti̇ği için ümmeti de O'nu yüceltmektedir. O'nu sevmek, Allah Teâlâ'yı sevmenin gereklerindendir. Bundan kasıt; Allah Teâlâ, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e bir heybet ve sevgi vermiştir. Bu sebeple sahâbenin -radıyallahu anhum- gönüllerinde Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'den daha sevimli, daha heybetli ve yüce hiç kimse olmamıştır."

Nitekim Amr b. el-Âs -radıyallahu anh- müslüman olduktan sonra şöyle demiştir:

"Şüphesiz bana, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'den daha sevimsiz hiç kimse yoktu. Ben müslüman olduktan sonra hiç kimse bana ondan daha sevimli gelmedi. Hiç kimse, gözümde ondan daha kıymetli olmadı. O'nu size vasfetmem istenseydi, buna güç yetiremezdim. Çünkü ben, O'na olan saygımdan dolayı O'na doyasıya bakamazdım."[1]

Urve b. Mes'ud,Kureyşin ileri gelenlerine şöyle dedi:

"Ey kavmim! Allah'a yemîn olsun ki ben, İran hükümdârı Kisrâ'nın, Bizans imparatorunun ve daha nice kralların huzuruna çıktım. Ancak Muhammed'in ashâbının, kendisine saygı gösterdikleri kadar hiçbir kralın ashâbının, kralına saygı gösterdiklerini görmedim. Allah'a yemîn olsun ki ashâbı, saygılarından dolayı Muhammed'e gözlerini dikip bakmıyorlardı. Tükürdüğünde daha henüz tükürüğü yere düşmeden ashâbından birisi avucunu açar ve onu yüzüne ve göğsüne sürerdi. Abdest aldığında abdest suyu üzerinde (onu alabilmek için) neredeyse birbirleriyle kavga ediyorlardı."[2]

---

[1] Buhârî ve Müslim
[2] Buhârî ve Müslim

2. Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'i övgüde aşırıya gitmek ve haddi aşmak haramdır:

"Ğuluv" kelimesi, haddi aşmak demektir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ يَـٰٓأَهۡلَ ٱلۡكِتَـٰبِ لَا تَغۡلُواْ فِي دِينِكُمۡ ... ﴾ [سورة النساء من الآية: ١٧١]

"Ey kitap ehli! Dîniniz konusunda (aşırıya giderek) haddi aşmayın."[1]

"İtrâ" kelimesi ise, övgüde haddi aşmak ve övgüde yalan söylemek demektir.

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- hakkında aşırıya gitmekten kasıt; O'nu kulluk ve elçilik mertebesinin üzerine çıkarmak ve O'na ulûhiyet özelliklerinden bir şeyler vererek Allah Teâlâ tarafından O'nun için takdir olunan sınırı aşmak demektir.

Örneğin Allah Teâlâ'ya değil de, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e yalvarıp yakarmak, ondan imdat ve yardım dilemek ve O'nun adına yemîn etmek gibi...

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- hakkında övgüde haddi aşmaktan kasıt; O'nu olduğundan fazla övmektir.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kendisini aşırı bir şekilde övmekten yasaklayarak şöyle buyurmuştur:

((لاَ تُطْرُونِي كَمَا أَطْرَتِ النَّصَارَى ابْنَ مَرْيَمَ، فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدٌ، فَقُولُوا: عَبْدُ اللهِ وَرَسُولُهُ.)) [متفق عليه]

"Beni, Hıristiyanların Meryem oğlu İsa'yı aşırı bir şekilde övdükleri gibi övmeyin. Ben ancak bir kulum. O halde benim için 'Allah'ın kulu ve elçisidir' deyin."[2]

---

[1] Nisâ Sûresi: 171
[2] Buhârî ve Müslim

Bunun anlamı; "Hıristiyanların Meryem oğlu İsa -aleyhisselâm- hakkında aşırıya giderek onun ilah olduğunu iddiâ ettikleri gibi, beni bâtıl bir şekilde övmeyin ve beni överken de haddi aşmayın. Beni, Rabbimin vasfettiği şekilde vasfedin. Benim için Allah'ın kulu ve elçisidir, deyin" demektir.

((عَنْ مُطَرِّفٍ قَالَ، قَالَ أَبِي: اِنْطَلَقْتُ فِي وَفْدِ بَنِي عَامِرٍ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا: أَنْتَ سَيِّدُنَا، فَقَالَ: السَّيِّدُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى، قُلْنَا: وَأَفْضَلُنَا فَضْلاً وَأَعْظَمُنَا طَوْلاً، فَقَالَ: قُولُوا بِقَوْلِكُمْ أَوْ بَعْضِ قَوْلِكُمْ وَلاَ يَسْتَجْرِيَنَّكُمْ الشَّيْطَانُ.)) [رواه أبو داود بسند صحيح]

Mutarrif'ten rivâyet olunduğuna göre der ki:

Babam[1] dedi ki:

"Âmir oğulları heyetiyle beraber Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- **'e gitmek üzere yola çıktım.** (Yanına vardığımızda ona):

-Sen bizim seyyidimizsin (efendimizsin)**, dedik. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-:**

-Seyyid, Allah Tebâreke ve Teâlâ'dır, buyurdu.

Biz:

-Sen, derece ve makam bakımından bizim en fazîletlimiz, güç ve kudret bakımından da en büyüğümüzsün, dedik.

Bunun üzerine o şöyle buyurdu:

-Bu sözünüzle veya bu iki sözden birisi ile yetinerek konuşun ve mübalağa etmeyin. Şeytan sizi câiz olmayan şeyi konuşmaya cesâret ettirmesin (veya şeytan sizi kendisine vekil kılıp kendi lisanı ile konuşturmasın).**"**[2]

---

[1] Mutarrif'in babasının adı, Abdullah b. Şihhîr'dir. (Çeviren)
[2] Ebû Dâvûd sahih bir senedle rivâyet etmiştir.

((يَا سَيِّدَنَا وَابْنَ سَيِّدِنَا وَيَا خَيْرَنَا وَابْنَ خَيْرِنَـا. فَقَـالَ النَّـبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَـا أَيُّهَا النَّاسُ! قُولُوا بِقَوْلِكُمْ وَلاَ يَسْتَهْوِيَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ. أَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ وَرَسُـولُ اللهِ. وَاللهِ مَا أُحِبُّ أَنْ تَرْفَعُونِي فَوْقَ مَا رَفَعَنِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ.)) [رواه الإمام أحمد]

Enes b.Mâlik'ten -radıyallahu anh- rivâyet olunduğuna göre, bir adam Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e:

"Ey bizim efendimiz, bizim efendimizin oğlu, bizim en hayırlımız, bizim en hayırlımızın oğlu!" dedi.

Bunun üzerine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

-Ey insanlar! Kendi sözünüzle söyleyin. Şeytan sizi câiz olmayan şeyi söylemeye cesâret ettirmesin (veya şeytan, sizi kendisine vekil kılıp kendi diliyle konuşturmasın)**. Ben, Abdullah oğlu Muhammed'im ve Allah'ın elçisiyim. Allah'a yemîn olsun ki ben, Allah** -azze ve celle-**'nin beni yücelttiği makamdan fazla yüceltmenizden hoşlanmıyorum."**[1]

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- tartışmasız yaratılmışların en fazîletlisi ve en şereflisi olduğu halde: "Sen, bizim efendimizsin" "Sen, bizim en hayırlımızsın", "Sen,bizim en fazîletlimizsin","Sen,bizim en büyüğümüzsün" gibi sözlerle, kendisini övmeyi ashâbına yasaklamıştır.Fakat Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ashâbını aşırıya gitmekten ve kendisi hakkında haddi aşmaktan uzak tutmak ve tevhîdi korumak adına bunu yasaklamıştır.Onları kulluk mertebelerinin en yüce makamı olan,içerisinde aşırıya gitme olmayan ve akîdeye zarar vermeyen "Allah'ın kulu" ve "Allah'ın elçisi" diye iki vasıfla vasıflandırmaya yönlendirmiştir.

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, Allah Teâlâ'nın kendisini yücelterek uygun gördüğü makamdan daha yüksek makama yüceltilmekten de hoşlanmamıştır.

---

[1] İmam Ahmed ve Nesâî

Birçok insan, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in bu yasağına aykırı davranarak O'na yalvarıp yakarır, O'ndan imdat ve yardım diler, O'nun adına yemîn eder ve Allah Teâlâ'dan başka hiç kimseden istenmeyen şeyleri O'ndan ister hale gelmiştir. Nitekim mevlid, kaside ve ilahîlerde bu şeyler yapılmış ve Allah Teâlâ ile elçisi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hakları birbirinden ayırt edilemez hale gelmiştir.

Büyük âlim İbn-i Kayyim -rahimehullah- "Nûniyye"sinde şöyle der:

"Hak, Allah'ındır, O'ndan başkasının olamaz,

Kulunun da hakkı vardır, bu ikisi iki haktır.

Siz, bu iki hakkı bir hak haline getirmeyin,

Birbirinden ayırt etmeden ve yaklaştırmadan."

3. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Allah Teâlâ katındaki yüksek makamının açıklanması:

Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'i Allah Teâlâ'nın övdüğü gibi övüp O'nun yüksek makamını açıklamak, Allah Teâlâ'nın üstün kıldığı makamını zikretmek ve buna inanmakta bir sakınca yoktur. Zirâ Allah Teâlâ'nın, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e verdiği bir yüksek makamı vardır.

Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-, Allah'ın kulu ve elçisi, tartışmasız yaratılmışların en hayırlısı ve fazîletlisidir. Cinler ve insanların hepsine birden gönderilen Allah Teâlâ'nın elçisidir.O, elçilerin en fazîletlisi ve nebilerin sonuncusudur.Ondan sonra (kıyâmete kadar) başka bir nebi ve elçi gelmeyecektir.

Allah Teâlâ, elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in gönlünü açmış, adını yüceltmiş ve O'na aykırı davrananları zelîl kılıp alçaltmıştır.

Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- (kıyâmet günü Allah Teâlâ'nın huzurunda şefaat edeceği) Makam-ı Mahmûd'un sahibidir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ ... عَسَىٰٓ أَن يَبۡعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامٗا مَّحۡمُودٗا ٧٩ ﴾[سورة الإسراء الآية: ٧٩]

"(Ey Nebi! Kıyâmet günü insanlara şefaat etmen için) **Rabbinin seni övülen makama göndereceğini umabilirsin."**[1]

Yani Allah Teâlâ, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e kıyâmet gününün o dehşetli sahnesinden rahata kavuşturması için insanlara şefaat etme iznini vereceği makam, Makam-ı Mahmûd'dur.

Bu makam, Muhammed-sallallahu aleyhi ve sellem-'e has olan ve O'ndan başka hiçbir nebi ve elçiye verilmeyen makamdır. Çünkü O, yaratılmışların Allah Teâlâ'dan en çok korkanıdır.

Nitekim Allah Teâlâ, O'nun yanında seslerini yükseltmeyi mü'minlere yasaklamış ve seslerini kısanları överek şöyle buyurmuştur:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَرۡفَعُوٓاْ أَصۡوَٰتَكُمۡ فَوۡقَ صَوۡتِ ٱلنَّبِيِّ وَلَا تَجۡهَرُواْ لَهُۥ
بِٱلۡقَوۡلِ كَجَهۡرِ بَعۡضِكُمۡ لِبَعۡضٍ أَن تَحۡبَطَ أَعۡمَٰلُكُمۡ وَأَنتُمۡ لَا تَشۡعُرُونَ ٢ إِنَّ ٱلَّذِينَ
يَغُضُّونَ أَصۡوَٰتَهُمۡ عِندَ رَسُولِ ٱللَّهِ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱمۡتَحَنَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُمۡ لِلتَّقۡوَىٰۚ لَهُم
مَّغۡفِرَةٞ وَأَجۡرٌ عَظِيمٌ ٣ إِنَّ ٱلَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِن وَرَآءِ ٱلۡحُجُرَٰتِ أَكۡثَرُهُمۡ لَا يَعۡقِلُونَ ٤
وَلَوۡ أَنَّهُمۡ صَبَرُواْ حَتَّىٰ تَخۡرُجَ إِلَيۡهِمۡ لَكَانَ خَيۡرٗا لَّهُمۡۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ٥ ﴾

[سورة الحجرات الآيات:٢- ٥]

"Ey îmân edenler! (Ona hitap ederken) **seslerinizi nebinin sesinin üzerine yükseltmeyin ve birbirinize bağırdığınız gibi, ona yüksek sesle bağırmayın. Yoksa siz farkında olmadan amelleriniz boşa gidiverir. Rasûlullah'ın huzurunda seslerini kısanlar var ya, işte onlar, Allah'ın kalplerini takvâ ile imtihan ettiği kimselerdir. Onlar için bağışlanması ve büyük bir mükâfat** (cennet) **vardır.** (Ey Nebi!) **Seni odaların arkasından** (yüksek sesle) **çağıranların çoğu,** (sana nasıl

[1] İsrâ Sûresi: 79

davranacaklarını) **akıl etmeyen kimselerdir. Şayet onlar, sen yanlarına çıkıncaya kadar sabretselerdi, elbette bu onlar için** (Allah katında) **daha hayırlı olurdu.Allah** (bilmedikleri için işledikleri günahları ve elçisine saygısız davranmalarını) **çok bağışlayıcı ve** (onları hemen cezalandırmayarak onlara) **çok merhametlidir."**[1]

İmam İbn-i Kesîr -rahimehullah- de bu konuda şöyle demiştir:

"Allah Teâlâ, bu âyetlerde Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e saygı göstermek, O'na ihtiram duymak, hürmet etmek, O'nu yüceltmek ve O'nun huzurunda seslerini onun sesinin üzerine yükseltmemek gibi konularda mü'min kullarını eğitmiştir. Yine, Allah Teâlâ insanların birbirlerini çağırdıkları gibi, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i 'Ey Muhammed!' diye çağırmayı, mü'min kullarına yasaklamıştır. Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- ancak risâlet ve nübüvvet sıfatıyla çağırılır ve ona: 'Ey Allah'ın elçisi! Ey Allah'ın nebisi!' diye seslenilir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ لَّا تَجۡعَلُواْ دُعَآءَ ٱلرَّسُولِ بَيۡنَكُمۡ كَدُعَآءِ بَعۡضِكُم بَعۡضٗاۚ ... ﴾

[سورة النور من الآية: ٦٣]

"(Ey mü'minler!) **Rasûlullah'ı, kendi aranızda çağırır gibi,** (ey Muhammed! diye) **çağırmayın.** (Fakat O'nu ey Allah'ın nebisi! Ey Allah'ın elçisi! diyerek şereflendirin)."[2]

Yine Allah Teâlâ, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e **"Ey Nebi", "Ey Rasûl"** diye seslenmiştir.

---

[1] Hucurât Sûresi: 2-5
[2] Nûr Sûresi: 63

Allah Teâlâ ve melekleri, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e salât[1] ve selâmda bulunmuş, kullarına da kendisine salât ve selâmda bulunmalarını emretmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [سورة الأحزاب الآية: ٥٦]

"Şüphesiz Allah ve O'nun melekleri, Nebi'ye salât getirirler. Ey îmân edenler! Siz de ona salât getirin ve ona (İslâm'ın selâmı ile) **selâm verin."**[2]

Fakat Kur'an ve sünnetten sahih bir delil getirmeden Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'i övmek için, belirli bir vakit veya belirli bir şekil tahsis edilemez. Doğum günü olduğunu iddiâ ederek o günü O'na övgüye has kılıp Mevlid kandilini kutlayanların yaptıkları şey, çirkin bid'attır.

Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetini yüceltmenin, O'nun sünnetine göre hareket etmenin, ona göre hareket etmenin gerektiğine ve sünnetin, Kur'an-ı Kerîm'den sonra ikinci derecede geldiğine inanmak da, O'na olan saygıdandır.Çünkü Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti, Allah Teâlâ'dan gelen bir vahiydir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَمَا يَنطِقُ عَنِ ٱلۡهَوَىٰٓ ٣ إِنۡ هُوَ إِلَّا وَحۡيٞ يُوحَىٰ ٤ ﴾ [سورة النجم الآيتان: ٣-٤]

"O (Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-) **hevâsına göre konuşmaz. O** (Kur'an ve sünnet)**, vahyedilen vahiyden başka bir şey değildir."**[3]

---

[1] Şüphesiz Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e salât ve selâm getirmek, en fazîletli ve mü'mini Allah'a yaklaştıran en büyük amellerden birisidir.Bir müslüman, O'na salât ve selâm getirmekle, Rabbinden de salât ve selâma, cennette derecesinin yükselmesine, sevaplarının artmasına, günahlarının bağışlanmasına, dünya ve âhirette mutluluğa nâil olur. (Çeviren)

[2] Ahzâb Sûresi: 56

[3] Necm Sûresi: 3-4

Sünnetten şüphe duymak,onu küçümseyip hafife almak veya sünnetin rivâyet edilen yolları, senedleri veya anlamlarının açıklanması hakkında bilgisizce ve ihtiyatsız konuşmak, câiz değildir.

Nitekim günümüzde câhiller, özellikle de eğitimin ilk merhalesindeki gençler, birkaç kitap okumalarının dışında ve bilgisizce, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetine karşı pervasızca ve cüretkâr konuşmaya yeltenip hadisleri zayıf ve sahih, râvilerinin de doğruluğu hakkında tartışmaya başlamışlardır. Bu davranış, hem kendileri, hem de İslâm ümmeti için büyük bir tehlikedir. Bu kimselerin Allah Teâlâ'dan korkmaları ve haddi aşmamaları gerekir.

2. FASIL

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e itaat etmenin ve O'nu örnek almanın farz oluşu:

Emirlerini yerine getirip yasaklarını da terk etmek sûretiyle Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e itaat etmek, farzdır. Allah Teâlâ birçok âyette O'na itaat etmeyi emretmiş ve bazen O'na itaat etmeyi, kendisine itaat etmekle birlikte zikretmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ ... ﴾[سورة النساء من الآية: ٥٩]

"Ey îmân edenler! Allah'a itaat edin. Nebi'ye de itaat edin..."[1]

Bu âyet gibi, daha birçok âyet vardır.

Allah Teâlâ, bazen Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e itaati tek başına zikretmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ مَّن يُطِعِ ٱلرَّسُولَ فَقَدۡ أَطَاعَ ٱللَّهَۖ وَمَن تَوَلَّىٰ فَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ عَلَيۡهِمۡ حَفِيظٗا ٨٠ ﴾

[سورة النساء الآية :٨٠]

"Kim, elçiye itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur. Kim de (Allah'a ve elçisine itaat etmekten) **yüz çevirirse,** (bil ki ey elçi!) **Biz seni onların üzerine bir gözetleyici olarak göndermedik."**[2]

Başka bir âyette şöyle buyurmuştur:

﴿ وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ ٥٦ ﴾

[سورة النور الآية: ٥٦]

---

[1] Nisâ Sûresi: 59
[2] Nisâ Sûresi: 80

"**Namazı dosdoğru kılın, zekâtı** (hak edene) **verin ve elçiye itaat edin. Umulur ki merhamet olunursunuz.**"[1]

Allah Teâlâ, elçisine karşı gelenleri bazen (cehennem azabıyla) tehdit etmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ ... فَلۡيَحۡذَرِ ٱلَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنۡ أَمۡرِهِۦٓ أَن تُصِيبَهُمۡ فِتۡنَةٌ أَوۡ يُصِيبَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٦٣ ﴾ [سورة النور من الآية: ٦٣]

"**O'nun** (Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in) **emrine aykırı hareket edenler, başlarına bir belânın gelmesinden veya kendilerine acıklı bir azabın isabet etmesinden sakınsınlar.**"[2]

Allah Teâlâ, elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e itaat ederek ona uymayı; kulunu sevmesi ve onun günahlarını bağışlaması için bir vesile kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ قُلۡ إِن كُنتُمۡ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِي يُحۡبِبۡكُمُ ٱللَّهُ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ٣١ ﴾ [سورة آل عمران الآية: ٣١]

"(Ey Nebi!) **De ki: Allah'ı gerçekten seviyorsanız, bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah, çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.**"[3]

Allah Teâlâ, elçisi Muhammed-sallallahu aleyhi ve sellem-'e itaat etmeyi; hidâyet, O'na karşı gelmeyi ise, dalâlet saymıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

---

[1] Nûr Sûresi: 56
[2] Nûr Sûresi: 63
[3] Âl-i İmrân Sûresi: 31

﴿ قُلۡ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَۖ فَإِن تَوَلَّوۡاْ فَإِنَّمَا عَلَيۡهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيۡكُم مَّا حُمِّلۡتُمۡۖ وَإِن تُطِيعُوهُ تَهۡتَدُواْۚ وَمَا عَلَى ٱلرَّسُولِ إِلَّا ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ ٥٤ ﴾ [سورة النور الآية: ٥٤]

"(Ey Nebi!) De ki: Allah'a itaat edin. Elçiye de itaat edin. Eğer yüz çevirirlerse, elçinin sorumluluğu kendisine yüklenen risâleti tebliğ etmek, sizin sorumluluğunuz ise, size yüklenen (emrolunduğunuz görev)leri yerine getirmenizdir.Eğer ona itaat ederseniz, doğru yolu bulursunuz. Elçiye düşen (görev), ancak (Rabbinden gelen risâleti) açık-seçik duyurmaktır."[1]

Başka bir âyette şöyle buyurmuştur:

﴿ فَإِن لَّمۡ يَسۡتَجِيبُواْ لَكَ فَٱعۡلَمۡ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهۡوَآءَهُمۡۚ وَمَنۡ أَضَلُّ مِمَّنِ ٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ بِغَيۡرِ هُدٗى مِّنَ ٱللَّهِۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ٥٠ ﴾ [سورة القصص الآية: ٥٠]

"(Ey Nebi!)Eğer sana (kitap getirmek sûretiyle) cevap vermezlerse, bil ki onlar, hevâlarına uymaktadırlar. Allah'tan bir doğru yolu gösterici olmaksızın kendi hevâsına uyan kimseden daha sapık kim olabilir? Şüphesiz Allah, (emrine aykırı hareket ederek haddi aşan) zâlimler topluluğunu asla doğru yola iletmez."[2]

Allah Teâlâ, ümmeti için O'nda alınması gereken güzel örnekler olduğunu haber vermiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ لَّقَدۡ كَانَ لَكُمۡ فِي رَسُولِ ٱللَّهِ أُسۡوَةٌ حَسَنَةٞ لِّمَن كَانَ يَرۡجُواْ ٱللَّهَ وَٱلۡيَوۡمَ ٱلۡأٓخِرَ وَذَكَرَ ٱللَّهَ كَثِيرٗا ٢١ ﴾ [سورة الأحزاب الآية: ٢١]

---

[1] Nûr Sûresi: 54
[2] Kasas Sûresi: 50

"(Ey mü'minler!) **Andolsun ki sizin için, Allah'a ve âhiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çokça ananlar için Allah'ın elçisinde** (O'nun söz, fiil ve her davranışında) **güzel bir örnek vardır.**"[1]

İbn-i Kesîr -rahimehullah- bu konuda şöyle der:

"Bu âyetler, söz, fiil ve her davranışında Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i örnek alıp O'nu takip etme konusunda büyük bir esastır. Bu sebeple Allah Teâlâ insanlara,Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Hendek savaşındaki sabrı, sabırdaki metâneti, düşmana karşı cephede yılmadan duruşu, mücâhedesi ve Rabbinden sıkıntısını gidermesini beklemesi gibi konularda O'nu örnek almayı emretmiştir. Allah'ın salât ve selâmı, kıyâmete kadar dâimâ onun üzerine olsun."

Allah Teâlâ, Kur'an'da yaklaşık olarak 40 âyette elçiye itaat etmeyi ve O'na uymayı emretmiştir. İnsanlar, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in getirdiği dîni tanıyıp O'na uymaya, yeme ve içmeden daha muhtaçtırlar. Çünkü insan yemez ve içmezse, dünyada ölür. Fakat Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e itaat etmeyi ve O'na uymayı kaybederse, sürekli bir azaba ve bedbahtlığa maruz kalır.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, ibâdetlerin edâ edilmesi konusunda kendisinin örnek alınmasını ve kendisinin edâ ettiği şekilde edâ edilmesini emrederek şöyle buyurmuştur:

((وَصَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي.)) [رواه البخاري]

"**Beni namaz kılarken gördüğünüz gibi, (öyle) namaz kılın** (yani namazı benim kıldığım şekilde kılın)."[2]

((خُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ.)) [رواه مسلم]

---

[1] Ahzâb Sûresi: 21
[2] Buhârî

"Hac ile ilgili ibâdetlerinizi benden alın (yani benim yaptığım şekilde hac yapın)."[1]

((مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ.)) [متفق عليه]

"Her kim, işimiz (dînimiz) **üzere olmayan bir amel işlerse, o işlediği şey reddolunmuştur** (bâtıldır ve sahibine iâde olunur)."[2]

((... فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي)) [متفق عليه]

"Her kim, benim sünnetimden yüz çevirirse, benden değildir."[3]

Bunlardan başka,Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'i örnek almayı emreden ve O'na aykırı hareket etmeyi yasaklayan daha nice âyet ve hadisler vardır.

---

[1] Müslim
[2] Buhârî ve Müslim
[3] Buhârî ve Müslim

3. FASIL

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e salât ve selâm getirmenin meşrû oluşu:

Allah Teâlâ'nın, ümmetinin üzerine Nebi için meşrû kıldığı haklardan birisi de, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e salât ve selâm getirmektir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّ ٱللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى ٱلنَّبِيِّۚ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ صَلُّواْ عَلَيۡهِ وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾ [سورة الأحزاب الآية: ٥٦]

"Şüphesiz Allah ve O'nun melekleri, Nebi'ye salât getirirler. Ey îmân edenler! Siz de ona salât getirin ve onu (İslâm'ın selâmı ile) **selâmlayın."**[1]

"Salât" kelimesinin ne anlama geldiği konusunda şu rivâyet edilmiştir:

Allah Teâlâ'nın kuluna salât etmesi; onu meleklerinin yanında övmesidir.

Meleklerin salât etmesi; ona duâ etmesidir.

İnsanların salât etmesi ise; onun için Allah Teâlâ'dan istiğfarda bulunmasıdır.[2]

Allah Teâlâ bu âyette, yüce katında yakın meleklerin yanında kulu ve elçisinin makamını övdüğünü, meleklerin de O'na istiğfarda bulunduğunu haber vermiştir. Sonra Allah Teâlâ aşağı âlem olan yeryüzü sakinlerine O'na salât ve selâm getirmelerini emretmiştir. Böylelikle hem göklerin, hem de yeryüzü sakinlerinin övgüleri birleşmiş olur.

﴿ ... وَسَلِّمُواْ تَسۡلِيمًا ٥٦ ﴾

Âyetin bu kısmı; **"Yani onu İslâm'ın selâmı ile selâmlayın"** anlamındadır.

---

[1] Ahzâb Sûresi: 56

[2] Buhârî, Ebul-Âliye'den zikretmiştir.

Bir müslüman, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e salât getirdiği zaman, salât ve selâmı birlikte zikretmesi, sadece birisiyle yetinmemesi gerekir. Örneğin sadece: "sallallahu aleyh" veya "aleyhisselâm" dememesi gerekir. Çünkü Allah Teâlâ,her ikisini birlikte söylemeyi emretmiştir.

Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e salât ve selâm getirmenin meşrû olduğu yerlerde, salât ve selâm getirmek, bazen farz, bazen de müekked sünnettir.

Nitekim İbn-i Kayyim -rahimehullah- "Celâu'l-Efhâm" adlı eserinde salât ve selâm getirilen 41 yeri zikretmiş ve sözüne şöyle başlamıştır:

Birinci Yer: En önemlisi ve en müekkedi, namazın sonundaki son oturuşta olanıdır.

Nitekim İslâm âlimleri, namazın sonundaki son oturuşta salât ve selâm getirmenin meşrû olduğunda görüş birliğine, farz olup olmadığı konusunda ise görüş ayrılığına varmışlardır.[1]

İbn-i Kayyim daha sonra başka yerleri zikretmiştir.

Bu yerler: Kunut duâsının sonunda, Cuma ve bayram namazları ile istiskâ namazı hutbelerinde, müezzin ezânı bitirdikten sonra, duâ ederken, câmiye girerken, câmiden çıkarken ve Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in adı anıldığında salât ve selâm getirmek meşrûdur.

İbn-i Kayyim -rahimehullah- daha sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e salât ve selâm getirmekten dolayı elde edilecek faydalardan 40 tanesini zikretmiştir.[2]

---

[1] "Celâu'l-Efhâm", sayfa: 222-223
[2] "Celâu'l-Efhâm", sayfa: 302

Bu faydalardan bazıları şunlardır:

1. Böylelikle Allah'ın emri yerine getirilmiş olur.

2.Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e bir defa salât ve selâm getiren, Allah Teâlâ tarafından on defa salât ve selâma nâil olur.

3. Duâ etmeye başlarken, duânın başında salât ve selâm getirirse, duânın kabul olunması umulur.

4.Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e salât ve selâm getiren ve onun için Allah Teâlâ'dan vesîleyi isteyen, O'nun şefaatine nâil olur.

5. Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e salât ve selâm getirmek, günahların bağışlanmasına vesile olur.

6. Salât ve selâm getiren kimse, bu salât ve selâmı ile Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in onun selâmına karşılık vermesine vesile olur.

Allah Teâlâ'nın salât ve selâmı, bu kıymetli nebinin üzerine olsun.

4. FASIL

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in âile halkının fazîleti, onlardan nefret etmeden ve onlar hakkında aşırıya gitmeden yapılması gereken şeyler:

Ehl-i Beyt, kendilerine sadaka verilmesi haram olan Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in âilesidir ki bunlar: Ali, Câfer, Akîl ile Abbas'ın -radıyallahu anhum- âileleri, Abdulmuttalib oğlu Hâris oğulları, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hanımları ve kızlarıdır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ ٱلْأُولَىٰۖ وَأَقِمْنَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتِينَ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَطِعْنَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓۚ إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ ٱلرِّجْسَ أَهْلَ ٱلْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ٣٣ ﴾ [سورة الأحزاب الآية: ٣٣]

"(Ey Nebi hanımları!) **Evlerinizde oturun** (ve ihtiyaç dışında evlerinizden dışarı çıkmayın).**Eski câhiliye kadınlarının açılıp-saçıldıkları gibi açılıp-saçılmayın. Namazı dosdoğru kılın, zekâtı** (Allah'ın farz kıldığı şekilde hak edene) **verin,** (emir ve yasaklarında) **Allah'a ve elçisine itaat edin. Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor."**[1]

İbn-i Kesîr -rahimehullah- bu konuda şöyle der:

"...Kur'an'ı düşünerek okuyan kimse, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hanımlarının Allah Teâlâ'nın şu sözüne dâhil olduklarında şüphe etmez:

﴿ ... إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ ٱلرِّجْسَ أَهْلَ ٱلْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ٣٣ ﴾

[سورة الأحزاب من الآية: ٣٣]

---

[1] Ahzâb Sûresi: 33

"...Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor."[1]

Zirâ sözün gelişi, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hanımlarından bahsetmektedir.

Nitekim bütün bunlardan sonra Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ وَٱذۡكُرۡنَ مَا يُتۡلَىٰ فِي بُيُوتِكُنَّ مِنۡ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ وَٱلۡحِكۡمَةِۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ٣٤ ﴾ [سورة الأحزاب الآية: ٣٤]

"(Ey Nebi hanımları!) **Evlerinizde okunmakta olan Allah'ın âyetlerini ve hikmeti** (Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetini) **hatırlayın. Şüphesiz Allah,** (her şeyin içyüzünü) **hakkıyla bilendir,** (her şeyden) **haberdârdır.**"[2]

Katâde ve başkaları âyetin bu kısmını şöyle açıklamışlardır:

"Yani evlerinizde Allah Tebâreke ve Teâlâ'nın, Kur'an ve sünnetten, elçisi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e indirdiği şeyleri bilip öğrenin."

İnsanlar arasından sadece sizin sahip olduğunuz bu nimeti hatırlayın: Vahiy, diğer insanlar arasından sadece sizin evlerinize inmektedir. Ebû Bekir Sıddık'ın kızı Sıddıka Âişe -radıyallahu anhumâ- bu nimete en lâyık ve bu umûmî rahmete en has olandır. Çünkü -Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in de belirttiği gibi- onun yatağından başka hiçbir hanımının yatağında vahiy inmemiştir.

Bazı âlimler de şöyle demişlerdir:

"Çünkü Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- onun dışında bâkire bir kızla evlenmemiştir. Âişe'nin yatağında, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'den başkası uyumamıştır." (Yani Âişe, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'den başkasıyla evlenmemiştir).Bu sebeple bu meziyete sadece onun sahip olması ve bu yüce makamın yalnızca ona âit olması daha yerinde olur. Fakat Nebi

---

[1] Ahzâb Sûresi: 33
[2] Ahzâb Sûresi: 34

-sallallahu aleyhi ve sellem-'in eşleri, kendi âilesinden olduğuna göre onlar, bu isme yakın olmaya daha lâyıktırlar."[1]

Ehl-i sünnet vel-cemaat, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in âilesini sever, onlara dostluk besler ve Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in onlar hakkındaki vasiyetini muhafaza ederler.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Ğadîr Hûm denilen yerde bu konuda şöyle buyurmuştur:

((وَأَهْلُ بَيْتِي، أُذَكِّرُكُمُ اللهَ فِي أَهْلِ بَيْتِي، أُذَكِّرُكُمُ اللهَ فِي أَهْلِ بَيْتِي، أُذَكِّرُكُمُ اللهَ فِي أَهْلِ بَيْتِي)) [رواه مسلم]

"Ehli beytim. Ehli beytime iyi davranmanız konusunda size Allah'tan korkmanızı hatırlatırım. Ehli beytime iyi davranmanız konusunda size Allah'tan korkmanızı hatırlatırım. Ehli beytime iyi davranmanız konusunda size Allah'tan korkmanızı hatırlatırım."[2]

Ehl-i sünnet vel-cemaat, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in âilesini sever ve onlara kıymet verirler. Çünkü onları sevmek ve onlara kıymet vermek, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i sevmek ve O'na kıymet vermektir. Bu ise Abbas ve oğulları, Ali ve oğulları ile ilk müslümanların izledikleri yol gibi, Ehli beytin sünnete uymaları ve İslâm üzere olmaları şartını yerine getirmeleri gerekir. Ehl-i Beytten olsa bile, sünnete aykırı hareket eden ve İslâm'a göre yaşamayana dostluk beslemek câiz değildir.

Ehl-i sünnet vel-cemaat, Ehl-i Beyte karşı itidalli ve insaflı bir tavır takınırlar. Ehl-i sünnet vel-cemaat, dîndâr ve doğru yolda olan kimselere dostluk besler, Ehli Beytten olsa bile, sünnete aykırı hareket eden ve dînden sapanlardan uzak dururlar. Çünkü Ehl-i Beytten ve Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in akrabası olması, Allah Teâlâ'nın dîni üzere olmadıkça kendisine hiçbir fayda sağlamaz.

---

[1] İbn-i Kesîr'in sözü burada bitmiştir.
[2] Müslim

Nitekim Ebû Hureyre'den -radıyallahu anh- rivâyet olunan bir hadiste göre, şöyle demiştir:

((قَامَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَنْزَلَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿ وَأَنذِرْ عَشِيرَتَكَ ٱلْأَقْرَبِينَ ﴿٢١٤﴾ ﴾ قَالَ: يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ! أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا اشْتَرُوا أَنْفُسَكُمْ،لاَ أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللهِ شَيْئًا، يَا بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ! لاَ أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللهِ شَيْئًا، يَا عَبَّاسَ بْنَ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ! لاَ أُغْنِي عَنْكَ مِنَ اللهِ شَيْئًا، وَيَا صَفِيَّةَ عَمَّةَ رَسُولِ اللهِ! لاَ أُغْنِي عَنْكِ مِنَ اللهِ شَيْئًا، وَيَا فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ! سَلِينِي مَا شِئْتِ مِنْ مَالِي، لاَ أُغْنِي عَنْكِ مِنَ اللهِ شَيْئًا.)) [رواه البخاري]

"(Ey Nebi! Kendilerine azabımızın gelmezden önce) **yakın akrabanı uyar.**[1]' **Âyeti nâzil olunca, Rasûlullah** -sallallahu aleyhi ve sellem- (kavmini topladı ve onlara) **şöyle dedi:**

-**Ey Kureyş topluluğu!** -veya buna benzer bir söz söyledi- **kendinizi** (Allah'ın azabından) **kurtarın** (îmân edin, Allah'ın azabından kurtulun). **Ben, Allah'tan gelecek hiçbir şeyi sizden savamam. Ey Abdi Menâf oğulları! Ben, Allah-'tan gelecek hiçbir şeyi sizden savamam. Ey Abdulmuttalib oğlu Abbas! Ben, Allah'tan gelecek hiçbir şeyi senden savamam. Ey Rasûlullah'ın halası Safiyye! Ben, Allah'tan gelecek hiçbir şeyi senden savamam. Ey Muhammed'in kızı Fâtıma! Malımdan dilediğini benden iste, sana vereyim. Fakat ben, Allah'tan gelecek hiçbir şeyi senden savamam.**"[2]

Başka bir hadiste şöyle buyurmuştur:

((مَنْ بَطَّأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ.)) [رواه مسلم]

---

[1] Şuarâ Sûresi: 214
[2] Buhârî ve Müslim

"Kimin ameli, kendisini (saadet mertebesine ulaşmaktan) **geri bırakırsa, onun soyu kendisini öne almaz** (soy ve şerefi, onu Allah'a yaklaştırmaz. Ancak sâlih ameli onu Allah'a yaklaştırır)."[1]

Ehl-i sünnet vel-cemaat, Ehl-i Beytin bazıları hakkında aşırıya giden ve mâsum olduklarını iddiâ eden Râfizîlerin[2], dînî dosdoğru yaşayan Ehl-i Beyte düşmanlık eden, onları karalayan ve onlar hakkında kötü konuşan Nâsıbîlerin[3], Ehl-i Beyt ile tevessülde bulunarak onları Allah Teâlâ'nın dışında rabler edinen bid'atçılarla hurâfecilerin yolundan uzak dururlar.

Ehl-i sünnet vel-cemaat, bu ve diğer konularda, Ehl-i Beyt ve diğerleri hakkında ifrat ve tefrit, nefret ve aşırıya gitmenin olmadığı, itidalli bir metod ve dosdoğru bir yol izlerler.

İslâm üzere dosdoğru yaşayan Ehl-i Beyt, kendileri hakkında aşırıya gitmeyi reddeder ve aşırıya gidenlerden uzak dururlar.

Nitekim mü'minlerin emîri Ali -radıyallahu anh- kendisi hakkında aşırıya gidenleri ateşle yakmıştır.Abdullah b. Abbas -radıyallahu anh- onların öldürülmeleri gerektiği konusunda Ali'yi desteklemişti. Fakat ateşle yakmak yerine kılıçla öldürülmeleri gerektiği görüşündeydi. Ali -radıyallahu anh- aşırıya gidenlerin başı olan Abdullah b. Sebe'yi öldürmeyi istemiş, fakat o kaçıp gizlenmişti.

---

[1] Müslim

[2] **Râfizîler:** Râfiza mezhebine mensup kimselerdir.Bunlar Şiânın aşırıları olup,Ebû Bekir ve Ömer'in halifeliğini kabul ettiği için Zeyd b.Ali Hüseyin'i terk etmişler ve daha önce dedesinden yardımı esirgedikleri gibi, Kûfe'de yardımı ondan da esirgemişlerdir.Böylece onlara **Râfiza** veya **Revâfız** denilmiştir. Bunlar **Zeydiyye**, **İmâmiyye** ve **Keysâniyye** olmak üzere üç gruba ayrılmışlardır.Bu üç grup da kendi aralarında birçok gruba ayrılmış-lardır.Râfiza kelimesi, bazı âlimler tarafından Şiâ anlamında kullanılmıştır. Akâid meselesinde Şiânın çok azı ehli sünnete olmak üzere, bir kısmı **Müşebbihe**'ye, bir kısmı da **Mu'tezile**'ye uyar. (Çeviren)

[3] **Nevâsıb** ya da **Nâsıbe (Nâsıbîler):** Ali ve Ehli Beyt'e karşı düşmanlık eden, onlara dil uzatan, söz ve hareketleriyle onlara eziyet veren, bununla da yetinmeyerek onların kâfir olduklarını söyleyip kanlarını akıtmayı helâl görenlerdir. Bunlar, Râfizîlerin karşıtlarıdırlar. (Çeviren)

5. FASIL

Sahâbenin fazîleti, onlar hakkında îmân edilmesi gereken şeyler ve Ehl-i sünnet ve'l-cemaat müslümanlarının sahâbe arasında meydana gelen olaylar konusunda izledikleri yol:

Sahâbeden kasıt nedir? Onlar hakkında nasıl îmân edilmesi gerekir?

Sahâbe, sahâbî kelimesinin çoğuludur. Sahâbî; mü'min olarak Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ile karşılaşan ve bu hal üzere ölen kimsedir.

Sahâbe hakkında îmân edilmesi gereken şey; İslâm'a ilk giren, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ile birlikte yaşayan ve onunla beraber cihad eden kimseler olmaları sebebiyle onlar, ümmetin en fazîletlileri ve dönemlerin en hayırlısıdır.

Nitekim Allah Teâlâ Kur'an-ı Kerîm'de onları överek şöyle buyurmuştur:

﴿ وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلْأَوَّلُونَ مِنَ ٱلْمُهَٰجِرِينَ وَٱلْأَنصَارِ وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحْسَٰنٍ رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى تَحْتَهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۚ ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ۝١٠٠ ﴾ [سورة التوبة الآية: ١٠٠]

"(Allah'a ve elçisine îmân konusunda insanları) **geçen Muhâcirler ile Ensar ve onlara güzellikle tâbi olanlar var ya, işte Allah,** (Allah'a ve elçisine itaatlarından dolayı) **onlardan râzı olmuş, onlar da** (itaat ve îmânlarına karşılık onlara bahşettiği büyük mükâfattan dolayı) **O'ndan râzı olmuşlardır. Allah, içinde ebedî olarak kalmak üzere onlara altından ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. İşte büyük kurtuluş budur.**"[1]

Allah Teâlâ başka bir âyette şöyle buyurmuştur:

---

[1] Tevbe Sûresi: 100

﴿ مُّحَمَّدٞ رَّسُولُ ٱللَّهِۚ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ أَشِدَّآءُ عَلَى ٱلۡكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَيۡنَهُمۡۖ تَرَىٰهُمۡ رُكَّعٗا سُجَّدٗا يَبۡتَغُونَ فَضۡلٗا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضۡوَٰنٗاۖ سِيمَاهُمۡ فِي وُجُوهِهِم مِّنۡ أَثَرِ ٱلسُّجُودِۚ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمۡ فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِۚ وَمَثَلُهُمۡ فِي ٱلۡإِنجِيلِ كَزَرۡعٍ أَخۡرَجَ شَطۡـَٔهُۥ فَـَٔازَرَهُۥ فَٱسۡتَغۡلَظَ فَٱسۡتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِۦ يُعۡجِبُ ٱلزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ ٱلۡكُفَّارَۗ وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ مِنۡهُم مَّغۡفِرَةٗ وَأَجۡرًا عَظِيمَۢا ٢٩ ﴾ [سورة الفتح الآية: ٢٩]

"Muhammed, Allah'ın elçisidir. Beraberinde olanlar da kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında merhametlidirler. Onları, (namazlarında) rükûya varırken, secde ederken görürsün. Onlar, Allah'tan bir lütuf ve hoşnutluk ümit ederler. (Allah'a itaatlerinin) belirtileri, yüzlerindeki secde izindendir. Onların Tevrat'taki vasıfları budur. İncil'deki vasıfları da şöyledir: Onlar, filizini yarıp çıkarmış, gittikçe onu kuvvetlendirerek kalınlaşmış, gövdesi üzerine dikilmiş bir ekine benzer ki bu, ekicilerin de hoşuna gider. Allah, böylelikle onları (mü'minleri) çoğaltıp kuvvetlendirmekle kâfirleri öfkelendirir. Allah, onlardan îmân edip salih amel işleyenlere bir mağfiret ve büyük bir ecir (cennet) vadetmiştir."[1]

Yine başka bir âyette şöyle buyurmuştur:

﴿ لِلۡفُقَرَآءِ ٱلۡمُهَٰجِرِينَ ٱلَّذِينَ أُخۡرِجُواْ مِن دِيَٰرِهِمۡ وَأَمۡوَٰلِهِمۡ يَبۡتَغُونَ فَضۡلٗا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضۡوَٰنٗا وَيَنصُرُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓۚ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ ٨ وَٱلَّذِينَ تَبَوَّءُو ٱلدَّارَ وَٱلۡإِيمَٰنَ مِن قَبۡلِهِمۡ يُحِبُّونَ مَنۡ هَاجَرَ إِلَيۡهِمۡ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمۡ حَاجَةٗ مِّمَّآ أُوتُواْ وَيُؤۡثِرُونَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمۡ وَلَوۡ كَانَ بِهِمۡ خَصَاصَةٞۚ وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفۡسِهِۦ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ٩ ﴾ [سورة الحشر الآيتان: ٨-٩]

[1] Fetih Sûresi: 29

"(Allah'ın verdiği bu ganimet malları, Kureyş kâfirleri tarafından) **yurtları ve mallarından uzaklaştırılan, Allah'tan** (dünyada) **bir lütuf ve** (âhirette ise) **rızâ isteyen,** (Allah yolunda cihad ederek) **Allah'ın dînine ve Rasûlüne yardım eden, fakir muhacirleredir. İşte onlar,** (söz ve fiillerinde) **doğru olanların tâ kendileridir. Bir de önceden Medine'yi kendilerine yurt edinen ve** (muhâcirlerin hicretinden önce) **îmân eden kimseleredir.-Ki onlar kendilerine hicret edenleri sever ve onlara verilen şeylerden** (ganimet mallarından) **dolayı içlerinde hiçbir çekememezlik duymazlar. Kendileri fakirlik içinde bulunsalar dahi onları kendi nefislerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar, kurtuluşa erenlerin tâ kendileridir."**[1]

Allah Teâlâ, bu âyetlerde Muhâcirlerle Ensârı överek onları her türlü hayırlı işlerde öne geçmekle nitelendirmiş, onlardan râzı olduğunu haber vermiş ve onlara cennetleri hazırlamıştır.

Allah Teâlâ, onları kendi aralarında birbirlerine merhametli ve kâfirlere karşı çetin olmakla nitelendirmiştir.

Allah Teâlâ, onları çokça rükûya varmak, çokça secde etmek ve kalpleri düzgün olmakla nitelendirmiş, onların itaat ve îmân simâlarıyla tanındıklarını belirtmiştir.

Allah Teâlâ, kâfirleri öfkelendirmek için onları elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e arkadaş olarak seçmiştir.

Allah Teâlâ onları, dînine yardım etmek, O'nun lütûf ve rızâsını istemek için vatanlarını ve mallarını terk etmek ve (söz ve fiillerinde) doğru olmakla nitelendirmiştir.

Allah Teâlâ, Ensâr'ı hicret, yardım ve gerçek îmân yurdunun sakinleri olmakla nitelendirmiştir.

Allah Teâlâ, Ensâr'ı hicret eden kardeşlerini sevmek ve onları nefislerine tercih etmek, hicret eden kardeşlerini teselli etmek ve cimrilikten uzak olmakla

---

[1] Haşr Sûresi: 8-9

nitelendirmiş, böylece onların kurtuluşa erdiklerini haber vermiştir. Bu sayılan şeyler,onların bazı genel fazîletleridir. Ayrıca onların özel fazîletleriyle mertebeleri vardır ki onlardan kimisi bazı hususlarda kimisinden daha üstündür. İslâm'a ilk girenler olmaları, Allah yolunda cihad etmeleri ve O'nun için hicret etmeleri sebebiyle Allah Teâlâ onlardan râzı olmuştur.

Buna göre sahâbenin en fazîletlileri, râşid halifeler Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali -radıyallahu anhum-, sonra da cennetle müjdelenen on sahâbîdir.

Cennetle müjdelenen on sahâbî şunlardır:

İlk dört halife ile birlikte Talha, Zubeyr, Abdurrahman b. Avf, Ebû Ubeyde el-Cerrâh, Sa'd b. Ebî Vakkâs ve Saîd b. Zeyd'dir.

Muhâcirler, Ensâr, Bedir'de savaşanlar ve Rıdvân Bey'atında bulunanlardan daha fazîletlidirler. Mekke'nin fethinden önce müslüman olan ve Allah yolunda savaşan, Mekke'nin fethinden sonra müslüman olan ve Allah yolunda savaşandan daha fazîletlidir.

Sahâbe arasında meydana gelen olaylar ve fitne konusunda Ehl-i sünnet ve'l-cemaat müslümanlarının izledikleri yol:

Fitnenin Sebebi; Yahûdilerin, İslâm'a ve müslümanlara karşı çevirdiği entrika ve komplolardır. Yahûdiler, kurnaz ve hîlekâr, şerli ve hâin olan, yalan ve iftirâlarla müslüman olduğunu gösteren Yemen yahûdilerinden Abdullah b. Sebe'yi müslümanların arasına gizlice sokuşturdular. Bu yahûdi, kin, garez ve zehirini, râşid halifelerin üçüncüsü Osman -radıyallahu anh- aleyhine kusmaya ve onun aleyhine yalan ithamlarda bulunmaya başladı. Aldatılan dar görüşlü, zayıf îmânlı ve fitneyi sevenler, bu yahûdinin etrafında toplandılar. Nihâyet bu komplo, râşid halife Osman'ın -radıyallahu anh- mazlûm olarak öldürülmesiyle son bulmuştur.

Osman'ın -radıyallahu anh- öldürülmesinin ardından müslümanlar arasında ihtilaflar meydana gelmeye başladı. Bu yahûdi ve ona uyanların teşvik etmeleriyle fitne patlak verip yayılmaya başlamış ve içtihatlar sonucu sahâbe arasında savaşlar meydana gelmiştir.

"Tahâviye Akîdesi"ni şerh eden yazar bu konuda şöyle der:

"Râfizîlerin kökü, zındık bir münâfığın çıkardığı şeyden gelir. Onun kastı, âlimlerin de belirttikleri gibi, İslâm dînini ortadan kaldırmak, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i karalamak ve O'na iftirâ etmektir. Zirâ Abdullah b. Sebe, -Pavlus'un hıristiyanlık dînine yaptığı gibi-, müslüman olduğunu gösterince, hîle ve şerri ile İslâm dînini bozmayı istemiş, dîndâr olduğunu göstererek iyiliği emretmiş ve kötülükten yasaklamış, son olarak bu durum, Osman b. Affân olayına ve onun öldürülmesine kadar varmıştır. Abdullah b. Sebe daha sonra Kûfe'ye gelmiş ve burada emellerine ulaşabilmek için Ali hakkında aşırıya gitmeyi ve ona yardım etme gibi davranışlar göstermiştir. Bu durum Ali b. Ebî Tâlib'e ulaşınca, Ali -radıyallahu anh- onun öldürülmesini istemiş, bunun üzerine o kaçıp Kırkıs'a sığınmıştır. İslâm tarihinde bu şahıs ile ilgili haber verilenler çok iyi bilinmektedir."

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye de -rahimehullah- bu konuda şöyle der:

"Osman b. Affân -radıyallahu anh- öldürülünce, bir olan gönüllerin birlik ve bütünlüğü bozulup parçalandı, acı ve kederler büyüdü, şerli insanlar ortaya çıktı, iyi insanlar zelîl oldu, fitne çıkarmaktan âciz olanlar, fitne çıkardılar, iyilik ve doğruluğu ayakta tutmayı sevenler, iyilik ve doğruluğu ayakta tutmaktan âciz kaldılar. (Osman öldürülünce) müslümanlar, o vakitte hilâfete en lâyık ve kalanlar içerisinde en fazîletlisi Ali b. Ebî Tâlib'e -radıyallahu anh- bey'at ettiler. Ancak kalpler hâlâ bölük bölük, fitne ateşi yanmaya devam ediyordu. Sözbirliği sağlanamamış, müslümanların cemaati düzenli hale gelememiş,

halife ve ümmetin en hayırlısı, onların her istedikleri iyiliği yerine getirmeyi başaramamış, nice topluluklar ayrılık ve fitneye girmiş ve olanlar olmuştu."[1]

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -rahimehullah- sahâbeden Ali ve Muâviye ile savaşanların mazeretini şöyle açıklamaktadır:

"Muâviye -radıyallahu anh- hilâfet iddiâsında bulunmamış, Ali ile savaştığı zaman, ona halife olarak hiç kimse bey'at etmemiş, halife olduğu için onunla savaşmamış, kendisinin hilâfete daha lâyık olduğunu da söylememiştir. Aksine kendisine bu konuda soru sorana Muâviye bu şekilde cevap verirdi. Muâviye ve ashâbı, Ali ve ashâbına ilk önce kendileri savaş açan olmak istememişlerdi. Aksine Ali -radıyallahu anh- ve ashâbı, kendisine itaat edilmesi ve bey'at edilmesi gerektiğini -ki müslümanların sadece bir halifesi olması gerekir-, Muâviye ve ashâbının, kendisine itaatten dışarı çıktıklarını, kendileri güç ve kuvvet sahibi olmalarına rağmen Muâviye ve ashâbının bu görevden kaçındıkları görüşünde idiler. Bu sebeple Ali, bu görevi yerine getirinceye, itaat ve tek bir cemaat oluncaya kadar onlarla savaşılması gerektiği görüşüne vardı. Muâviye ve ashâbı, bunun (Ali'ye bey'at etmenin) farz olmadığını, bunun için Ali ve ashâbının kendilerine savaş açtıkları takdirde kendilerinin zulme uğramış olacaklarını söylediler. Yine şöyle dediler: Çünkü Osman, müslümanların ittifakı ile zulme uğramış olarak öldürülmüştür.Osman'ı öldürenler, Ali'nin ordusu içerisinde çoğunlukta olup güç ve kuvvet sahibi kimselerdir. Eğer bey'at edersek,onlar bize zulmeder ve üzerimize saldırırlar. Ali'nin onları savması mümkün değildir.Nitekim Osman'ı öldürmekten savamamıştır.Biz,ancak bize insaflı davranmaya gücü yetebilecek ve bizim için insaflı olmaya çalışacak bir halifeye bey'at ederiz."

Ehl-i sünnet ve'l-cemaatin, meydana gelen ihtilaf ve ardından sahâbe arasında savaşlar meydana gelen fitne konusundaki izlediği yol iki şeyde özetlenmektedir:

---

[1] "İbn-i Teymiyye Külliyâtı" (Mecmu'ul-Fetâvâ), cilt: 25, sayfa: 304-305

Birincisi: Ehl-i sünnet vel-cemaat, sahâbe arasında meydana gelen olaylar konusunda konuşmaz ve bunu araştırmaktan uzak dururlar. Çünkü böyle bir konuda en güvenli yol, susmak ve Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi, onlar hakkında şöyle duâ etmektir:

﴿ ... رَبَّنَا ٱغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلْإِيمَٰنِ وَلَا تَجْعَلْ فِى قُلُوبِنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠﴾ ﴾ [سورة الحشر من الآية: ١٠]

"Ey Rabbimiz! Bizi ve îmânda bizi geçen kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde îmân edenlere karşı hiçbir kin (ve haset) **bırakma. Ey Rabbimiz! Şüphesiz sen** (kullarına) **çok şefkatlisin,** (onlara) **çok merhametlisin."**[1]

İkincisi: Sahâbenin kötü yönlerini rivâyet eden eserlere şu yönlerden cevap verilebilir:

1. Bu eserlerin kimisi yalandır. Onların şânını karalamak isteyen düşmanları bu iftirâları atmışlardır.

2. Bu eserlerin kimisinde ilâveler, kimisinde eksiltmeler olmuş, gerçek halinden değiştirilmiş ve böylece bu rivâyetlere yalan girmiştir. Tahrif edildiği için bunlara itibar edilmemesi gerekir.

3. Bu eserlerin doğru olanına gelince -ki bunlar pek azdır-, onlar bu konuda mâzur sayılırlar. Çünkü sahâbe ya içtihadında doğruyu bulan, ya da içtihadında hata eden müçtehidler konumundadırlar. Bu, içtihadında doğruyu bulursa iki ecir, hata ederse bir ecir kazanan müçtehidin dayandığı içtihad esaslarındandır. Hataları, Allah Teâlâ tarafından bağışlanmıştır.

Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِذَاحَكَمَ الْحَاكِمُ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ، وَإِذَا حَكَمَ فَاجْتَهَدَ ثُمَّ أَخْطَأَ فَلَهُ أَجْرٌ وَاحِدٌ.)) [متفق عليه]

[1] Haşr Sûresi: 10

"**Hâkim, hüküm vermek istediğinde içtihad eder, sonra da içtihadında doğruyu bulursa** (Allah ve elçisinin hükmüne uygun olursa), **ona** (içtihad ve doğruyu bulma ecri olarak) **iki ecir vardır. Yine hüküm vermek istediğinde içtihad eder ve içtihadında hata ederse, ona** (içtihad ecri olarak) **bir ecir vardır.**"[1]

Dördüncüsü: Sahâbe de insandırlar. Onlardan birisi hata edebilir.Onlar, fert olarak günahtan masum değillerdir. Fakat onlardan vukû bulan günahları affettiren birçok sebep vardır ki bunların bazıları şunlardır:

1. Sahâbî, o günahtan tevbe etmiş olabilir. Tevbe ise, günah ne kadar büyük olursa olsun, onu siler. Nitekim bu konuda birçok delil gelmiştir.

2. İslâm'a ilk girenler ve birçok fazîletlere sahip olmaları gibi, sahâbeden vukû bulan -vukû bulmuş ise- günahları bağışlayan meziyetler vardır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ طَرَفَيِ ٱلنَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ ٱلَّيۡلِۚ إِنَّ ٱلۡحَسَنَٰتِ يُذۡهِبۡنَ ٱلسَّيِّـَٔاتِۚ ذَٰلِكَ ذِكۡرَىٰ لِلذَّٰكِرِينَ ١١٤ ﴾ [سورة هود الآية: ١١٤]

"(Ey Nebi!) **Gündüzün iki ucunda** (sabah ve akşam), **gecenin de ilk saatlerinde dosdoğru namaz kıl. Çünkü iyilikler, kötülükleri** (günahları) **giderir. Bu, öğüt almak isteyenler için bir öğüttür.**"[2]

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ile birlikte olmaları ve O'nunla beraber cihad etmeleri, sahâbenin yaptıkları ferdî hataları örter.

3. Sahâbenin yaptıkları iyiliklere, başkalarından kat kat daha fazla ecir verilir. Hiç kimse fazîlette onlara denk olamaz. Sahâbe, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sözüyle çağların en hayırlılarıdır.

---

[1] Hadisi, Buhârî ve Müslim, Amr b. Âs'tan rivâyet etmişlerdir.
[2] Hûd Sûresi: 114

Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((خَيْرُكُمْ قَرْنِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ.)) [متفق عليه]

"Sizin en hayırlınız, benim çağımda yaşayanlarınızdır. Sonra onlardan sonra gelenler (tâbiîn)**, sonra onlardan sonra gelenler** (etbâut-tâbiîn)**dir."**[1]

Onlardan birisi bir müd[2] kadar sadaka infak etse, başkasının Uhud dağı kadar altın infak etmesinden, sevap bakımından daha fazîletlidir. (Allah onlardan râzı olsun, yaptıkları amellerden dolayı da onları râzı etsin).

Nitekim Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((لاَ تَسُبُّوا أَصْحَابِي، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا، مَا بَلَغَ مُدَّ أَحَدِهِمْ، وَلاَ نَصِيفَهُ.)) [متفق عليه]

"Ashâbıma küfretmeyin. Nefsim elinde olan Allah'a yemîn ederim ki sizden biriniz Uhud dağı kadar altını (Allah yolunda) **infak etse** (harcasa)**, yine de onlardan birisinin infak ettiği bir müd, hatta müddün yarısının sevabına bile erişemez."**[3]

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -rahimehullah- şöyle der:

"Ehl-i sünnet ve'l-cemaat ile dîn imamlarının hepsi, sahâbeden hiç kimsenin,hatta ne Ehl-i Beytin, ne de İslâm'a ilk giren hiçbir müslümanın mâsum olmadığına inanırlar. Aksine Ehl-i sünnet ve'l-cemaate göre, onlar da günaha düşebilirler.Allah tevbe ile onları bağışlar, derecelerini yükseltir, iyilikler veya başka sebeplerle onların günahlarını siler, bağışlar.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

---

[1] Buhârî ve Müslim
[2] **Müd:** Hububat ürünlerinde kullanılan 20 kileli bir ölçektir. (Çeviren)
[3] Buhârî ve Müslim

﴿ وَٱلَّذِي جَآءَ بِٱلصِّدۡقِ وَصَدَّقَ بِهِۦٓ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُتَّقُونَ ٣٣ لَهُم مَّا يَشَآءُونَ عِندَ رَبِّهِمۡۚ ذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلۡمُحۡسِنِينَ ٣٤ لِيُكَفِّرَ ٱللَّهُ عَنۡهُمۡ أَسۡوَأَ ٱلَّذِي عَمِلُواْ وَيَجۡزِيَهُمۡ أَجۡرَهُم بِأَحۡسَنِ ٱلَّذِي كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ٣٥ ﴾ [سورة الزمر الآيـات: ٣٣-٣٥]

"(Söz ve fiilinde) doğruyu getiren ve onu tasdik edenler var ya, işte onlar bütün takvâ hasletlerini bir arada toplayanlardır. Onlar için Rableri katında diledikleri her şey vardır. İşte bu, (Rabbine gereği gibi itaat ve ibâdet eden) iyilerin mükâfatıdır. Allah onların (dünyada) işledikleri en kötü amelleri affeder ve yaptıklarına karşılık olarak onları en güzel bir şekilde mükâfatlandırır."[1]

Başka bir âyette şöyle buyurmuştur:

﴿ وَوَصَّيۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيۡهِ إِحۡسَٰنًاۖ حَمَلَتۡهُ أُمُّهُۥ كُرۡهٗا وَوَضَعَتۡهُ كُرۡهٗاۖ وَحَمۡلُهُۥ وَفِصَٰلُهُۥ ثَلَٰثُونَ شَهۡرًاۚ حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُۥ وَبَلَغَ أَرۡبَعِينَ سَنَةٗ قَالَ رَبِّ أَوۡزِعۡنِيٓ أَنۡ أَشۡكُرَ نِعۡمَتَكَ ٱلَّتِيٓ أَنۡعَمۡتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَٰلِدَيَّ وَأَنۡ أَعۡمَلَ صَٰلِحٗا تَرۡضَىٰهُ وَأَصۡلِحۡ لِي فِي ذُرِّيَّتِيٓۖ إِنِّي تُبۡتُ إِلَيۡكَ وَإِنِّي مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ ١٥ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنۡهُمۡ أَحۡسَنَ مَا عَمِلُواْ وَنَتَجَاوَزُ عَن سَيِّـَٔاتِهِمۡ فِيٓ أَصۡحَٰبِ ٱلۡجَنَّةِۖ وَعۡدَ ٱلصِّدۡقِ ٱلَّذِي كَانُواْ يُوعَدُونَ ١٦ ﴾ [سورة الأحقاف الآيتان: ١٥-١٦]

"Biz insana, (hem hayatta, hem de öldükten sonra) ana-babasına iyilikte bulunmasını kesin bir şekilde emrettik. Annesi onu karnında (cenin iken) zahmet ve meşakkatle taşıdı ve (yine) onu zahmet ve meşakkatle doğurdu. Onu taşıması ve sütten kesmesi, otuz aydır.[2] Nihâyet insan, (akıl ve beden olarak) güçlü çağına erişip kırk yaşına geldiğinde (Rabbine yalvarıp şöyle) der: Rabbim! Bana ve ana-babama verdiğin nimete şükretmemi bana ilham eyle ve (gelecekte) râzı olacağın salih amel işlemeyi bana nasip eyle. Benim için zürriyetimi ıslah eyle.Ben, (günahlarımdan) sana döndüm ve muhakkak ki ben, müslümanlardanım. Kendilerinden (sâlih amellerden) yaptıklarının en iyisini kabul edeceğimiz ve günahlarını bağışlayacağımız bu kimseler,

[1] Zümer Sûresi: 33-35

[2] Babanın değil de, sadece annenin katlandığı bu zahmet ve meşakkatlerin zikredilmesi, annenin hakkının babanın hakkından önce geldiğine açık delildir. (Çeviren)

cennetlikler arasındadırlar. Bu (verdiğimiz söz)**, onda şüphe olmayan doğru** (ve hak) **bir sözdür."**[1,2]

Allah düşmanları, fitne zamanında sahâbe arasında meydana gelen ihtilaf ve savaşları, onları çekiştirmeyi, onların arkasından konuşmayı ve onların saygınlığına leke sürmeyi bir vesîle edinmişlerdir.

Nitekim bazı çağdaş yazarlar, bu çirkin plan dahilinde hareket ederek bilmediklerini abartmış, kendilerini Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbı arasında hakem kılıp hiçbir delile dayanmaksızın, aksine bilgisizce ve hevâlarına uyarak kimisinin doğru, kimisinin de yanlış ve hatalı olduğunu söylemişlerdir. Bu yazarlar, önyargılı, oryantalist ve onların kuyrukları olan kimselerin tekrar edip durdukları şeyleri tekrar etmeye başlamışlardır. Öyle ki bu yazarlar, İslâm ümmetinin asil tarihi ve en fazîletli devri olan ilk müslümanlar hakkındaki kültürleri, yüzeysel ve kıt olan yeni yetişen bazı müslümanları şüpheye düşürmüşlerdir.Onlar, böylelikle İslâm'ı karalamaya, müslümanların birliğini bozmaya ve Allah Teâlâ'nın:

﴿ وَٱلَّذِينَ جَآءُو مِنۢ بَعۡدِهِمۡ يَقُولُونَ رَبَّنَا ٱغۡفِرۡ لَنَا وَلِإِخۡوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلۡإِيمَٰنِ وَلَا تَجۡعَلۡ فِي قُلُوبِنَا غِلّٗا لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٞ رَّحِيمٌ ١٠ ﴾

[سورة الحشر الآية: ١٠]

"Onların (Ensâr ve Muhâcirlerin) **arkasından gelen** (mü'min)**ler, Ey Rabbimiz! Bizi ve îmânda bizi geçen kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde îmân edenlere karşı hiçbir kin** (ve haset) **bırakma. Ey Rabbimiz! Şüphesiz sen** (kullarına) **çok şefkatlisin,** (onlara) **çok merhametlisin, derler."**[3]

---

[1] Ahkâf Sûresi: 15-16
[2] Bknz: "Mecmû'ul-Fetâvâ", cilt:35, sayfa:69
[3] Haşr Sûresi: 10

Emri gereği, ilk müslümanları örnek almak yerine, onlara kin ve nefret duymak için bu ümmetin son müslümanlarının kalplerine kin ve nefret tohumları sokup emellerine ulaşmak istemişlerdir.

6. FASIL

Sahâbe ve hidâyet önderi imamlara sövmenin yasak oluşu:

1.Sahâbeye sövmenin yasak oluşu:

Ehl-i sünnet ve'l-cemaat inancının esaslarından birisi de, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbına dil uzatmamak, kalplerde kin ve haset beslememektir.

Nitekim Allah Teâlâ, Ehl-i sünnet ve'l-cemaati şöyle nitelendirmektedir:

﴿ وَٱلَّذِينَ جَآءُو مِنۢ بَعۡدِهِمۡ يَقُولُونَ رَبَّنَا ٱغۡفِرۡ لَنَا وَلِإِخۡوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلۡإِيمَٰنِ وَلَا تَجۡعَلۡ فِي قُلُوبِنَا غِلّٗا لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٞ رَّحِيمٌ ١٠ ﴾

[سورة الحشر الآية: ١٠]

"**Onların** (Ensâr ve Muhâcirlerin) **arkasından gelen** (mü'min)**ler, ey Rabbimiz! Bizi ve îmânda bizi geçen kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde îmân edenlere karşı hiçbir kin** (ve haset) **bırakma. Ey Rabbimiz! Şüphesiz sen** (kullarına) **çok şefkatlisin,** (onlara) **çok merhametlisin, derler.**"[1]

Sahâbeye sövmemek, onlara kin ve haset beslememek, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e şu sözünde itaat etmektir:

((لاَ تَسُبُّوا أَصْحَابِي، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا، مَا بَلَغَ مُدَّ أَحَدِهِمْ، وَلاَ نَصِيفَهُ .)) [متفق عليه]

"**Ashâbıma küfretmeyin. Nefsim elinde olan Allah'a yemîn olsun ki, sizden biriniz Uhud dağı kadar altını** (Allah yolunda) **harcasa, yine de onlardan birisinin harcadığı bir müd, hatta müddün yarısının sevabına bile erişemez.**"[2]

---

[1] Haşr Sûresi: 10
[2] Buhârî ve Müslim

Ehl-i sünnet müslümanları, sahâbeye söven, onlara buğzeden, onların fazîletlerini inkâr eden ve onların çoğunu kâfir sayan Râfizîler ve Hâricîlerin yolundan uzak dururlar.

Ehl-i sünnet müslümanları, sahâbenin Kur'an ve sünnette haber verilen fazîletlerini kabul eder ve onların, dönemlerin en hayırlısı olduklarına inanırlar.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- onların fazîleti hakkında şöyle buyurmuştur:

((خَيْرُكُمْ قَرْنِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ.)) [متفق عليه]

"Sizin en hayırlınız, benim çağımda yaşayanlarınızdır. Sonra onlardan sonra gelenler (tâbiîn)**, sonra onlardan sonra gelenler** (etbâut-tâbiîn)**dir."** [1]

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ümmetinin yetmiş üç fırkaya bölüneceğini ve biri dışında hepsinin cehenneme gireceğini haber verdiğinde, sahâbe o kurtulan fırkayı (Fırka-i Nâciye) sorunca, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- :

"Benim ve ashâbımın bulunduğu yol üzere olanlardır."[2] diye buyurmuştur.

İmam Müslim'in kıymetli hocası olan Ebû Zur'a -rahimehullah- şöyle der:

"Sahâbeden birinin şânını eksilten birisini gördüğün zaman bil ki o zındıktır. Çünkü Kur'an haktır. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ve

---

[1] Buhârî ve Müslim

[2] İmam Ahmed ve başkasının rivâyet ettiği hadis ise şöyledir:

((اِفْتَرَقَتِ الْيَهُودُ عَلَى إِحْدَى وَسَبْعِينَ فِرْقَةً، وَافْتَرَقَتِ النَّصارَى عَلَى اثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً، وَسَتَفْتَرِقُ هَذِهِ الأُمَّةُ عَلَى ثَلاَثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً كُلُّهَا فِي النَّارِ إِلاَّ وَاحِدَةً. قَالَ الصَّحَابَةُ: مَنْ هِيَ يَا رَسُولَ اللهِ؟ قَالَ: مَنْ كَانَ عَلَى مِثْلِ مَا أَنَـا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي.))

"Yahudiler, yetmiş bir fırkaya, hıristiyanlar da yetmiş iki fırkaya ayrıldılar. Bu ümmet de yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. Biri dışında hepsi cehennemdedir, buyurunca, sahâbe:

-O fırka hangisidir Ey Allah'ın elçisi? diye sordular.

Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem):

-Benim ve ashâbımın bulunduğu yol üzere olanlardır." buyurdu. (Çeviren)

getirdiği şeyler haktır. Bütün bunları bize ancak sahâbe ulaştırmıştır. Kim onları karalarsa, bununla Kur'an ve sünneti ortadan kaldırmak istemiş demektir. O kimse karalanmaya daha lâyıktır. Onun zındık ve dalâlette olduğuna hükmetmek, daha doğru ve daha yerinde olur."

Büyük âlim İbn-i Hamdân -rahimehullah- **"Nihâyetul-Mübtediîn"** adlı kitabında şöyle der:

"Kim, sahâbeden birine sövmeyi helâl sayıp ona söverse, kâfir olur. Sövmeyi helâl saymazsa, fâsık olur. -Mutlak olarak kâfir olur, dediği de rivâyet edilmiştir.- **Kim onları fâsık sayar veya dînlerinde onları karalarsa veya onları kâfir sayarsa, kâfir olur."**[1]

2. Bu ümmetin âlimlerinden olan hidâyet önderi imamlara sövmenin yasak oluşu:

Sahâbeden sonra fazîlet, saygınlık ve makam bakımından dönemlerin en fazîletlisi olan tâbiîn, etbâut-tâbiîn ve onlardan sonra gelen ve sahâbeye en güzel bir şekilde uyan, hidâyet önderi imamlardır.

Nitekim Allah Teâlâ onlar hakkında şöyle buyurmuştur:

﴿ وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلْأَوَّلُونَ مِنَ ٱلْمُهَٰجِرِينَ وَٱلْأَنصَارِ وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحْسَٰنٍ رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى تَحْتَهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾ ﴾ [سورة التوبة الآية: ١٠٠]

"(Allah'a ve elçisine îmân konusunda insanları) **geçen Muhâcirler ile Ensar ve onlara güzellikle tâbi olanlar var ya, işte Allah,** (Allah'a ve elçisine itaatlarından dolayı) **onlardan râzı olmuş, onlar da O'ndan râzı olmuşlardır. Allah, içinde ebedî olarak kalmak üzere onlara altından ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. İşte büyük kurtuluş budur."**[2]

---

[1] "es-Sefârînî Akîdesi Şerhi", cilt: 2, sayfa: 388-389

[2] Tevbe Sûresi: 100

Sahâbeyi ayıplamak ve onlara sövmek, asla câiz değildir. Çünkü onlar, hidâyet işaretleridir.

﴿ وَمَن يُشَاقِقِ ٱلرَّسُولَ مِنۢ بَعۡدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ ٱلۡهُدَىٰ وَيَتَّبِعۡ غَيۡرَ سَبِيلِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ نُوَلِّهِۦ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصۡلِهِۦ جَهَنَّمَۖ وَسَآءَتۡ مَصِيرًا ١١٥ ﴾ [سورة النساء الآية: ١١٥]

"Kim, kendisine doğru yol (hak) belli olduktan sonra Rasûle aykırı davranır ve mü'minlerin yolundan başka bir yolu izlerse, onu o yöneldiği şeyle baş başa bırakırız ve onu cehenneme girdiririz. Orası, ne kötü bir dönüş yeridir."[1]

"Tahâviye Akîdesi"ni şerh eden yazar bu konuda şöyle der:

"Her müslümanın, Kur'an-ı Kerîm'in de belirttiği gibi, Allah ve elçisinden sonra mü'minleri dost edinmesi gerekir. Özellikle nebilerin vârisleri olan ve Allah Teâlâ'nın, kara ve denizin karanlıklarında kendileriyle yol bulsunlar diye yarattığı yıldızlar konumuna getirdiği âlimleri dost edinmesi gerekir. Müslümanlar, onların (âlimlerin) hidâyet ve anlayış üzere oldukları konusunda ittifak etmişlerdir. Âlimler, ümmeti içerisinde Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in halifeleri ve ölmüş sünnetini yaşatanlardır. Öğretmek ve yaşatmak sûretiyle Kur'an-ı Kerîm onlarla ayakta tutulmuş, onlar da Kur'an-ı Kerîm ile yücelmiş ve ayakta kalmışlardır. Kur'an-ı Kerîm, onların fazîleti hakkında konuşmuş, onlar da Kur'an-ı Kerîm ile hüküm vermişlerdir. Onların hepsi, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e uymanın farz olduğunda kesin olarak ittifak etmişlerdir. Ancak âlimlerin birisinden, sahih hadise aykırı bir görüş bulunursa, mazeretinden dolayı onun görüşünü terk etmek gerekir."

[1] Nisâ Sûresi: 115

Âlimlerin (hadislere aykırı davranma) mazeretlerini şu üç şekilde sınıflandırmak mümkündür:

Birincisi: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in bunu söylediğine inanmamasıdır.

İkincisi:Bu sözle, o meseleyi kastettiğine inanmasındandır.

Üçüncüsü:Hükmün geçersiz kılındığına (ortadan kaldırıldığına) inanmasıdır. Her türlü iyilikte önde olmaları, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in getirdiği bu dîni bize ulaştırmada ve bize kapalı gelen şeyleri açıklamada, âlimlerin bizim üzerimizde fazîlet ve minnetleri vardır. Bu sebeple Allah Teâlâ onlardan râzı olsun, yaptıklarından dolayı da onları râzı etsin.

Bize düşen, onlar hakkında Allah Teâlâ'nın şöyle buyurduğu gibi duâ etmektir:

﴿ ... رَبَّنَا ٱغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلْإِيمَٰنِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠﴾ ﴾ [سورة الحشر من الآية: ١٠]

"**Ey Rabbimiz! Bizi ve îmânda bizi geçen kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde îmân edenlere karşı hiçbir kin** (ve haset) **bırakma. Ey Rabbimiz! Şüphesiz sen** (kullarına) **çok şefkâtlisin,** (onlara) **çok merhametlisin.**"[1]

Bazı âlimin içtihadında hata etmesi sebebiyle âlimlerin şânını düşürmek; bid'atçıların yolu ve İslâm'da şüphe uyandırmak, müslümanların arasına düşmanlık sokmak, İslâm ümmetinin başı ile sonunu birbirinden ayırmak isteyen, gençlerle âlimler arasında ayrılık tohumları yaymaya çalışan, İslâm ümmetinin düşmanlarının plan ve oyunlarındandır. Nitekim günümüzde bunun sonucu olarak gençlerle âlimler arasında ayrılık tohumları yayılmıştır. Fıkıh âlimleri ile İslâm fıkhının şânını düşüren, İslâm fıkhını okumaktan,ondaki hak ve doğru olanlardan faydalanmaktan geri duran, yeni yetişen bazı öğrencilerin

[1] Haşr Sûresi: 10

buna dikkat etmeleri, fıkıhlarına azimle sarılmaları, âlimlerine saygılı olmaları, sapık ve aldatıcı propagandalara kanmamaları gerekir.

Başarı, Allah Teâlâ'dandır.

4. BÖLÜM

BİD'ATLAR

Bu bölüm, aşağıdaki fasılları içermektedir:

1. **Fasıl:** Bid'atın tanımı, çeşitleri ve hükümleri.

2. **Fasıl:** Bid'atların müslümanların hayatında ortaya çıkışı ve bu çıkışın sebepleri.

3. **Fasıl:** İslâm ümmetinin bid'atçılara karşı tutumu ve ehli sünnet vel-cemaatin bid'atçılara karşı izlediği yol.

4. **Fasıl:** Günümüzdeki bid'atlara örnekler.

1. Mevlid-i Nebevî'yi (Mevlid Kandilini) kutlamak.

2. Bazı mekânlar, eserler, ölüler veya buna benzer şeylerden bereket ummak (bunlarla teberrükte bulunmak).

3. İbâdetler alanında yapılan bid'atlar ve bu bid'atlarla Allah'a yakınlaşmaya çalışmak.

Bid'atın tanımı, çeşitleri ve hükümleri:

Bid'atın tanımı:

Bid'at kelimesi, Arapça'da **"Bede'a"** kelimesinden olup daha önce benzeri olmayan bir şeyi meydana getirmek, yaratmak anlamına gelir

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ بَدِيعُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ ... ﴾ [سورة البقرة من الآية: ١١٧]

"(Allah) **gökleri ve yeri, daha önce benzeri olmayan** (benzersiz) **bir şekilde yaratandır.**"[1]

[1] Bakara Sûresi: 117

Başka bir âyette şöyle buyurmuştur:

﴿ قُلۡ مَا كُنتُ بِدۡعٗا مِّنَ ٱلرُّسُلِ ... ﴾ [سورة الأحقاف من الآية: ٩]

"(Ey Nebi!) **De ki: Ben, elçilerin ilki değilim.** (Bilakis benden önce birçok elçi gelmiştir)."[1]

"Falanca bid'at çıkardı" denildiği zaman, o kimsenin daha önce olmayan, yeni bir yolu ortaya çıkardığı anlaşılır.

Bid'at iki kısımdır:

Yeni buluşlar ortaya çıkarmak gibi, günlük hayatta yeni şeyler icat etmek, dînimizce mübahtır. Zirâ günlük hayatta yeni şeyler ortaya çıkarmakta aslolan, mübah oluşudur. Dînde yeni şeyler ortaya çıkarmak ise, haramdır. Çünkü dînde aslolan, Kur'an ve sünnetle sâbit olmasıdır.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ.)) [متفق عليه]

"**Kim, bu işimizde** (dînimizde) **onda olmayan bir şeyi ona ihdâs eder** (Kur'an ve sünnette aslı olmayan bir şey getirir)**se, o ihdâs ettiği şey, reddolunmuştur** (sahibine iâde olunur)."[2]

Başka bir rivâyette ise şöyle buyurmuştur:

((مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ.)) [متفق عليه]

"**Kim, işimiz** (dînimiz) **üzere olmayan bir iş işlerse, o işlediği şey reddolunmuştur** (bâtıldır ve ona itibar edilmez)."[3]

---

[1] Ahkâf Sûresi: 9
[2] Buhârî ve Müslim
[3] Buhârî ve Müslim

Bid'atın çeşitleri:

Dîndeki bid'atlar iki türlüdür:

Birincisi: Cehmiyye, Mu'tezile, Rafizîler ve diğer sapık fırkaların söyledikleri sözler ve inandıkları inançlar gibi, sözlü ve itikâdî olan bid'attır.

İkincisi: Allah Teâlâ'ya, meşrû olmayan bir şekilde ibâdet etmek gibi, ibâdetlerde yapılan bid'attır ki bu, dört kısma ayrılır:

1. İbâdetin aslında yapılan bid'attır ki, bu, dînde aslı olmayan bir ibâdeti ihdâs etmek yani ortaya çıkarmaktır.

Örneğin dînen meşrû olmayan namaz,oruç veya doğum gününü kutlamak gibi yeni bayramlar ihdâs etmek.

2. Dînen meşrû olan bir ibâdetin özünde fazlalık yapmaktır.

Örneğin öğle veya ikindi namazının farzına bir rekât ekleyip onu beş rekat olarak kılmak gibi.

3. İbâdeti, dînen meşrû olmayan bir şekilde edâ etmektir.

Örneğin dînen meşrû olan duâ ve zikirleri, cemaat halinde tek bir ağızdan nağmelerle yapmak.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinin dışına çıkacak şekilde ibâdetlerde aşırıya gitmek de bu kabildendir.

4. Dînen yapılması câiz olan bir ibâdeti, câiz olmayan bir vakitle sınırlandırmaktır.

Örneğin Şaban ayının 15. gününün gecesini ibâdet etmekle, gündüzünü de oruç tutmakla sınırlı tutmak. Zirâ oruç tutmak ve geceyi ibâdetle geçirmek, dînen meşrûdur. Fakat bu ibâdetleri belirli bir vakitle sınırlandırmanın dîni bir delîle dayanması gerekir.

Dînde yapılan bid'atların hükmü:

Dînde yapılan her türlü bid'at, haramdır, dalâlettir.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((وَإِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الْأُمُورِ، فَإِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ، وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ.))

[رواه أبو داود والترمذي وقال:حديث حسن صحيح]

"(Dîne sonradan sokulan) **yeniliklerden sakının. Zirâ** (dîne sonradan sokulan) **her yenilik, bid'attır. Her bid'at ise dalâlettir.**"[1]

Başka bir hadiste şöyle buyurmuştur:

((مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ.)) [متفق عليه]

"**Kim, bu işimizde** (dînimizde) **onda olmayan bir şeyi ona ihdâs eder** (Kur'an ve sünnette aslı olmayan bir şey getirir)**se, o ihdâs ettiği şey, reddolunmuştur** (sahibine iâde olunur)."[2]

Başka bir rivâyette ise şöyle buyurmuştur:

((مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ.)) [متفق عليه]

"**Kim, işimiz** (dînimiz) **üzere olmayan bir iş işlerse, o işlediği şey reddolunmuştur** (bâtıldır ve ona itibar edilmez)."[3]

Bu iki hadis, dînde yapılan her yeniliğin bid'at, her bid'atın da dalâlet olduğunu ve sahibine iâde olunacağını göstermektedir.

Bunun anlamı: İbâdet ve itikâtta yapılan bid'atlar, haramdır. Fakat bid'atların haram oluşu, çeşitlerine göre farklılık arz eder. Kabirlerde yatan ölülere yakınlaşabilmek için kabirlerin çevresinde tavaf etmek, kabirlerde

---

[1] Hadîsi, Ebû Dâvûd ve Tirmizî rivâyet etmiş, Tirmizî "hadîs, hasen sahîh" demiştir.
[2] Buhârî ve Müslim
[3] Buhârî ve Müslim

yatanlara kurbanlar kesmek ve adaklar adamak, onlara yalvarıp yakarmak ve onlardan yardım dilemek gibi bid'atlar vardır. Bu bid'atlar, açık küfürdür. Cehmiyye'nin aşırı olanları ile Mu'tezile'nin görüşleri de, bu tür bid'atlardandır.

Kabirlerin üzerine kubbe gibi türbeler binâ etmek, kabirlere yönelip namaz kılmak ve ölülere yalvarıp yakarmak gibi bid'atlar da insanı şirke götürür.

Hâricîler, Kaderiyye ve Mürcie'nin şer'î delîllere aykırı olarak söyledikleri ve inandıkları bid'atlar da itikâdî fısktır.

Kendini sürekli ibâdete vermek, güneşin altında oruç tutmak ve şehveti kesmek amacıyla hadım (iğdiş) olmak gibi[1] bid'atlar da Allah'a ve elçisine isyandır.

UYARI:

Bid'at-ı Hasene (güzel bid'at) ve Bid'at-ı Seyyie (çirkin bid'at) diye, bid'atları iki kısma ayıran kimse, yanılgıya düşmüş ve:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in: **"Ve her bid'at, dalâlettir"** emrine aykırı hareket etmiştir. Çünkü Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bütün bid'atların dalâlet olduğuna hükmetmiştir. Bid'atları iki kısma ayıran kimse, her bid'at dalâlet değil, aksine güzel bid'at da vardır, demektedir.

Hâfız İbn-i Receb, "Nevevî Kırk Hadis" şerhinde şöyle der:

"Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in:

((... وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ.))

"Ve her bid'at dalâlettir", sözü Cevâmi'ul-Kelim'dendir.[2] Hadiste zikredilen hiçbir şey, Cevâmi'ul-Kelim ifâdesinin dışına çıkmaz. Bu hadis, İslâm dîninin büyük esaslarındandır.

---

[1] Şâtibî'nin "el-İ'tisâm (2/37)" adlı kitabına bakınız.

[2] **Cevâmi'ul-Kelim:** Birçok anlam ifâde eden özlü söz demektir ki Kur'an ve Sünnette bunun örneği sayılamayacak kadar pek çoktur.

Bu, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şu hadisine benzer:

((مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ.)) [متفق عليه]

"Kim, bu işimizde (dînimizde) **onda olmayan bir şeyi ona ihdâs eder** (Kur'an ve sünnette aslı olmayan bir şey getirir)**se, o ihdâs ettiği şey, reddolunmuştur** (sahibine iâde olunur)**."**[1]

"Yeni şeyler ihdâs edip onu dîne mal eden her kim, ihdâs ettiği şeyin dînde bir delili yoksa ihdâs ettiği şey kendisine döner. Onun bu hareketi dalâlettir ve İslâm dîni bu ortaya atılan şeyden uzaktır. Bütün bunlar ister itikâdî, ister amelî, isterse gizli ve açık sözlü meselelerde olsun, hepsi aynıdır."[2]

Bid'at-ı Hasene diye bir bid'atın var olduğunu iddiâ edenlerin, Ömer'in -radıyallahu anh- terâvih namazı hakkında:

((نِعْمَتِ الْبِدْعَةُ هَذِهِ.))

"Bu, ne güzel bir bid'attır" sözünden başka bir gerekçeleri yoktur.

Yine, bu kimseler "Kur'an-ı Kerîm'in bir kitapta toplanması, hadislerin yazılıp kitaplar haline getirilmesi gibi birçok şey ihdâs edilmesine rağmen, seleften hiç kimse bu durumu çirkin görmemiştir" demektedirler.

Onlara şöyle cevap verebiliriz:

Bu amellerin hepsinin dînde bir aslı vardır. Sonradan ihdâs edilmemiştir. Ömer'in -radıyallahu anh- terâvih namazı hakkında:

"Bu ne güzel bir bid'attır" sözüne gelince,Ömer -radıyallahu anh- bununla bidatin sözlük anlamını kastetmiştir, terim anlamını kastetmemiştir.Dînde aslı olan bir şeyin aslına dönülür.Bu bid'attır,denilecek olursa, sözlük anlamındadır, terim anlamında değildir. Çünkü bid'at, terim olarak, dînde kendisine müracaat edilecek aslı olmayan şey demektir.

---

[1] Buhârî ve Müslim
[2] "Câmi'ul-Ulûm vel-Hikem", sayfa: 223

Kur'an'ın bir kitapta toplanması, dînde aslı olan bir şeydir. Çünkü Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- vahiy kâtiplerine Kur'an'ı yazmalarını emrederdi. Fakat sahâbe -radıyallahu anhum- ayrı ayrı yazılmış durumda olan Kur'an-ı Kerîm'i muhafaza etmek için bir mushafta toplamışlardır.

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bazı geceler ashâbına terâvih namazını kıldırmış ve onlara farz kılınmasından çekindiği için sonraki gecelerde geri kalmıştır. Sahâbe,Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hem hayatında, hem de vefâtından sonra gruplar halinde ayrı ayrı terâvih namazını kılmaya devam etmişlerdir.

Nitekim Ömer -radıyallahu anh- sahâbeyi, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in arkasında kıldıkları gibi, bir imamın arkasında namaz kılmaları için bir araya getirmiştir. Onun bu davranışı, dînde bid'at sayılmaz.

Yine, hadislerin yazılmasının da dînde bir aslı vardır. Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ashâbından bazıları hadisleri yazmak istediklerinde, bazı hadisleri için onlara izin vermiştir. Fakat belirli bir dönem hadislerini yazmaktan sakındırmasının sebebi; hadislerin Kur'an âyetleriyle karıştırılmasından endişe etmesinden dolayıdır. Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- vefât ettikten sonra bu sakıncalı durum ortadan kalkmıştır. Zirâ Kur'an-ı Kerîm, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in vefâtından önce tamamlanmış ve muhafaza edilmiştir. Müslümanlar daha sonra onun sünnetini kaybolup gitmekten korumak için kitaplar haline getirmişlerdir.

Allah'ın kitabı ve elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetini yok olup gitmekten ve onlarla oynamak isteyenlerden muhafaza ettikleri için Allah Teâlâ, bizden ve müslümanlardan yana onlara en güzel şekilde mükâfatlarını versin.

2. FASIL

Müslümanların hayatında bid'atların ortaya çıkışı ve bu çıkışın nedenleri:

1. Müslümanların hayatında bid'atların ortaya çıkışı:

Bu konu, iki mesele altında toplanmaktadır:

Birincisi: Bid'atların ortaya çıkış zamanı:

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -rahimehullah- bu konuda şöyle der: *

"Bilmen gerekir ki, bu ümmet içerisinde ilim ve ibâdetlerle ilgili bid'atların geneli, bu ümmette râşid halîfelerin son dönemlerinde ortaya çıkmıştır. Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bunu şöyle haber vermektedir:

((مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ بَعْدِي فَسَيَرَى اخْتِلاَفاً كَثِيراً، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ مِنْ بَعْدِي.)) [مجموع الفتاوى:١٠/٣٥٤]

"Sizden kim, benden sonra yaşarsa, (dînde) çok ihtilaflar görecektir. Bu sebeple benim sünnetime ve benden sonraki doğru yolu bulmuş râşid halîfelerimin sünnetine sarılın."[1]

İlk defa ortaya çıkan, Kader, İrcâ, Teşeyyu' (Şiâlaşma) ve Hâricîlik bid'atlarıdır.

Osman b. Afvân'ın -radıyallahu anh- öldürülmesin-den sonra ayrılıklar meydana gelmiş ve ortaya Harûriyye/ Hâricîlik bid'âti çıkmıştır. İbn-i Abbâs, İbn-i Ömer ve Cabir -radıyallahu anhum- gibi sahâbenin yaşadığı son dönemde kaderi inkâr edenler ortaya çıkmıştır. Mürcie de bu döneme yakın bir zamanda ortaya çıkmıştır. Cehmiyye ise, tâbiîn döneminin sonlarına doğru Ömer b. Abdulaziz'in vefatının ardından ortaya çıkmıştır.Ömer b. Abdulaziz'in

---

* "İbn-i Teymiyye Külliyâtı", cilt:10, sayfa:354

[1] Ebû Dâvûd ve Tirmizî'nin rivâyet ettikleri hadisin bir kısmıdır.Tirmizî, "hadis, hasen sahihtir" demiştir.

onlar hakkında uyarılarda bulunduğu da rivâyet olunmuştur. Cehm b. Safvan'ın Horasan'da ortaya çıkışı ise, Hişam b. Abdülmelik dönemine denk gelir.

Bu bid'atlar, sahâbenin olduğu bir zamanda 2. asırda ortaya çıkmıştır. Nitekim sahâbe, bid'atçıları reddedip inkâr etmişlerdir.

Sonra Mu'tezile[1] bid'atı ortaya çıkmış, müslümanlar arasında fitneler meydana gelmiş, görüş ayrılıkları, bid'atlara, hevâ ve hevese meyletme hastalığı ortaya çıkmıştır.

Tasavvuf bid'atı ile kabirlerin üzerine kubbe gibi türbeler binâ etme bid'atı da, dönemlerin en hayırlısı olan sahâbe, tâbiîn ve etbâut-tâbiîn dönemlerinden sonra ortaya çıkmış ve bu fazîletli üç dönemden uzaklaştıkça bid'atlar çoğalarak yaygınlaşmıştır.

---

[1] **Mu'tezile:** Hasan Basrî'nin talebelerinden Vâsıl b. Atâ el-Ğazzâl, Ebû Huzeyfe el-Mahzûmî'nin hocasını terk ederek kurduğu akâid mezhebine mensup kimselerdir. Kaderiyye olarak da bilinirler. Önceleri Ebû Hâşim Abdullah b.Muhammed b.el-Hanefiyye'nin derslerine devam eden Vâsıl b. Atâ daha sonra Hasan Basrî'nin derslerine devam etmiştir. Sessiz kişiliği ve uzun boynuyla bilinen Vâsıl b.Atâ, günah işleyen kimse hakkında; "fâsıktır, ne mü'min, ne de kâfirdir" dediği için Hasan Basrî kendisini meclisinden kovmuştur. Amr b. Ubey de kendisine katılarak Hasan Basrî'nin derslerin-den çekilmişlerdir. Böylece kendilerine **"çekilenler, ayrılanlar"** anlamına gelen **"Mu'tezile"** adı verilmiştir. İnanç konusundaki görüşleri, beş esasta toplanmaktadır:

1. **Menzile Beynel-Menzileteyn:** Büyük günah işleyen kimse, dünyada îmân ve küfür arasında bir yerdedir.

2. **Tevhîd:**Kadîm, Allah Teâlâ'nın zâtına nisbet edilen en önemli sıfat olup ondan başka müstakil ve kadîm sıfatlar O'na nisbet edilemez. Buna göre onlar, Cehmiyye gibi Allah'ın sıfatlarını inkâr etmişlerdir.

3. **Adl:** Kul, kendi fiillerini kendine ait müstakil bir irâde ile yapar. Yani kendi fiilini kendisi yaratır. Allah'ın bunda herhangi bir müdahalesi ve etkisi yoktur. Buna göre onlar, kader konusunda Kaderiyye ile aynı görüştedirler.

4.**Va'd ve Vaîd:** Mü'minlerin mükâfatlandırılması (va'd) ve fâsıkların cezâlandırılması (vaîd) Allah'ın üzerine vâciptir.

5. **Emri bil-Ma'rûf ve Nehyi anil-Münker:** İyiliği emredip kötülükten alıkoymak, farzdır.

Bu beş esasın dışında Kur'an'ın yaratılmış olduğu, mü'minlerin kıyâmet günü Rablerini göremeyecekleri ve aklın, nakilden önce geldiği ve aklın nakilden daha üstün olduğu gibi birçok sapık fikirlere sahiptirler. (Çeviren)

İkincisi: Bid'atların ortaya çıktığı yerler:

Bid'atların ortaya çıkışı konusunda İslâm ülkeleri çok çeşitlidir.

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -rahimehullah- bu konuda şöyle der:

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbının oturduğu, ilim ve îmânın çıktığı büyük şehirler beştir. Bunlar: Mekke, Medine, Bağdat, Kûfe ve Şam'dır. Bu yerlerden Kur'an, hadis, fıkıh, ibâdet ve bunlara bağlı olarak İslâm ile ilgili şeyler çıkmıştır. Medine dışındaki şehirlerde ise köklü bid'atlar ortaya çıkmıştır. Kûfe'de Şiâ ve Mürcie bid'atları çıkmış ve diğer şehirlere yayılmıştır. Basra'da Kaderiyye, Mu'tezile ve tasavvufçu bidâtlar çıkmış ve diğer şehirlere kadar yayılmıştır. Şam'da Nevâsıb[1] ve Kaderiyye bid'atları vardı. Cehmiyye bid'atı ise Horasan'ın ücrâ kesimlerinde ortaya çıkmış ve bid'atların en şerlisi olmuştur. Bid'atların ortaya çıkışı, Medîne'ye uzak oluşuna göre farklılık arz etmiştir. Osman b. Affân -radıyallahu anh- öldürüldükten sonra müslümanlar arasında ayrılıklar meydana gelince, Harûrîyye[2] bid'atı ortaya çıkmıştır. Medine, bu bid'atların ortaya çıkmasından uzak bir şekilde emniyette idi. Medine'de Kaderiyye ve başka topluluklar, bid'atlarını içlerinde gizlemelerine rağmen, Kûfe'deki Şiâ ve Mürcie bid'atları, Basra'daki Mu'tezile ve tasavvuf bid'atları ve Şam'daki Nevâsıb bid'atının tersine bu kimseler, Medine halkı tarafından alçalmış ve baskı altında bırakılmışlardı. Nitekim Deccâl'in Medine'ye giremeyeceğine dâir Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'den rivâyet

---

[1] **Nevâsıb veya Nâsıbe (Nâsıbîler):** Ali -radıyallahu anh- ve Ehli Beyt'e karşı düşmanlık besleyen, onlara dil uzatan, söz ve hareketleriyle onlara eziyet veren, bununla da yetinmeyerek onların kâfir olduklarını söyleyip kanlarını akıtmayı helâl görenlerdir. Bunlar, Râfizîlerin karşıtlarıdır. (Çeviren)

[2] **Hârûriye:** Ali'nin -radıyallahu anh- kendisi ile Muâviye -radıyallahu anh- arasındaki hakem olayını kabul etmesi üzerine karşı çıkan ve Ali'den ayrılarak Harûra denilen Kûfe'ye iki mil mesafedeki bir köyde toplanıp biraraya gelmişlerdir. Bu köye nispetle Harûrîler olarak bilinirler. Bunlara göre kalbiyle tasdik edip, dili ile ikrar eden ve bütün farzları yerine getirmekle birlikte bütün günahlardan kaçınan kimseler dışında hiç kimse îmân ismine lâyık değildir. Yine bunlar, büyük günah işleyen kimseye kâfir derler, kanını ve malını helâl kabul ederler. Bundan dolayı Ali, Muâviye ve onlarla birlikte olanlara kâfir demişlerdir. (Çeviren)

olunan sahih bir hadis vardır. İlim ve îmân, Medine'de İmam Mâlik'in hicrî 4. asırdaki ashâbının devrine kadar üstün bir durumdaydı."[1]

Dönemlerin en hayırlısı olan sahâbe, tâbiîn ve etbâut-tâbiîn dönemlerinde Medine'de kesinlikle gözle görülen herhangi bir bid'at yoktu.

Yine, diğer şehirlerde ortaya çıktığı gibi, Medine'de dînin esaslarında kesinlikle bir bid'at ortaya çıkmamıştır.

2. Bid'atların ortaya çıkış nedenleri:

Şüphesiz Kur'an ve sünnete sarılmak, bid'atlara ve dalâlete düşmekten bir kurtuluştur.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِي مُسْتَقِيمًا فَٱتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا۟ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِۦ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ١٥٣ ﴾ [سورة الأنعام الآية: ١٥٣]

"Şüphesiz bu (İslâm), **benim dosdoğru yolumdur. O halde o yola uyun, dalâlet yollarına uymayın. Çünkü o yollar, sizi Allah'ın yolundan uzaklaştırır. Allah,** (emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından da kaçınmak sûretiyle azabından) **sakınmanız için bunları emretmiştir."**[2]

Nitekim Abdullah b. Mes'ud -radıyallahu anh-'dan rivâyet olunan hadiste, o şöyle der:

((خَطَّ لَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطاًّ، ثُمَّ خَطَّ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ خُطُوطًا، ثُمَّ قَالَ: هَذَا سَبِيلُ اللهِ، وَهَذِهِ السُّبُلُ عَلَى كُلِّ سَبِيلٍ مِنْهَا شَيْطَانٌ يَدْعُو إِلَيْهِ، ثُمَّ تَلاَ: ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِي مُسْتَقِيمًا فَٱتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا۟ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِۦ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ١٥٣ ﴾ [أخرجه أحمد وابن حبان والحاكم]

---

[1] "İbn-i Teymiyye Külliyâtı", cilt: 20, sayfa:300
[2] En'am Sûresi: 153

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- yere bizim için bir çizgi çizdi. Sonra o çizginin sağına ve soluna çizgiler çizdi. Sonra da şöyle buyurdu:

-Bu yol, Allah'ın yoludur.Bu yollar ise, dalâlet yollarıdır.Her yolun üzerinde o yola çağıran bir şeytan vardır. Ardından şu âyeti okudu:

'Şüphesiz bu (İslâm), benim dosdoğru yolumdur. O halde o yola uyun, dalâlet yollarına uymayın. Çünkü o yollar, sizi Allah'ın yolundan uzaklaştırır. Allah, (emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından da kaçınmak sûretiyle azabından) sakınmanız için bunları emretmiştir."[1]

Kim, Kur'an ve sünnetten yüz çevirirse, dalâlet yolları ve sonradan ihdâs olunan bid'atlar arasında bocalayıp durur.

Bid'atların ortaya çıkmasına neden olan hususları şu şekilde özetlemek mümkündür:

İslâm dîninin hükümlerini bilmemek, nefsin arzu ve isteklerine uymak, görüş ve şahıslara körü körüne bağlanmak, kâfirlere benzemek ve onları taklit etmektir.

Şimdi bu nedenleri detaylı olarak ele alalım:

1.İslâm dîninin hükümlerini bilmemek:

Zaman uzadıkça ve insanlar risâletin (elçinin) izinden uzaklaştıkça ilim azalır ve cehâlet yaygınlaşır.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bunu şu sözü ile haber vermektedir:

((مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ بَعْدِي فَسَيَرَى اخْتِلاَفاً كَثِيراً، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ مِنْ بَعْدِي.)) [رواه أبو داود والترمذي]

---

[1] İmam Ahmed, 1/435,465. İbn-i Hıbbân,1/105, hadis no:6-7.Hâkim, 2/318.Hâkim, hadisin isnâdı sahihtir, ancak Buhârî ve Müslim hadisi tahriç etmediler, demiştir.Heysemî, "Mecmeu'z-Zevâid" adlı eserinin 7/22'de şöyle der: "Hadisi, Ahmed ve Bezzâr rivâyet etmiştir.Hadisin isnâdında Âsım b. Behdele vardır. Bu kişi sika (güvenilir), ancak zayıftır." (Çeviren)

"Sizden kim benden sonra yaşarsa, (dînde) çok ihtilaflar görecektir. Bu sebeple benim sünnetime ve benden sonra gelecek olan doğru yolu bulmuş râşid halîfelerimin sünnetine sarılın."[1]

Başka bir hadiste şöyle buyurmuştur:

((إِنَّ اللهَ لاَ يَقْبِضُ الْعِلْمَ حَتَّىٰ يَنْتَزِعَهُ مِنَ الْعِبَادِ، وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ حَتَّىٰ إِذَا لَمْ يُبْقِ عَالِمًا اتَّخَذَ النَّاسُ رُؤُوسًا جُهَّالاً فَسُئِلُوا فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا.)) [متفق عليه]

"Şüphesiz Allah, kulları arasından ilmi çekip (kaldırıp) almayacaktır. İlmi âlimlerin ruhlarını alarak ilmi kaldıracaktır. Taki yeryüzünde bir âlim bile bırakmayacaktır. Böylece insanlar, câhil kimseleri önder edinecekler ve bu âlimlere sorular soracaklar, onlar da bilgisizce fetvâ vereceklerdir. Böylelikle hem kendileri, hem de (fetvâ verdikleri) insanlar sapıtacaklardır."[2]

İlim ve âlimler olmadıkça, bid'atlara karşı konulamaz. İlim ve âlimler yok olunca da bid'atların ortaya çıkarak yaygınlaşmasına, bid'at ehlinin de etkin hale gelmesine fırsat tanınmış olur.

2. Nefsin arzu ve isteklerine uymak:

Kur'an ve sünnetten yüz çeviren kimse, hevâsına uyar.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُواْ لَكَ فَٱعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَآءَهُمْۚ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ ٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ ٱللَّهِۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِي ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ۝٥٠ ﴾ [سورة القصص الآية: ٥٠]

"(Ey Nebi!) Şayet onlar, sana (senin çağrına) cevap vermezlerse, bil ki onlar, sadece hevâlarına uymaktadırlar. Allah'tan doğru yolu gösteren birisi olmaksızın hevâsına uyandan daha sapık kim olabilir? Şüphesiz Allah, zâlimler topluluğunu doğru yola iletmez."[3]

---

[1] Ebû Dâvûd ve Tirmizî rivâyet etmişlerdir. Tirmizî, "hadis, hasen sahîhtir' demiştir.
[2] Buhârî ve Müslim
[3] Kasas Sûresi: 50

Başka bir âyette ise şöyle buyurmuştur:

﴿ أَفَرَءَيْتَ مَنِ ٱتَّخَذَ إِلَٰهَهُۥ هَوَىٰهُ وَأَضَلَّهُ ٱللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِۦ وَقَلْبِهِۦ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِۦ غِشَٰوَةً فَمَن يَهْدِيهِ مِنۢ بَعْدِ ٱللَّهِ ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾ ﴾

[سورة الجاثية الآية: ٢٣]

"(Ey Nebi!) **Hevâsını ilâh edinen ve kendisine bilgi erişip huccet ikâme edildiği halde, öğüt dinlemeyip ibret almadığı için Allah'ın kendisini saptırdığı, kulağını ve kalbini mühürlediği, gözünün üzerine de perde çektiği kimseyi gördün mü? Artık Allah'tan başka kim onu doğru yola iletebilir. Siz hâlâ düşünmüyor musunuz?**"[1]

Bid'atlar, ancak nefsin arzu ve isteklerine uymanın sonucunda ortaya çıkar.

3. Şahısların görüş ve düşüncelerine körü körüne bağlanmak:

Şahısların görüşlerine körü körüne bağlanmak, kişinin delile uymasına ve hakkı öğrenmesine engel olur.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ٱتَّبِعُواْ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ قَالُواْ بَلْ نَتَّبِعُ مَآ أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ ءَابَآءَنَآ ۗ أَوَلَوْ كَانَ ءَابَآؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧٠﴾ ﴾ [سورة البقرة الآية: ١٧٠]

"**Onlara: Allah'ın indirdiği şeye uyun, denildiğinde onlar, 'Hayır! Biz, atalarımızı üzerinde bulduğumuz yola uyarız' dediler.Onlar,** (Allah hakkında) **hiçbir şey anlamamış ve doğruyu da bulamamış idiyseler,** (hâlâ atalarının yoluna mı uyuyorlar?)"[2]

Bu davranış, günümüzdeki bazı mezhep mensuplarının, tasavvufçuların ve türbelere ibâdet edenlerin hâlidir. Kur'an ve sünnete uymaya dâvet edildikleri ve onlardan Kur'an ve sünnete aykırı şeyleri terk etmeleri istendiğinde

---

[1] Câsiye Sûresi: 23

[2] Bakara Sûresi: 170

mezheplerini, şeyhlerini ve atalarını gerekçe gösterirler.

4. Kâfirlere benzemek:

Kâfirlere benzemek, bid'atlara düşüren hususların en tehlikelisidir.

Nitekim Ebû Vâkid el-Leysî'den -radıyallahu anh- rivâyet olunan hadiste, şöyle der:

((خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ ﷺ إِلَى حُنَيْنٍ وَنَحْنُ حُدَثَاءُ عَهْدٍ بِكُفْرٍ، وَلِلْمُشْرِكِينَ سِدْرَةٌ يَعْكِفُونَ عِنْدَهَا وَيَنُوطُونَ بِهَا أَسْلِحَتَهُمْ، يُقَالَ لَهَا ذَاتُ أَنْوَاطٍ، فَمَرَرْنَا بِسِدْرَةٍ فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللهِ اجْعَلْ لَنَا ذَاتَ أَنْوَاطٍ كَمَا لَهُمْ ذَاتُ أَنْوَاطٍ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ : اللهُ أَكْبَرُ، إِنَّهَا السُّنَنَ، قُلْتُمْ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ كَمَا قَالَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ لِمُوسَى: ﴿ قَالُوا۟ يَٰمُوسَى ٱجْعَل لَّنَآ إِلَٰهًا كَمَا لَهُمْ ءَالِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾ ﴾ [الأعراف: ١٣٨] ((لَتَرْكَبُنَّ سَنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ.))

[رواه الترمذي وقال حديث حسن صحيح]

"Biz, daha yeni müslüman olduğumuz bir halde, (savaşmak için) Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ile birlikte Huneyn'e çıktık. Müşriklerin, yanında konaklayıp tâzim gösterdikleri ve bereket ummak amacıyla silahlarını astıkları Zât-u Envât denilen Sidre ağacının yanından geçtik.

Biz:

-Ey Allah'ın elçisi! Onların Zât-u Envât ağacı gibi, bize de bir Zât-u Envât ağacı yapsan', dedik.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

-Allahu Ekber! Sizden öncekilerin izledikleri kötü yolu siz de izlediniz. Nefsim elinde olan Allah'a yemîn olsun ki İsrâiloğullarının Musa'ya söylediklerinin aynısını siz de söylediniz. Onlar Musa'ya:' (Ey Musa!) Onların ilâhları olduğu gibi, sen de bizim için bir ilâh yap! Musa: Siz, gerçekten câhil bir

topluluksunuz, dedi.' Muhakkak ki siz, sizden öncekilerin izlemiş oldukları yola (adım adım) **uyacaksınız."**[1]

Bu hadiste, İsrâiloğullarının kendi elçilerinden Allah Teâlâ'nın dışında kendilerine ibâdet etmek ve onlardan bereket ummak için ilâhlar edinmesini istedikleri gibi, onları böyle çirkin bir istekte bulunmalarına sevk eden şeyin, kâfirlere benzemek olduğu anlaşılmaktadır ki, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in (yeni müslüman olan) ashâbından bazılarını, Allah Teâlâ'nın dışında birisinden bereket ummak için kendilerine bir ağaç edinmesini istemelerine sevk eden şey de, kâfirlere benzemek olmuştur.

İşte bu, günümüzde olanların aynısıdır. Zirâ müslümanların çoğu, doğum gününü kutlamak, özel günler ve haftalar düzenlemek, dînî münâsebet ve hâtıralarla şenlikler düzenlemek, heykel ve anıtlar yaptırmak, yas törenleri düzenlemek, cenâze bid'atları ve kabirlerin üzerine binâ yapmak gibi bid'at ve şirk olan şeylerde kâfirleri taklit etmişlerdir.

---

[1] Tirmizî, hadis no:2181.Ahmed, 5/218.Tirmizî, "hadis, hasen sahiîhtir" demiştir.

3. FASIL

İslâm ümmetinin bid'atçılara karşı tutumu ve Ehl-i sünnet ve'l-cemaatin bid'atçılara karşı izlediği yol:

İslâm ümmetinin bid'atçılara karşı tutumu:

Ehli sünnet ve'l-cemaat, bid'atçılara karşı koymaya devam etmiş, bid'atlarını kabul etmeyip onları inkâr etmiş ve onların bid'atlarını sürdürmelerine her zaman engel olmaya çalışmışlardır.

İşte bunlardan bazıları:

1. Ümmü Derdâ'dan -radıyallahu anhâ- rivâyet olunduğuna göre, şöyle der:

"Ebû Derdâ, (bir gün) hiddetlenmiş bir halde eve girince, ona:

-Sana ne oldu? diye sordum.

Bana:

-Allah'a yemîn olsun ki, namaz kılmalarından başka onlarda Muhammed'in dîninden hiçbir şey bilmiyorum (görmüyorum)."[1] dedi

2. Amr b. Yahya'dan rivâyet olunduğuna göre, şöyle der:

"Babamı, babasından şöyle rivâyet ederken işittim: Biz, sabah namazından önce, Abdullah b. Mesud'un evinin kapısının önünde oturur, onun dışarı çıkmasını beklerdik. Dışarı çıkınca da onunla birlikte câmiye kadar yürürdük. Yanımıza Ebû Musa el-Eş'arî geldi ve:

-Abdurrahman'ın babası! (Abdullah b. Mesud) hâlâ dışarı çıkmadı mı? diye sordu.

Biz de:

---

[1] Buhârî

-Hayır, daha çıkmadı' deyince, Abdullah b. Mesud dışarı çıkıncaya kadar yanımıza oturdu. Dışarı çıkınca hep birlikte ona doğru ayağa kalktık.

Ebû Musa ona:

-Ey Abdurrahman'ın babası! Ben, az önce camide bir olay gördüm ve bunu kabul etmeyip reddettim. Ancak Allah'a hamd olsun ki hayırdan başka bir şey görmedim.

Abdullah b. Mesud:

-Nedir o? diye sordu.

Ebû Musa:

-Yaşarsan onu görürsün', dedi.

Daha sonra şöyle dedi:

-Mescitte namazı bekleyen halkalar halinde oturmuş bir topluluk gördüm. Her halkanın ortasında bir adam, halkanın çevresinde de ellerinde taşlar olan insanlar vardı.

Adam:

-Yüz defa Allahu Ekber' deyin, dedikten sonra halkanın çevresindekiler yüz defa 'Allahu Ekber' diyorlar.

Adam:

-Yüz defa Lâ ilâhe illallah' deyin, dedikten sonra halkanın çevresindekiler yüz defa 'Lâ İlâhe İllallah' diyorlar.

Adam:

-Yüz defa Subhânallah' deyin, dedikten sonra halkanın çevresindekiler yüz defa 'Subhânallah' diyorlar.

Abdullah b. Mesud, Ebû Musa'ya:

-Onlara günahlarını saymalarını emredip sevapların-dan da bir şey eksilmeyeceğini garanti edip söylemedin mi? diye sordu.

Ardından o yürüdü, biz de onunla beraber camideki halkalardan birine gelinceye dek yürüdük. Halkanın başında durup onlara:

-Yapmakta olduğunuzu gördüğüm şey nedir? diye sordu.

Onlar:

-Ey Abdurrahman'ın babası! Bunlar, 'Allahu Ekber, Lâ ilâhe illallah, Subhânallah ve Elhamdulillah' derken, dediklerimizi saymakta kullandığımız taşlardır' dediler.

Abdullah b. Mesud onlara:

-O halde günahlarınızı sayın. Çünkü ben, size sevaplarınızdan hiçbir şeyi kaybetmeyeceğinizi garanti ederim. Yazıklar olsun size ey Muhammed ümmeti! Ne kadar da erken helâk oldunuz! İşte bunlar, hayatta olan O'nun ashâbıdır. İşte bu, O'nun henüz eskimemiş elbisesi, işte bu da kırılmamış kaplarıdır. Nefsim elinde olan Allah'a yemîn olsun ki siz, ya Muhammed'in dîninden daha doğru bir dîn üzeresiniz, ya da dalâlet kapısı açan kimselersiniz!

Onlar:

-Ey Abdurrahman'ın babası! Allah'a yemîn olsun ki biz, hayırdan başka bir şey arzu etmedik' dediler.

Abdullah b. Mesud onlara:

-İyilik arzuladığı halde, iyiliği bulamayan nice insan vardır' dedi.

Daha sonra şöyle dedi.

-Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, Kur'an okudukları halde, okudukları Kur'an'ın gırtlaklarından aşağıya inmediği bir topluluğu bize haber verdi. Allah'a yemîn olsun ki o topluluğun çoğu herhalde sizlersiniz' deyip oradan ayrıldı.

Amr b. Seleme şöyle der:

-**Bu kimselerin çoğunu, Nehravân savaşında Hâricîlerle birlikte bize karşı vuruşurken** (savaşırken) **gördük."**[1]

3. Adamın birisi,İmam Mâlik b.Enes'e -rahimehullah- gelerek şöyle der:

"İhrama nereden gireyim?"

İmam Mâlik ona:

-**Rasûlullah** -sallallahu aleyhi ve sellem-**'in mîkât olarak tayin edip ihrama girdiği yerden ihrama girersin'** dedi.

Adam:

-**Daha uzaktan ihrama girsem olmaz mı'** diye sordu. İmam Mâlik:

-**Daha uzaktan ihrama girmeni uygun görmüyorum'** deyince, adam:

-**Bunu kerih mi görüyorsun'** diye sordu.

İmam Mâlik:

-**Fitneye düşmeni kerih görüyorum'** dedi.

Adam:

-**Fitne,iyiliğin** (sevabın) **fazla olmasının neresindedir?'** deyince, İmam Mâlik:

-**Çünkü Allah Teâlâ buyuruyor ki:**

﴿ ... فَلْيَحْذَرِ ٱلَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِۦٓ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾ ﴾ [سورة النور من الآية: ٦٣]

"O'nun (Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in) **emrine aykırı hareket edenler, başlarına bir belânın gelmesinden veya kendilerine acıklı bir azabın isabet etmesinden sakınsınlar."**[2]

---

[1] Dârimî bunu, süneninin önsözünde rivâyet etmiştir. Hadis no:210
[2] Nûr Sûresi: 63

İmam Mâlik:

-Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-**'in tayin etmediği bir şeyi, senin fazîlet olarak tayin etmenden daha büyük fitne mi olur?"**[1] dedi.

Bu saydıklarımız, birer örnektir. Allah'a hamd olsun her asırda İslâm âlimleri, bid'atçıları inkâr edip reddetmişler ve hâlâ onları inkâr edip reddetmektedirler.

Ehl-i sünnet ve'l-cemaatin bid'atçılara karşı izlediği yol:

Ehli sünnet ve'l-cemaatin bid'atçılara karşı izlediği yol, iknâ edici ve karşısındaki insanı cevap veremeyecek durumda bırakan Kur'an ve sünnet üzere olan bir yoldur.

Ehli sünnet ve'l-cemaat, öncelikle bid'atçıların ileri sürdükleri şüpheleri arz eder, sonra da bu şüpheleri geçersiz kılar. Bu konuda, sünnetlere sıkı sıkıya sarılmanın, bid'atları ve dîne sokulan yenilikleri yasaklamak gerektiğine dâir Kur'an ve sünnetten delil gösterir. Bu konuda birçok eser yazarak akâidle ilgili kitaplarda Şiâ, Hâricîler, Cehmiyye, Mu'tezile ve Eş'arîlerin îmân ve inanç esasları konusunda söyledikleri makalelere reddiyeler verdi ve bununla ilgili kitaplar yazdı.

Nitekim İmam Ahmed -rahimehullah- **"Cehmiyye'ye Reddiye"** diye bir kitap yazmıştır. Yine, İmam Ahmed'den başka, Osman b. Saîd ed-Dârimî -rahimehullah- gibi imamlar da bu konuda kitaplar yazmışlardır.

Ayrıca Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye, öğrencisi İbn-i Kayyim, Muhammed b. Abdulvahhâb -rahimehumullah- ve diğer âlimler, kitaplarında bu bâtıl gruplara, kabircilere ve tasavvufçulara reddiyeler vermişlerdir.

Bid'at ehline reddiyeler vermek için bu konuda yazılmış özel kitaplara gelince, bunlar pek çoktur.

---

[1] Ebû Şâme, "el-Bâis'ul-Hasîs alâ İnkâril-Bide' vel-Havâdis" adlı kitabında Ebû Bekir Hallâl'den nakletmiştir. Sayfa:14

Bu konuda eskiden yazılan kitaplar şunlardır:

1. Şâtibî'nin; "el-İ'tisâm" adlı kitabı.

2. Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye'nin "İktidâus-Sırâtıl-Mustakîm" adlı kitabı. Bu kitabın büyük bir bölümü, bid'atçılara reddiyeler vermekle geçmiştir.

3. İbn-i Vaddâh'ın "İnkârul- Havâdisi vel-Bide'" adlı kitabı.

4. Tartûşî'nin "el-Havâdisu vel-Bide'" adlı kitabı.

5. Ebû Şâme'nin "el-Bâisu alâ İnkâril-Bide'i vel-Havâdis" adlı kitabı.

Günümüzde bu konuda yazılan kitaplar şunlardır:

1. Ali Mahfûz'un "el-İbda'u fî Medârril-İbtida' " kitabı.

2. Muhammed b. Ahmed Şukayrî Havâmidî'nin "es-Sünen vel-Mubtedeâtul-Muteallika bil-Ezkâri ves-Salavât" adlı kitabı.

3. Abdulaziz b. Baz'ın **"et-Tehzîr minel-Bide'"** adlı risâlesi.

Allah Teâlâ'ya hamd olsun, günümüzde İslâm âlimleri, müslümanları bilgilendirip aydınlatma, bid'atları ortadan kaldırma ve bid'atçıları da kontrol altına alma konusunda büyük etkisi olan gazete, dergi, radyo, Cuma hutbeleri, sempozyum ve konferanslar yoluyla bid'atları reddetmekte ve bid'atçılara reddiyeler vermektedirler.

3. FASIL

Günümüzdeki bid'atlara örnekler:

Zamanın ilerlemesi, ilmin azalması, bid'atlara, dînin emir ve yasaklarına aykırı olan şeylere çağıran dâvetçilerin çoğalması ve Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in:

((لَتَتَّبِعُنَّ سَنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ.)) [رواه الترمذي و صححه]

"Muhakkak ki siz, sizden öncekilerin izledikleri yola (adım adım) uyacaksınız."[1]

Sözü gereği, geleneklerde ve dîni merasimlerde kâfirlere benzemenin hızla yayılması sebebiyle günümüzde bid'atlar çoğalmıştır.

Günümüzdeki bazı bid'atlara örnekler:

1. Mevlid-i Nebevî'yi (Mevlid Kandilini) kutlamak.

2. Bazı mekânlardan, eserlerden, ölülerden veya bunun gibi şeylerden bereket ummak (bunlarla teberrükte bulunmak).

3. İbâdetler alanında yapılan bid'atlar ve bu bid'atlarla Allah Teâlâ'ya yakınlaşmaya çalışmak.

1. Rebiül-Evvel ayında Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in doğum gününü (Mevlid Kandilini) kutlamak:

Bu davranış, İsa -aleyhisselâm-'ın doğum gününü kutlama merasimi olarak bilinen hususta hıristiyanlara benzemektir. Câhil müslümanlar ya da sapıtmış âlimler, her yıl Rebîul-Evvel ayında Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in doğumu münâsebetiyle O'nun doğum gününü kutlamaktadırlar.Kimi müslümanlar, bu merâsimi câmilerde, kimisi evlerde, kimisi de bu iş için hazırlanan yerlerde düzenlemektedirler. Bu merâsimlere ayak takımı ve birçok

[1] Tirmizî rivâyet etmiş ve 'hadis, sahîhtir' demiştir.

câhil insan iştirak ederek hıristiyanların İsa -aleyhisselâm-'ın doğum gününü kutladıkları gibi kutlayarak onlara benzemektedirler.

Genellikle bu kutlamalarda, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hakkında aşırıya gidilen kasîdeler okunan, Allah'a değil de Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e yalvaracak ve O'ndan yardım dileyecek dereceye varacak şekilde şirke götüren ameller ve çirkin şeylerle doludur. Oysa Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- aşırı bir şekilde övülmeyi yasaklayarak şöyle buyurmuştur:

((لاَ تُطْرُونِي كَماَ أَطْرَتِ النَّصاَرى ابْنَ مَرْيَمَ، إِنَّماَ أَناَ عَبْـدٌ فَقُولُـوا: عَبْـدُ اللهِ وَرَسُولُهُ.)) [متفق عليه]

"Beni, hıristiyanların Meryem oğlu İsa'yı aşırı bir şekilde övdükleri gibi övmeyin.Ben, ancak bir kulum ve (benim için) **Allah'ın kulu ve elçisidir, deyin."**[1]

Mevlid-i Nebevî'yi kutlayanlar, kutlamalarında Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hazır bulunduğuna bile inanmaktadırlar.

Bu kutlamalarda çalgılar çalınıp topluca kasîdeler söylenmekte, defler çalınmakta ve bid'atçı tasavvufçuların yaptığı zikirler gibi çirkin şeyler vukû bulmaktadır.

Yine, (bazı ülkelerde) erkeklerle kadınlar bu kutlamalarda bir arada gelmektedir ki, bu davranış, fitne ve hayâsızlığa kadar götürmektedir.

Bu kutlamalarda, -iddiâ ettikleri gibi- bu sakıncalı durumlar olmasa ve sadece toplanmak, yemek yemek ve sevinmek için bile olsa dîne sonradan sokulan bir yeniliktir. Dîne sonradan sokulan her yenilik ise, bid'attır.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

"(Dîne sonradan sokulan) **her yenilik, bid'attır, her bid'at da dalâlettir."**

---

[1] Buhârî ve Müslim

Yine, başka kutlamalarda yapılan çirkin şeyler, bu kutlamalarda da ileri gidilerek aynı şeyler yapılabilir.

Mevlid-i Nebevî'yi kutlamak, bid'attır, dedik. Çünkü bunun Kur'an ve sünnette hiçbir delili yoktur. Sahâbe, tâbiîn, etbâut-tâbiîn ve selef-i sâlih'ten hiç kimse bunu yapmamıştır. Mevlid-i Nebevî, hicrî 4. asırdan sonra kutlanmaya başlanmış ve ilk defa ortaya çıkaranlar da şiânın bir kolu olan Fâtımîler olmuştur.

İmam Ebû Hafs Tâcuddîn Fâkihânî -rahimehullah- şöyle der:

"Cemaatten bazı kimselerin -Allah onları mübârek kılsın-, Rebîul-Evvel ayında toplanıp yaptıkları ve adına mevlid dedikleri iş hakkında tekrar tekrar soru soruyorlar. Bu amelin dînde bir aslı ve esası var mıdır? Meselenin açıklanıp bu konudaki cevabın doyurucu olmasını istiyorlar.

Derim ki:

Başarı Allah'tandır. Bu doğum gününü kutlamakla ilgili olarak Kur'an ve sünnetten ne bir delil, ne de dînde bize örnek olan ve ilk müslümanların izledikleri şeylere sımsıkı sarılan bu ümmetin âlimlerinden böyle bir şeyin nakledildiğini biliyorum. Aksine bu kutlama, işsiz-güçsüz ve nefislerinin hevâsına uyan yiyicilerin ihdâs ettiği şeylerdir."[1]

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye de -rahimehullah - şöyle der:

"Bazı insanların çıkardıkları bu şeyde, ya İsa-aleyhisselâm-'ın doğum gününü kutlayan hıristiyanlara benzeme vardır ya da Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e sevgi duymak ve saygı göstermek için yapılır. İnsanlar, doğum gününü kutlama konusunda farklı olmalarına rağmen, her kim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in doğum gününü bayram edinirse, (bilsin ki) ilk müslümanlardan hiç kimse bunu yapmamıştır. Bu işte hayır olsa veya bunu yapmak tercihli bir görüş olsaydı, onlar Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i bizden daha çok sever ve ona saygı duyarlardı. Zirâ onlar, hayra bizden daha

[1] "Risâletul-Mevrid fî Amelil-Mevlid"

düşkün idiler. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i sevmek ve ona saygı göstermek, ancak O'nun yaptığı gibi yapmak, O'na itaat etmek, O'nun emirlerine uymak, gizli ve açık olarak sünnetini yaşatmak, gönderildiği bu dîni yaymaya çalışmak ve bu uğurda kalp, el ve dil ile cihâd etmektedir. Çünkü bu yol,Muhâcir, Ensâr ve onlara en güzel şekilde uyan ilk müslümanların yoludur."[1]

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in doğum gününü kutlama bid'atını reddetme konusunda eskiden olduğu gibi, günümüzde de çeşitli risâle ve kitaplar yazılmıştır. Bunun bid'at ve hıristiyanlara benzeme oluşunun yanında bu olay evliyâ, şeyh ve liderlerin doğum günlerini kutlama gibi, başka doğum günlerini kutlamaya kadar götürür ki bu, birçok şer kapısının açılmasına sebep olur.

2. Mekanlardan, nebilerden ve salihlerden geriye kalan eserlerden, ölü veya hayatta olan şahıslardan bereket ummak:

Dînde sonradan çıkarılan yeniliklerden birisi de, yaratılanlardan bereket ummaktır ki bu hareket, putperestliğin başka bir şekli ve saf insanların mallarını bu yolla avlayan kiralık insanlar şebekesidir.

Teberrük kelimesi, bereket istemek demektir ki bu, bir şeyde iyiliğin sâbit olması ve ziyâdeleşmesidir. Bir şeyde iyiliğin sâbit olması ve ziyâdeleşmesini istemek, ancak bu iyiliğe sahip olan ve ona güç yetiren tarafından mümkündür ki o da Allah Teâlâ'dır. Bereketi indiren ve onu sâbit kılan sadece O'dur. Yaratılan kimse bereket vermeye, onu yoktan var etmeye, bereketin kalmasını sağlamaya veya onu sâbit kılmaya güç yetiremez.

Mekânlardan, nebilerden veya sâlihlerden geriye kalan eserlerden,sağ veya ölü kimselerden bereket ummak, câiz değildir. Çünkü o şeyin bereket verdiğine inanılırsa, bu şirktir. O mekânı ziyâret edip oraya el-yüz sürmekle, Allah Teâlâ tarafından bereketin hâsıl olunacağına inanılırsa, bu da şirke götüren bir yoldur.

---

[1] İbn-i Teymiyye: "İktidâus-Sırâtıl-Mustekîm" cilt:2. sayfa: 615. Tahkîk: Prof. Dr.Nâsır el-Akl

Sahâbenin, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in saçı, tükürüğü ve bedeninden geriye kalan şeylerden bereket umulmasına gelince bu, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- sağ ve sahâbe ile birlikte iken kendisine has olan bir durumdu. Bunun en açık delili sahâbe, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in vefâtından sonra ne O'nun odasından ve kabrinden bereket ummuş, ne onun namaz kıldığı yerlere yönelmiş, ne de O'nun oturduğu yerlerden bereket ummuşlardır. Onlar bunu yapmadıklarına göre, evliyânın makamından bereket ummamak daha önce gelir. Onlar, Ebû Bekir ve Ömer gibi sahâbenin en fazîletlileri olan sâlih kimselerden ne hayatta, ne de vefât ettikten sonra bereket ummuşlardır.Sahabe, namaz kılmak veya duâ etmek için Hirâ mağarasına da gitmemişlerdir.

Yine, namaz kılmak veya duâ etmek için Allah Teâlâ'nın, Musa -aleyhisselâm- ile konuştuğu Tûr dağına gitmemişlerdir. Bunun dışında evliyâ makamlarının olduğu söylenen dağlara veya herhangi bir nebinin ayak izinin üzerine inşâ edilen bir türbeye de gitmemişlerdir.

Aynı şekilde seleften hiç kimse, ne Mescid-i Nebevî, ne Mekke, ne de başka bir yerde Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in devamlı olarak namaz kıldığı hiçbir yeri istilâm edip öpmemiştir.

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in mübârek ayaklarını bastığı ve namaz kıldığı yerlere el-yüz sürüp öpmek, ümmeti için câiz olmadığına göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'den başkasının namaz kıldığı veya uyuduğu yerin öpülüp oradan bereket umulacağı nasıl söylenebilir?

İslâm âlimleri, ayak basılan ve namaz kılınan buralara el-yüz sürüp öpmenin, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şeriatından olmadığını, bunun islâm dininde asla yerinin olmadığını kesinlikle ifade etmişlerdir.[1]

---

[1] İbn-i Teymiyye: "İktidâus-Sırâtıl-Mustekîm" cilt: 2, sayfa:795-802 Tahkîk: Prof. Dr. Nâsır el-Akl

3. İbâdetler ve Allah'a yakınlaşma alanında yapılan bid'atlar:

İbâdetler alanında günümüzde çıkarılan birçok bid'at vardır. Zirâ ibâdetlerde aslolan, Kur'an ve sünnet ile sâbit olmasıdır. Kur'an ve sünnetten uzak, delilsiz olarak yapılan bir ibâdet, câiz değildir. Delilsiz yapılan her amel de bid'attır.

Çünkü Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-:

((مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ.)) [متفق عليه]

"**Kim, işimiz** (dînimiz) **üzere olmayan bir iş işlerse, o işlediği şey reddolunmuştur** (bâtıldır ve kendisine itibar edilmez)."[1] buyurmuştur.

Günümüzde yapılan ve hiçbir delîli olmayan ibâdetler pek çoktur. Bunlardan bazıları şunlardır:

1. Namaz kılarken açıktan niyet etmek.

Örneğin: "(Allah rızâsı için) **falanca namazı kılmaya niyet ettim**" demek, bid'attır. Çünkü açıktan niyet etmek, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinden değildir.

Oysa Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ قُلْ أَتُعَلِّمُونَ ٱللَّهَ بِدِينِكُمْ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۚ وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾ ﴾ [سورة الحجرات الآية: ١٦]

"(Ey Nebi! Onlara) **de ki: Siz, dîninizi** (ve içinizde olanları) **Allah'a mı öğretiyorsunuz** (haber veriyorsunuz). **Oysa Allah, göklerde ve yerde olanları bilir. Allah, her şeyi hakkıyla bilendir.**"[2]

2. Farz namazlardan sonra topluca tesbih çekmek. Çünkü bu hususta câiz olan şey, vârid olan bu tesbihatı tek başına herkesin kendisinin çekmesidir.

---

[1] Buhârî ve Müslim
[2] Hucurât Sûresi: 16

3.Bazı münâsebetlerde veya duâdan sonra veyahut da ölünün ardından Fâtiha sûresinin okunmasını istemek (el-Fâtiha demek).

4. Ölünün arkasından yas töreni düzenlemek, yemek yapmak, tâziye olduğunu veya bunun ölüye fayda verdiğini iddiâ edip ücret karşılığında Kur'an okuyan kimseler kiralamak (Kurân okutmak), işte bütün bunlar bid'attır. Dînde aslı olmayan ve Allah Teâlâ'nın hakkında hiçbir delil indirmediği ağır şeyleri yüklenerek sorumluluk almak ve boyna zincir vurmaktır.

5. İsrâ ve Mîrâç gecesini, hicreti kutlamak gibi, dînî günleri kutlamak. Bu günlerde kutlamalar yapmanın dînde hiçbir aslı yoktur.

6. Receb ayında, bu aya has olmak üzere Recebiye umresi, nâfile namaz ve oruç gibi ibâdetleri yerine getirmek. Umre yapmak, oruç tutmak, namaz kılmak, ibâdet amacıyla kurban kesmek veya başka yönlerden bu ayın diğer aylara göre hiçbir ayrı üstün özelliği yoktur.

7. Tasavvufçuların yaptıkları duâ ve zikirlerin her türlüsü, bid'at ve dîne sonradan sokulan yeniliklerdir. Bu duâ ve zikirler, câiz olan duâ ve zikirlerden, yapılış olarak, görünüş ve yapıldığı vakitler olarak tamamen farklıdır.

8.Şaban ayının 15.gecesini ibâdete, gündüzünü ise oruç tutmaya has kılmak. Oysa Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'den bu gün ve geceye has olan herhangi bir şey sâbit olmamıştır.

9. Kabirlerin üzerine kubbe gibi şeyler yapmak ve buraları namaz kılınan mescitler haline getirmek, bereket ummak için buraları ziyâret etmek, kabirlerde yatan ölülerle Allah Teâlâ'ya tevessülde bulunmak ve şirke götürecek başka şeyler yapmak. Kadınların kabirleri ziyâret etmeleri de böyledir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- kabirleri ziyâret eden kadınlara, kabirleri namaz kılınan mescitler edinen ve kabirlerin üzerinde kandiller yakan kimselere lânet etmiştir.

SONUÇ:

Sonuç olarak diyebiliriz ki bid'atlar, küfre götüren ve Allah Teâlâ ile elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in meşrû kılmadığı fazla bir dîndir.

Bid'at, büyük günahtan daha şerlidir. Çünkü şeytan, bid'at işlenmesine, büyük günah işlenmesinden daha çok sevinir. Zirâ günah işleyen kimse, günah işlerken onun günah olduğunu bilir ve o günahı işledikten sonra tevbe edebilir. Ancak bid'at işleyen kimse, işlediği bid'atın dîn olduğuna ve yaptığı şeyin kendisini Allah'a yaklaştırdığına inandığı için o işten tevbe etmez. Bid'atlar, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetlerini ortadan kaldırır, onları yaşamayı ve Ehl-i sünneti bid'atçılara çirkin gösterir.

Bid'atlar, bir mü'mini Allah'tan uzaklaştırır, O'nun gazabını, acıklı azabını gerekli kılar ve kalplerin haktan saparak bozulmasına sebep olur.

Bid'atçılara nasıl davranılması gerekir?

Nasihat etmek ve yaptığı bid'atları reddetmenin yanında, bid'atçının ziyâret edilmesi ve onunla oturulması haramdır. Çünkü bid'atçı ile bir arada bulunmak, onunla bir arada bulunan kimseyi kötü yönde etkiler ve onun bu hastalığının başkasına yayılmasına sebep olur.

Bid'atçıların, bid'atları işlemelerine engel olmak ve onları bid'atlardan alıkoymak mümkün olmadığı takdirde,onlardan ve onların şerrinden sakınılması gerekir.Böyle yapılmazsa, müslüman âlimlerle yöneticilerin bid'atları yasaklamaları, bid'atçıları engellemeleri ve şerlerini yaymalarına engel olmaları gerekir. Zirâ onların İslâm dîni üzerindeki tehlikeleri çok büyüktür. Ayrıca bilinmesi gerekir ki, kâfir devletler, bid'atlarını yaymaları için bid'atçıları teşvik edip onlara her türlü yollarla yardım etmektedirler. Çünkü onlar, bu yolla İslâmı ortadan kaldırmak ve onu çirkin göstermek istemektedirler.

Allah Teâlâ'dan dînine yardım etmesini, sözünü yüceltmesini, düşmanlarını yardımsız ve yüzüstü bırakmasını dileriz.

Allah Teâlâ, Nebimiz Muhammed'e, âilesine ve ashâbına salât ve selâm eylesin.